

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg šte. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1,
telefon šte. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Amerika in vojna

Čim večji je obseg vojnih operacij na zapadnem bojišču, čim bliže so te operacije Angliji, tem večjo pozornost vzbujajo v Evropi poročila o njihovih odmevih v Ameriki, predvsem v Zedinjenih državah. Obe ameriški polovici, vseh 21 ameriških držav na čelu z Zedinjenimi severnoameriškimi državami, sta ob izbruhu nove evropske vojne proglasili svojo nevtralnost v duhu poslednjih vseameriških konferenc v Buenos Airesu, Limi in Panami. V tem pogledu se je pokazala popolna solidarnost vsega ameriškega kontinenta. Zedinjene države so v tem razvoju videli uspeh svoje politike, ki je dala v zadnjih letih, vzporedno z razvojem in naraščanjem evropske krize, šla predvsem za to, da se na osnovi skupnih interesov vse ameriške države trdno povežejo med seboj. Kolikor večja je bila napetost v Evropi, tem vidnejši so bili rezultati teh prizadevanj Washingtona.

Prva reakcija Zedinjenih držav na čedalje bolj kritični razvoj v Evropi je bila torej izrazito ameriškega ali medameriškega značaja. Drugo reakcijo je takoj po izbruhu evropskega oboroženega konflikta predstavljala znana sprememba ameriškega nevtralnostnega zakona v smislu klavzule »cash and carry«¹ »kupi in odpelji«, ki teoretično velja za oba vojna tabora, ki pa se je morala v praksi posluževati samo Anglija in Francija, ker razpolagata tako s plačilnimi kakor s prevoznimi sredstvi. Zedinjene države so s to določbo odprle zaveznikom največje možnosti najrazličnejših dobav ter s tem pokazale, da simpatizirajo z zapadnima velesilama.

Ves nadaljnji razvoj je to temeljno ameriško odločitev prikazal le še bolj jasno. Zato se vprašanje odločitve Zedinjenih držav Severne Amerike zlasti v najnovejšem času ni več postavljalo kot vprašanje, s kom bi šli Američani v vojno, temveč le, ali pojdejo in kdaj. Ti dve poslednji vprašanji predstavljata za enkrat še neznanko. Mnogi znaki govorijo za to, da ameriško politiko glede Evrope še najboljše presojajo tisti, ki mislijo, da je skoro na las podobna angleški politiki glede evropske celine pred nekaj leti, do prevzema prvih angleških obvez glede Poljske, odnosno prvih znakov tesnega sodelovanja s Francijo. Verjetno pa je, da bo sprito nagleglega razvoja dogodkov v Evropi od septembra lanskega leta dalje v primeri z razvojem zadnjih štirih let tudi preokret v ameriški evropski politiki sorazmerno hitrejši. Tako vsaj napovedujejo ta razvoji dobri poznavalci ameriške politike.

Vse do najnovejšega razvoja na Nizozemskem in v Belgiji, pravijo taki poznavalci, torej tudi še po dogodkih na Norveškem, ki so doslej segli še najbližje ameriškemu kontinentu, so bili poznavalci ameriške politike mnenja, da se Zedinjene države sprito le-tošnjih jesenskih predsedniških volitev ne bodo odločile za vstop v vojno najmanj še do spomladi prihodnjega leta, ko bodo predsedniške funkcije dejansko prešle na novega predsednika. Razlogi, ki so se za to navajali, so bili izrazito notranjepolitičnega značaja, češ da se Roosevelt, ako se je odločil za tretjo kandidacijo pri predsedniških volitvah, pred tem nikakor ne bo hotel kompromitirati v očeh ameriških izolacionistov, ki so proti vstopu Zedinjenih držav v vojno, in si tako v naprej okvariti izgleda za novo izvolitev. Ako pa bodo dogodki v Evropi zahtevali ameriško intervencijo poprej, potem bodo sami najbolje delovali na ameriško javno mnenje, ki bo v zunajpolitičnem pogledu vedno bolj strnjeno, tako da bi vprašanje vstopa Amerike v vojno ne moglo več vplivati na izid predsedniških volitev.

Zdi se, da odgovorja ta taktika tudi vsemu dosedanemu Rooseveltovemu zdržanju glede evropske vojne. Roosevelt se doslej z nobeno besedo še ni obvezal v nobenem pogledu, toda novi razvoj dogodkov v Evropi mu daje vedno več možnosti, da z opozarjanjem na nove nevarnosti, ki groze iz Evrope tudi Ameriki, vzbujajo razpoloženje za čedalje večjo in popolnejšo obrambno pripravljenost, ki je seveda prvi pogoj morebitne kasnejše intervencije v Evropi. Razen tega ustvarja potreba po čim popolnejši obrambni pripravljenosti kar najboljše pogoje za čim popolnejšo notranjepolitično strnitve pred zunanjimi nevarnostmi, kar vedno bolj oddaljuje nevarnost, da bi se mogle predsedniške volitve vršiti v znamenju zunanjepolitičnih gesel. Res se v obeh ameriških taborih že pojavljajo prvi glasovi po potrebi »obrambene koncentracije«² vseh političnih sil.

Zato so najbrž točna poročila iz Amerike, ki zatrjujejo, da stopajo tam sprito novega razvoja v Evropi skoro povsem v ozadje dosedanjega notranjepolitičnega nasprotja. Dokler razvoj evropske vojne še ni bil tako dramatičen, kakor je sedaj, so v ameriškem političnem življenju gotovo še vedno pre-

„Valujoče borbe“ v severni Franciji

Docela nov način vojevanja — Vedno bolj jasno se kaže, da je nemška ofenziva usmerjena proti morski obali — Prvi večji napad na Maginotovo linijo — Velika vloga motociklistov

Iniciativa za ofenzivne vojne operacije v Belgiji in na severozapadnem francoskem bojišču med Sedanom, Rethelom — Laonom — St. Quentinom — Paronom — Cambraijem in Valenciennesom je še vedno v rokah nemškega vojnega vodstva.

Na belgijskem bojišču v Flandriji se po večerajšnjih poročilih zavezniške čete še vedno v redu umikajo proti jugozapadu. Verjetno je, da se med tem umikanjem vrši tudi reorganizacija fronte in veliko pregrupiranje angleških in belgijskih sil za bodoče operacije, ki se bodo, kakor sedaj kaže, odigravale najbrže na črti St. Quentin — Arras — Lille — Calais. Radi sistematičnega umikanja glavnih angleških in belgijskih sil v tem odseku ni prišlo do posebnih spopadov. Vrše se samo manjše borbe, pač pa nemški bombniki z vso silo bombardirajo prometne zveze v zaledju umikajočih se angleških in belgijskih divizij.

Pred par dnevi še ni bilo jasno, kaj je glavni cilj prodiranja nemških napadalnih divizij. V soboto sta bila še vedno verjetna dva cilja: francoska prestolnica Pariz ali pa primorje pri Calaisu. Sedaj pa se zdi že popolnoma jasno, da je glavni cilj nemškega ofenzivnega pritiska razdelitev angleških in francoskih sil ter s prodorom proti Calaisu zajeti angleške, francoske in belgijske divizije, ki se umikajo v Flandriji. Nemci bodo sigurno zastavili vse svoje sile, da izvrše svoj prodor do kanalskih luk, ki so ga tekom svetovne vojne poskušali zaman izvesti s tolikimi napori in žrtvami. Razumljivo je zato, da zavezniška poročila smatrajo tudi danes položaj za zelo resen, posebno še, ker bo treba dati celi fronti popolnoma drugo smer, kakor jo je imela sedaj. Novi generalisimus zavezniških sil general Weygand je postavil pred izredno težke naloge.

Obala pri Calaisu je prav tako važna za Anglijo kakor za Francijo. Tu leži

mostišče zveze z zaveznicco onstran Kanala, preko katerega prihajajo nove angleške rezerve in vsa množina tovrstnega vojnega materiala, ki ga je v uporabi v tisočih angleških tovornih za zavezniško vojsko. Zato je sigurno, da bosta storili tudi Anglija in Francija vse, da očuvata primorje, če že ne celo, pa vsaj južno od črte Dunkerque — Arras — Reims.

Glavna sila Nemcev je usmerjena sedaj neposredno proti zapadu. Po brzini napredovanja nemških sil je lahko sklepati, da Francozi v tem odseku še nimajo potrebnih rezerv. Kje bodo vržene na bojišče francoske tako zvane strateške rezerve, bo razvidno v par dneh.

Glavno bojišče se nahaja na prostoru nemškega vdora med Sedanom, Rethelom, Laonom, St. Quentinom, Le Cateauom, reko Sambre in Maubeugeom. Tu operira polovica nemških oklopnih divizij s kakšnimi 3000 tanki vseh tonaz. Med njimi je gotovo do 2000 težkih tankov z motorizirano artilerijo, pehoto in velikimi odredi letal. Med njimi so posebno številni zastopniki tako zvani »strmoglavci«, ki nadomeščajo pri teh operacijah težko artilerijo.

Od sobote zvečer do ponedeljka opoldne je nemška vojska s silnim pritiskom pomaknila svoje čete od črte Maubeuge — Hirson — Rethel proti zapadu na črto Rethel — Laon — La Fere — St. Quentin — Le Cateau — Maubeuge. Posebno operacij na francoskem severozapadnem bojišču je ta, da se položaj lokalnih borb radi brzine kretanja pri operacijah angažiranih motoriziranih sil tako hitro menja, da so poedini predeli dnevno večkrat v posesti ene ali druge vojske. Radi tega tudi za sedaj še ni govora o kaki ustaljeni vojni črti, nego se vrše boje v gotovih odsekih ter so v mnogem podobne pomorski bitki, ki se po navadi vrši v vožnji z maksimalno brzino.

nemške uradne strani se ugotavlja v zvezi s tem, da je samo en nemški protiletalski polk v času od 10. do 18. maja zbil 104 sovražna letala.

Odmevi v listih

Berlin, 20. maja. AA. (DNB) Nemški listi prinašajo obširna poročila o velikih bojih na zahodu. »Angriff«³ piše: Na bojišču iz svetovne vojne, že takrat prepojenem s krvjo, se spet bije bitka. Toda kolikšna je razlika med tedanjimi boji in sedanjimi! Takrat so se bile srdite bitke za vsak hrib. Mesce in mesce sta sovražni vojski b'li bitko v jarkih, v sedanjih premikalni vojni se pa zadajajo udarci z bliskovito naglico in uporabljajo obnem vsa bojna orožja. »Hamburger Fremdenblatt«⁴ piše, da se zdaj bije orjaška bitka materiala. Najznačilnejša je v današnjih operacijah

okoliščina, da je francoska vojska po prebitju Maginotove črte prisiljena biti brez prenehanja premikalno vojno in da je v tej premikalni vojni iniciativa izključno na nemški strani. Kot posebno značilno za sedanji položaj navaja list dejstvo, da je prvič poskusil sovražnik na dveh mestih rešiti se iz obroča, ki se je stisnil okoli njega, in da se je ta poskus izjalovil.

Bombe na Bremen

Berlin, 20. maja. AA. (DNB). V soboto pozno zvečer so sovražna letala ponovno izvedla letalski napad na Bremen. Pri napadu je bila razbita ena hiša, več drugih pa poškodovanih. Pri tej priliki sta bili dve osebi težko ranjeni. Sovražna letala je nemško protiletalsko topništvo pogotovo v beg. Preteklo noč so sovražni bombniki napadli Salsbergen na reki Ems.

Francoska vojna poročila

Odpor angleških in francoskih mehaniziranih divizij „Moderna konjenica“ — Odbit napad na Maginotovo črto pri Montmediju — Docela nov način vojne

Pariz, 20. maja. AA. (Havas) Danes se vedno bolj potrjuje, da je nemško levo krilo dobilo od nemškega poveljstva nalogo, naj skuša končati bitko. Računajo, da se udeležuje na bojišču, širokem približno 50 do 60 km med reko Dender in mestom Le Cateauom ter med rekama Oise in Sambre 4 do 5 nemških oklopnih divizij, ki predstavljajo celotno motorizirano armado. Te sile prodirajo po razvrzanih cestah in v srđitih borbah v smeri proti zapadu. Zapad je splošna smer vseh nemških napadov. Borbe, ki se vodijo na ostalih odsekih, samo podpirajo to prodiranje.

Prodiranje nemških oklopnih sil je nalezelo sedaj na francoske in angleške mehanizirane divizije, ki so bile zbrane za pehoto in ki so sedaj intervenirale z vso silo in stopile v borbo. Borba, ki se je pred dnevnoma začela med oklopnimi enotami, dobiva popolnoma nov značaj. Zaradi te velike množice oklopnih enot ni mogoče govoriti o vezanem bojišču. Motorizirane enote imajo sedaj vlogo, ki jo je nekoč igralo težko topništvo. Za oklopnimi silami se nahajajo oddelki iz avtomatskimi strojnimi ter zelo pokretne eskadrile motociklistov, ki se lahko primerjajo z eskadrilami lahke konjenice. Njihov namen je prodreti čimdalje naprej. Tako je zasedla ta borba moderne konjenice v svoj pokret milijone konjskih sil.

Borba, ki se razvija v ravnini, je dosegla največjo hitrost. Oddelki prodirajo daleč naprej in se v toku noči zopet umikajo, da jih ne bi odrezal sovražnik od ozadja. Tako je več nemških motociklističnih oddelkov prodrl pred nekoliko dnevi skoraj do Laona, in sicer do Peronnea. Pod temi okoliščinami se je treba popolnoma odvaditi od pojmovanja bojišča iz časov vojne 1914 do 1918. Borbe se zdaj razvijajo v ravnini s približno hitrostjo 50 km na uro, zračne borbe in bombardiranja pa se vršijo še z neprimerno večjo hitrostjo.

Zapadno od te gigantske borbe oklopnih enot se vodijo samo lokalne akcije. Nemci so poskušali v hitrici polastiti se gotovih mostov v pokrajini Rethel. Posrečilo se jim je priti z nekaterimi oddelki na drugo obale reke. Povsod drugod so bili odbiti, dva oddelka pa, ki sta prišla čez reko, sta bila obkoljena in v toku noči ujeta. V pokrajini Montmedy so poskušali Nemci napasti Maginotovo črto, ki se začneja v tem kraju. Kakor povsod drugod ima

Maginotova črta tudi tu ogromne utrdbe, obkrožene z gnezdi iz avtomatskim orožjem. Nemško težko topništvo je pripravilo napad množice nemške pehote. To pehoto je zasul ogenj francoskih utrdb tako da so imeli Nemci velike izgube, ne da bi si bili zagotovili s tem napadom kako prednost. Dosegli so samo neko malo francosko gnezdo in prvi vrsti utrdb.

Na ostalem delu francoskega bojišča od Montmedija do švicarske meje ni bilo nič pomembnejšega.

„Položaj slej ko prej resen“

Pariz, 20. maja. AA. (Reuter). Zastopnik francoskega vojnega ministrstva je danes izjavil: »Splošni položaj je slej ko prej resen, na nekaterih točkah fronte celo težaven in se v zadnjih 24 urah ni znatno izpremenil.«

„Bitka poteka kakor val“

Pariz, 20. maja. AA. (Havas). Na severu se strateško umikanje zavezniških čet nadaljuje v Belgiji. Umikanje je poteklo pod najboljšimi pogoji. Britanske čete so zavrnile nemške protinapade. V središču fronte pri St. Quentinu se bije velika bitka, v kateri sodeluje več tisoč francoskih, britanskih in nemških tankov. Bitka poteka kakor val zdaj na to zdaj na drugo stran. Zato je nemogoče to bitko zemljepisno lokalizirati. Na reki Aisni so Nemci izvedli napade bolj v južno smer v pokrajini Bethel. Ponoči smo s protinapadi ujeli vse nemške vojske, ki so pripadali temu oddelku.

Smer na Calais

Pariz, 20. maja. s. (Ass. Press.) Vojaški krogi pričakujejo, da bo bitka v severni Franciji v najkrajšem času stopila v odločilno fazo.

Do sineski je izgledalo dvomljivo, v kateri smeri bo šel glavni nemški prodor v Francijo, ali proti Parizu ali pa proti severovzhodno v smeri na Calais. Danes izgleda, da so Nemci vsaj začasno opustili misel prodiranja na Pariz in usmerili vse svoje sile na sunek proti Kanalu. S tem je nastala nevarnost, da bi bila angleška ekspedicijska vojska, ki operira v severni Franciji in šteje okoli 300.000 moč, eventualno obkoljena.

Angleška vojna poročila

Glavna borba se vodi pri Cambraiu — „Nikjer ni jasne fronte“ — Liege in Namur se še držita — Prvi večji boji med angleško-belgijsko in nemško vojsko

London, 20. maja. s. (Reuter) Današnja poročila o bojih v severovzhodni Franciji kažejo, da se položaj od večeraj ni bistveno spremenil. Zastopnik francoskega vojnega ministrstva je izjavil, da Nemci niso nikjer dalje napredovali, razen v severozapadni smeri proti Cambraiu. Tu je vsaka-ko sedaj težišče položaja. Nemci poskušajo prodreti proti severozapadu in odrezati angleško in belgijsko vojsko. Angleški in francoski tanki pa se poskušajo nadaljnega nemškega prodiranja krepko zoperstavljati.

Sicer so boji na tem predelu fronte v glavnem v teku zapadno od prekopa Sambre — Oise. Položaj na bojišču je tu nekoliko zamotan. Na obeh straneh tanki od časa do časa napredujejo pa se potem zopet umaknejo. Nemci so tu pričeli zopet z novo taktiko. Pošiljajo namreč v boj večje oddelke na motornih kolesih. Ti oddelki hitro napredujejo pa se ponoči zopet umaknejo. Sicer cenijo, da razpolaga nemška vojska sedaj samo na tem odseku fronte s štirimi ali petimi mehaniziranimi divizijami.

Nemški pritisk še ni popustil. Po nemškem uradnem poročilu so dosepele nemške čete preko Sambre in St. Quentin do Peronnea. Francoska poročila pa javljajo o bojih nekoliko bolj severovzhodno v ozemlju pri Cambraiu. Nikjer tu pa ni jasne fronte linije. Povsod so naleteli Nemci na močan odpor francoskih in an-

gleških tankov. Posebno severno od St. Quentinina so hudi boji. Zavezniška vojska si prizadeva ustaviti sovražni pritisk.

Dalje proti jugu je razvidno iz francoskega vojnega poročila, da so Nemci začasno prekorčili pri Rethelu reko Aisne, vendar so bili vrženi zopet nazaj. Tudi pri Montmediju so bili odbiti nemški napadi. Vsi ti boji predstavljajo nemški poizkus razširjenja vdora proti jugu. Doslej pa so

Nadaljevanje na 2. strani

Položnice

priložene

današnji številki

„Jutra“ so namenjene

le za prispevke

za Protituberkulozno

zvezo

Nemška vojna poročila

Prodor do reke Schelde v Belgiji — Odbiti francoski protinapadi — Boji med letali in oklopnimi oddelki Novo bombardiranje nemškega zaledja

Berlin, 20. maja. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je popoldne objavilo naslednje vojno poročilo:

V Belgiji se zasledovanje v borbi umikajočih se poslednjih zaščitnih oddelkov sovražnika nadaljuje. Nemška vojska je prekoračila reko Dender in je v zasledovanju sovražnika prodrla do gornjega toka Schelde. Angleške čete se v naglih pohodih umikajo proti lukam ob Kanalu.

Pri Maubeugeu in južno Valenciennesa so bili napadi proti jugu izhoda istoče francosko-belgijske vojske odbiti. Pri tem je imel sovražnik velike izgube. Posebno hudo so bili prizadeti njegovi oklopní oddelki. Po teh brezuspešnih poizkusih, da bi se izvršil prodor na desnem krilu nemške vojske, je bil sovražnik močno omanjen in se umika nazaj proti zapadu. Južno-zapadno od tam so nemški oklopní oddelki in motorizirane čete zavzele bojišče tako zvane bitke na Sommi iz leta 1916. vzdolž ceste Cambrai—Peronne.

Nemška bojna letala so napadla od Laona proti severu prodirajoče sovražne oklopne kolone, jih razgnala in prisilila k umiku. Notranji obroč utrdb okrog Liegea, kakor tudi vse trdnjave okrog Namura razen ene so v nemških rokah. V bojih oklopnih oddelkov, ki so se razvijali zadnje dni v Belgiji, se je odlikoval s posebno hladnokrvnostjo nadporočnik nekega oklopne oddelka baron Nolde.

Nemško letalstvo je večeraj spet bolj intenzivno pričelo napadati sovražnikove zveze z zaledjem in ceste, po katerih bi se mogel umikati v severni Franciji in Belgiji. Napadi na sovražna letališča so se uspešno nadaljevali. Izvidniška letala, ki so bila opremljena z bombami, so na morju pred francosko in belgijsko obalo uni-

čili dva sovražna rušilca ter težko poškodovale neki nadaljnji rušilec, francosko torpedovko »Incomprise«⁵ in tri trgovske ladje s skupno 15.000 tonami. Sovražnik je večeraj izgubil skupno 143 letal. Od teh je bilo uničenih v letalskih spopadih 95, od protiletalskega topništva 15, ostanek pa na sovražnih letališčih. 31 nemških letal se ni vrnilo na svoja oporišča.

Tudi večeraj so angleška letala znova brez vsakega načrta nadaljevala z bombardiranjem krajev v zapadni Nemčiji. Pri tem je bilo ubitih in ranjenih več civilistov. Edini vojaški objekt, ki je bil zadet, je bilo neko taborišče vojnih ujetnikov. Nekaj vojnih ujetnikov je bilo ubitih.

Nemci v Laonu

Berlin, 20. maja. br. (DNB) Vrhovno poveljstvo je zvečer izdalo posebno poročilo, da so nemške čete danes proti večeru zavzele Laon. Na citadeli se vije nemška zastava. Pri prodiranju proti jugozapadu je bil dosežen prekop Oise-Aisne.

Nemški demantiji

Berlin, 20. maja. AA. (DNB) Neka ameriška poročevalska agencija je javila, da je ameriški ženski prostovoljski sanitetni oddelki v Franciji sporočili, da so v nekem zbitem nemškem letalu našli pilota v britanski uniformi. Z nemške strani ponovno in izrečno sporočajo, da so vse take trditve, v kolikor niso nastale iz pomote, zlobne izmišljotine. Toda absolutno zlobno izmišljena pa je druga trditev imenovane agencije, da nemški letalci streljajo na žene in otroke.

Angleški radio neprestano širi vesti, da so izgube nemškega letalstva štirikrat večje v primeri z angleškimi izgubami. Z

voru še posebej opozoril in zaključil, da morajo tudi Zedinjene države vse svoje oborožene sile prilagoditi novim potrebam in novim morebitnim nevarnostim. Roosevelt je zlasti opozoril na potrebo večje letalske produkcije, ki bi morala po njegovem doseči najmanj 50.000 letal letno.

Seveda se je Roosevelt tudi to pot izognil slehernemu namigu na možnost ameriškega posega v evropske vojne. Velik pomen njegove poslanice z vidika ameriške evropske politike je zlasti po njegovem poudarku, da se morajo dobave od zunaj naročenih letal neovirano nadaljevati. Znano je, da so te dobave namenjene predvsem zaveznikom. Tako je Roosevelt vsaj posredno nakazal ameriško stališče glede evropske vojne.

vladovali notranji problemi, zlasti oni v zvezi z jesenskimi predsedniškimi volitvami. Sedaj se pa že iz komentarjev ameriških listov kaže, kako se v ameriški javnosti bolj in bolj uveljavlja mnenje, da evropska vojna ni več oddaljena zadeva, ki se Amerike ne tiče, in da se zato Amerika ne more trajno zadovoljiti samo z vlogo »opazovalca«. To mnenje je močno podčrtal tudi prezident Roosevelt v svoji četrtkovni poslanici ameriškemu kongresu, ko je predložil zvišanje izrednih oborožitvenih kreditov za 65 milijard dolarjev. Razlogi te večje zaskrbljenosti Zedinjenih držav so predvsem vojaško-tehničnega značaja. Nova orožja in nove metode uporabe dosedanjih orožij so svetovne razdalje zelo skrajšale. Na to je Roosevelt v svojem go-

imelinski napadi v tej smeri bolj značaj lokalnih poskusov, ki naj bi Francoze presenetili. Po francoskih poročilih so preko Aisne prodrli ponekod manjši nemški oddelki, ki pa so se držali samo do konca dneva, ponoči pa so jih Francozi že zajeli. Čeravno nemške operacije v tej smeri doslej niso posebej silovite, pa bi vendar po mnenju vojaških strokovnjakov postale nevarne, če bi se posrečilo Nemcem, da bi dobili za svoje predstraže postojanke na jugu reke. Pri Montmedyju so podželi Nemci večer napad proti nekemu mostišču. Napad je izvedla pehota v velikem številu, podprta od močnega topniškega ognja. Francozi pa so napad odbili. Samo neko gnezdo, ki spada v najprednejše postojanke Maginotove linije, je padlo v nemške roke.

V Belgiji in severni Franciji nadaljuje angleška in belgijska vojska s strateškim umikom, ki ima namen, da parira nemško prodiranje proti severozapadu. Ta umik je bil od angleške in belgijske vojske izveden zelo spretno. Angleži niso izgubili skoro nič vojnega materiala in nikjer se Nemci ni posrečilo prodreti v njihove linije. Res, da na tem delu fronte doslej ni bilo napadov v večjih dimenzijah kakor na jugu, toda do bojev je vendarle ponovno prišlo. Angleške čete so bile ponovno izpostavljene tudi bombnim napadom nemških letal. Angleške izgube pa doslej niso bile velike in z ozirom na dobre varnostne ukrepe ni pričakovati, da bi se v bodoče povečale. Pač pa so imeli Nemci pri vsakem svojem napadu velike izgube. Enako kakor angleška vojska se v redu umika tudi belgijska vojska in tudi njeni položaji niso bili nikjer prebiti. Trdnjavi Namur in Liege se še držita. Imata slej ko prej veliko strateško važnost, ker gre to mimo glavna železniška proga, ki bi jo mogli sicer Nemci uporabljati za zalaganje vojske na fronti z vojnimi materialom.

Nemško vojno poročilo pravi danes, da so angleške in belgijske čete napadle nemške postojanke med Valenciennesom in Maubeugeom in da je imel ta napad namen, da bi se prebile proti jugu. Ta razlaga vsekakor ni točna, kaže pa, da je že prišlo do prvih večjih bojev med angleško-belgijsko in nemško vojsko.

Boji angleških čet

London, 20. maja. AA. (Reuter). Na pristojnih mestih izjavljajo, da je vojaški položaj na Francoskem nedvomno še zmerom težaven, da pa ni nobenega vzroka za obupavanje. Javnost je prepričana, pravijo v teh krogih, da je položaj zemljepisno boljši kakor je bil v soboto, da se je pa moralni položaj poslabšal. Britanske čete so nadaljevale svoj umik po načrtu. Britanska vojska ni imela prestopiti tako strahovitih nemških napadov, kakršnim so bile izpostavljene francoske čete, toda tudi britanske čete so stalno v boju. Pri umiku niso britanske čete izgubile prav nič vojnega materiala. Tudi Belgije se veličastno bori. Liege in Namur se še zmerom upirata. V generalu Weygandu vidijo londonski krogi zelo živahnega in odličnega vojsake. Njegove zapovedi bodo vestno poslušale i britanske i francoske čete. Njegovo poveljstvo bo ustvarilo tesnejše zveze med Veliko Britanijo in Francijo.

„Ultradinamično vojevanje“

Italijanske sodbe o vzrokih nemških uspehov

Rim, 20. maja. AA. (Stefani) »Popolo di Roma« komentira položaj na zapadnem bojišču in pravi med drugim, da je Nemčija prisilila Francijo, ki je računala s statično vojno, k ultradinamičnemu vojevanju. Znak krize, ki je nastala zaradi tega, je dejstvo, da je general Gamelin moral napraviti mesto generalu Weygandu. Milan, 20. maja. b. »Corriere della Sera« objavlja iz peresa svojega vojaškega strokovnjaka dnevne slike o položaju na zapadnem bojišču. V svojem zadnjem komentarju razlaga skrivnosti nemškega naglega napredovanja in opozarja predvsem na opozorilo iz nemškega vira, da je nemški generalni štab stalno v neposredni bližini prvih, oklopnih edinic, ki zasledajo nova ozemlja, da tako sprti nadzira razvoj operacij in sprti tudi odloča, kaj je treba storiti, da se ohrani enotnost ofenzivnih akcij.

Vojaški strokovnjak milanskega lista izvaja iz tega zaključek, da ta taktika nemškega generalnega štaba bolj kot vsa »tajna orožja« razlaga uspehe nemške vojske na francoskem ozemlju. Tej taktiki se mora nemški generalni štab zavedati, da se pri sedanjem vdoru preko belgijske meje ne ponavljajo napake iz za svetovne vojne, ki so imele za posledico neuspeh na Marni.

Italijanski vojaški strokovnjak je dalje mnenja, da nemška prodiranja na francoskem ozemlju ne bo mogoče tako lahko ustaviti, ker bi za to bilo potrebno zadostno število divizij, ki bi jih bilo treba spustiti v borbo na sovražnih krilih, tako na severu, kakor na jugu. To bi se pa moralo zgoditi čim prej, vsekakor prej, preden bi nemško prodiranje doseglo glavne francoske obrambne voze. Zdi se, da je francosko vrhovno poveljstvo mislilo na vse, razen na naglo opustitev svojega obrambnega sistema. Končno je treba upoštevati, da postavlja premikalna vojna, kakor se je sedaj poslužujejo Nemci, obrambo nasprotnika pred čisto drugačne probleme kakor nekdaj. Zanimivo je nadalje, da se Nemci niso zadovoljili samo s precej širokim vdorom na francosko ozemlje, marveč, da so tej širini dali tudi odgovarjajočo globino, kar omogoča njihovim oklopnim edinam zelo nagle premestitve.

Prvi odmevi govora grofa Ciana

Rim, 20. maja. AA. (Stefani). Italijanski listi naglašajo, da so izjave zunanjega ministra grofa Ciana v Milanu dovolj jasne, tako da ni treba nobenih komentarjev. »Giornale d'Italia« pravi, da predstavlja danes vojna problem usode vseh narodov in da Italija ne more stati pri tem ob strani. Italija postavlja svoje zahteve in svoje pravice, katerih tolmач je grof Ciano. S tem je izrazil misli Mussolinija in vse države, kot konkretni problem nacionalne politike, ki mora biti sedaj rešen.

Rim, 20. maja. AA. (Stefani) »Messaggero« komentira včerajšnji govor grofa Ciana in pravi, da je italijanski zunanji

Spremenjena smer nemškega prodiranja

London, 20. maja. AA. (Reuter). Vojaški urednik Reuterja piše: Pri prodiranju v Francijo so Nemci dvakrat spremenili smer prodiranja, toda sila gibanja je še zmerom ista. Ta sila bo morala vsekakor pasti, ko bodo osamljene nemške čete povečale s svojim prodiranjem razdaljo od svojih oporišč za oskrbo. Najnovejši nemški napad zapadno od St. Quentin ima, kakor se zdi, cilj, da se nemški oddelki polaste morja čez Arras in Calais. Ti oddelki upajo, da bodo odsekali francosko armado od britanskih in belgijskih čet. Toda Belgiji, ki prav tako razpolaga z odličnimi motornimi enotami so z največjo hitrostjo zavzeli nove postojanke Belgiji se gibljejo v to smer od trenutka, ko so Nemci napadli pri Sedan. Nemci imajo velike težave, da s potrebnimi hitrostjo pripeljejo svojo pehoto v »žep«, ki so ga ustvarili s tanki. Načrt novega šefa generalnega štaba Weyganda bi utegnil priti do izraza s presenetljivo hitrostjo. Dokler se položaj stalno izpreminja je težko izvesti protiofenzivo večjega sloga, toda prišel bo trenutek, ko bo napad začel pometati zaradi izčrpanosti sovražnika in zato, ker se ne bo mogel oskrbovati. V zvezi s tem je treba poudariti, da ima sovražnik na razpolago samo dve železniški progi, to je pa na vsak način premalo za učinkovito oskrbo.

Vprašanje prehrane v Angliji

London, 20. maja. s. (Reuter). Minister za prehrano lord Woolton je izjavil, da je organizacija razdelitve živila v Angliji izvedena tako, da bi poslovala v vsakem primeru, tudi če pride do letalskih napadov na Anglijo. Zasedba Belgije in Nizozemske je ustavila sicer dobavo nekaterih živil, toda Anglija bo lahko ta živila dobila drugod.

Novi francoski topiči proti tankom

London, 20. maja. z. Vojaški položaj na zapadni fronti je po sodbi merodajnih londonskih krogov sicer še vedno resen, vendar pa kaže dejstvo, da se v zadnjih 24 urah ni bistveno izpremenil, na to, da je nemško prodiranje če ne ustavljeno, pa vsaj zavrtlo. Nemški vdor skozi prve utrjene linije se na širino ni razširil, pač pa je nekoliko pridobil na globini. Francoski protinapadi so se izkazali za uspešne, a zlasti je začela učinkovati protitankovska obramba z novimi francoskimi protitankovskimi topiči.

London, 20. maja. z. V tujakšnih krogih od sedaj nimajo nikakega potrila za vesti, da bi bila Nemčija zahtevala od Švedske dovoljenje za prehod nemških čet preko švedskega ozemlja.

Danski protest v Londonu

Kodanj, 20. maja. o. Danska vlada je danes poslala v London protestno noto proti zasedbi Farserskih otokov in Islandije, na katerih so se že razmestile angleške čete.

minister jasno orisal italijanske zahteve, nato pa nadaljuje: Fašistična Italija ve, kaj hoče, in bo znala svoje pravice naglasiti. Stara Evropa se ruši pod udarci mladih narodov polnih poleta.

Budimpešta, 20. maja. AA. (Stefani). Madžarski tisk pripisuje velik pomen govoru, ki ga je imel snoci v Milanu grof Ciano. Listi pravijo, da se s tem govorom jasno potrjuje, da bo Italija uresničila svoje cilje ter da je pripravljena na prvo Mussolinijevo povelje.

Italijani v Belgiji

Rim, 20. maja. AA. (Stefani). Italijanska oblastva dobivajo iz Belgije in Nizozemske pomirljive vesti o razmerah, v katerih žive Italijani v teh dveh državah. Ni se ni zgodilo, kar bi moglo opravičiti bojazen glede teh Italijanov. V Bruslju se je velik del italijanske kolonije mogel zateči v italijanski dom, kjer so začasno uredili prenočišča in preskrbeli za njih prehrano.

Prebivalstvo Italije

Rim, 20. maja. AA. (Stefani). Po zadnji statistiki od 30. aprila 1940 znaša celotno število italijanskega prebivalstva, ki živi v 98 provincah, 44.715.000.

Alfieri pri Goebbelsu

Berlin, 20. maja. AA. (DNB). Minister za propagando dr. Goebbels je danes sprejel novega italijanskega poslanika Dina Alfieri.

„Dan Italijanov v svetu“

Rim, 20. maja. AA. (Havas). Proslava »dneva Italijanov v svetu« je potekla v vsej Italiji z manifestacijami Mussoliniju in s poudarjanjem vsega, kar je Italija dala zahodni civilizaciji. V Rimu je bila proslava na Kapitolu, kjer se je udeležil tudi kralj in cesar. Govoril je prosvetni minister Bottai, ki je razpravljal o italijanski emigraciji.

Mednarodni poljedelski kongres v Rimu

Rim, 20. maja. br. Danes je bil slovesno odprt mednarodni poljedelski kongres, ki se ga udeležujejo delegati 49 držav. Otvoritev so prisostvovali med drugimi tudi italijanski kralj, člani italijanske vlade in diplomatskega zbora. Kongres je otvoril s daljšim govorom italijanski minister za kmetijstvo, nakar so govorili delegati posameznih držav. Posebno pozornost je vzbudil govor švicarskega delegata, ki je naglasil, da bi vsi narodi brez razlike iskreno pozdravili, če bi mogli v miru obdelovati svojo zemljo. Bilo bi želeli, je dejal med drugim, da bi posnemali Švico, kjer žive različni narodi v popolnem soglasju. Vsi so enako odločeni braniti neodvisnost Švice, kar je pač najboljši dokaz iskrenega sožitja. Italijanski kralj je izrazil švicarskemu delegatu svoje priznanje za njegove besede in naglasil, da se z njimi docela strinja.

Amerika in zavezniki

Govor zunanjega ministra Hulla — Propaganda za močnejše podpiranje zaveznikov — Nova naročila letal

Washington, 20. maja. AA. (Reuter). Ko je govoril o zunanji trgovini Zedinjenih držav je zunanji minister Hull poslal po radiu sledečo poslanico: Roosevelt je izjavil, da je za izvedbo liberalnega gospodarstva, ki bo izgralo pomembno vlogo v glavnih ciljih zunanje politike Zedinjenih držav, Roosevelt je pristavil, da bodo Zedinjene države dale svoj prispevek za gospodarstvo preosnovno sveta, ko bo prenehala današnja rušilna vojna. Hull je nato opozoril, da bo svet zapadel v bedo in siromaštvo, če bo doktrina totalitarne avtarkije zmagala v mednarodnih trgovinskih odnosih. Nato je govoril o vplivu evropske vojne na trgovino in kmetijstvo Zedinjenih držav in rekel: »Sedanje težave so zgovoren odgovor tistim, ki mislijo, da Zedinjene države lahko napredujejo, ako se ločijo od ostalega sveta.«

New York, 20. maja. AA. (Havas). Lastnik lista »Empire Gazette« William Alain Vaith je sporočil, da se je pod njegovim predstvom ustanovil odbor za ameriško obrambo in pomoč zaveznikom. Več sto uglednih ameriških osebnosti je pristopilo k temu odboru, med njimi tudi bivši zunanji minister Stimson in guverner New Yorka Lehman. Odbor zahteva v svojem programu, da se Amerika moralno in gospodarsko postavi na stran zaveznikov.

Washington, 20. maja. AA. (Reuter). Po poročilih iz Richmonda (Virginija) je medtistiški škof James Canon poslal pismo zunanemu ministru Hullu s tole prošnjo: Porabite ves svoj vpliv, da bo kongres napovedal Nemčiji vojno.

New York, 20. maja. s. »New York Times« poroča, da so Angleži in Francozi naročili pretekli teden v kalifornijskih letalskih tovarnah zopet 1.500 vojaških letal. Med drugim je bilo naročenih za 50

milijonov dolarjev najnovejših bombnikov v tovarni Douglas.

Propaganda za ponovno Rooseveltovo izvolitev

New York, 20. maja. z. »New York Herald Tribune«, ki je do sedaj vedno zelo ostro napadala Rooseveltovo politiko, je objavila danes članek, ki je vzbudil v vse političnih krogih največjo senzacijo. V članku namreč zahteva, naj se republikanska stranka sprči sedanega mednarodnega položaja odpove svoji lastni kandidaturi pri predsedniških volitvah in tako omogoči soglasno zopetno izvolitev Roosevelta. List naglašja, da bi bilo skrajno nesprejemljivo, če bi se v sedanjih časih izvala strankarska borba in izsilila na ta način spremembe v Beli hiši. Tudi v prihodnji štiriletni funkciji dobi predsednika bo zunanja politika obvladala vso politiko Zedinjenih držav. Glede zunanje politike Roosevelta pa ni nikakega nesoglasja, a prav tako razpolaga sedanji zunanji minister Hull z velikimi in v sedanjih časih še posebno dragocennimi izkušnjami. Pod njegovim vođstvom je postala ameriška diplomacija zelo gibčna, tako da danes daleč nadkriljuje diplomacijo Angleže in Francoze. Tudi Roosevelt se je izkazal baš v sedanjih časih za izredno dalekovidnega politika in diplomata. Njegov padec bi pomenil v sedanjih časih hud udarec za ameriško demokracijo. Zato je najbolje pametno, če se republikanska stranka odreče predsedniškemu kandidatu in se zadovolji s podpredsedništvom; a tudi na to mesto je treba izbrati moža, ki bo dosegel svoje namene in ki bo mogel in znal kar najtesneje in in zaupno sodelovati z Rooseveltom in Hullom.

Po imenovanju novega zavezniškega generalisima

Močen odmev v zavezniški javnosti, ki je Weygandovo imenovanje sprejela z velikim zaupanjem

London, 20. maja. AA. (Reuter). Britanski tisk objavlja na vidnih mestih vest o imenovanju Weyganda za glavnega poveljnika francoske vojske. (O imenovanju smo poročali že v ponedeljskem »Jutru«). Listi poudarjajo, da je bil Weygand desna roka maršala Focha, za katerega pravijo, da je na smrtni postelji rekel »Kadar bo Francija v nevarnosti, poiščite takoj Weyganda«. Po drugi strani listi poudarjajo, da je položaj zelo resen, vendar pa še nikakor obupen.

Pariz, 20. maja. AA. (Havas). Novoimenovani vrhovni poveljnik francoske vojske in glavni poveljnik zavezniških vojsk na zahodnem bojišču general Weygand prevzema dolžnost v času največjih borb. Weygand je že prej zavzel podoben položaj. Weygand se je rodil 21. januarja 1867 v Bruslju. Končal je višjo vojno akademijo v Saint Cyru, kasneje pa se je še specializiral. Svetovna vojna ga je zatekla kot podpolkovnika nekega husarskega polka. Takoj v začetku svetovne vojne ga je Foch imenoval za svojega pomočnika, ker ni v njem cenil samo strokovno vojaško usposobljenost, temveč tudi njegove druge lastnosti. Oba sta ves čas svetovne vojne sodelovala in bedela nad usodo Francije. Po vojni je Weygand sodeloval v delovanju vojaškega zavezniškega odbora v Versaillesu.

Pariz, 20. maja. AA. (Havas). »Ljudje v zaledju morajo ojačati svoje duše, da ne bodo padle,« pravi Vladimir d'Ormesson v »Figaru«. General Duval pa piše v »Journalu«: »Mi smo se umaknili pred močnimi sredstvi sovražnika, naše poveljstvo pa se še ni pokazalo. Mi smo še zmerom v dobi, ko se merijo moči. Poslednja beseda še ni padla, zato počakajmo.« »Petit Journal« ima polno zaupanja v vrednost francoske vojske, ki je ostala še neokrnjena. Temu povečanju zaupanja je pomagala tudi imenovanje generala Weyganda za generalisima, kakor tudi vstop maršala Petaina v vlado. Rad bi poudaril, pravi general Duval v »Journalu«, kako ogromno upanje v nas je vzbudil navzočost maršala Petaina v vladi, kakor tudi imenovanje generala Weyganda za šefa generalnega štaba narodne obrambe ter za vrhovnega poveljnika vseh operacij na bojišču.

Pariz, 20. maja. br. (Havas) V pariških informiranih krogih se je že več dni govorilo, da bo prišlo v vrhovnem vodstvu zaveznikov do važnih sprememb. Po preosnovi angleške vlade in izpolnitvi francoske vlade sta se v soboto sestala v Parizu Churchill in Reynaud ki sta razpravljala o položaju na bojiščih. Prišla sta do zaključka da morajo zavezniški spremeniti svojo dosedanje taktiko ter preiti iz defenzive v ofenzivo. V zvezi s tem pa sta prišli tudi do zaključka da bi bile potrebne izvestne spremembe v vrhovnem vodstvu.

Včeraj so bila v tej zvezi važna posvetovanja tri predsedniku republike Le-

brunu ki se je o tej stvari posvetoval z Reynaudom in maršalom Petainom. Zvečer je bil nato objavljen ukaz, s katerim je imenovan za šefa glavnega generalnega štaba in vrhovnega poveljnika zavezniške vojske general Weygand dosednji poveljnik zavezniške vojske na Bližnjem vzhodu. General Weygand je že v soboto prišel v Pariz ter je takoj nastopil svoje novo in odgovorno mesto.

Imenovanje generala Weyganda za vrhovnega poveljnika zavezniške vojske je bilo v javnosti sprejeto s splošnim odobravanjem, ker ga smatralo za najboljši sposobnega in najboljši enerzičnega vojskovodjo. Današnji francoski listi pozdravljajo roveč vrhovnega poveljnika in pričakujejo, da se bo njegov nastop kmalu pokazal, tudi na bojišču. Ob enem poudarjajo zasluge generala Gamelina, ki mu bo poštena druga zelo važna in odgovorna naloga.

London, 20. maja. AA. (Reuter) Listi prinašajo članke o preosnovi francoske vlade in o spremembah na vrhovnem poveljstvu posebno glede na mednarodno politiko. Časopisje ugotavlja, da je Weygand vojak, ki uživa velik sloves zaradi svoje odločnosti in energije. Listi pravijo, da je Weygand imel že doslej zelo važno nalogo na vzhodu, zdaj je pa prevzel odgovornost za vodstvo britanskih in francoskih čet. To imenovanje je prav tako kakor izprememba francoske vlade napravilo v britanski javnosti velik ugoden vtis, podoben vtisu, so ga ustvarile spremembe v britanskem kabinetu, to je, splošno prevladuje prepričanje, da pomeni to korak naprej k močnejši enotnosti in odločnejšemu vodstvu vojne. Listi pravijo dalje, da je podobno treba razumeti tudi imenovanje Charlesa Rouxa kot zastopnika francoske vlade pri Vatikanu na Légerjevo mesto.

Objava dekreta

o spremembi

Pariz, 20. maja. AA. (Havas). Današnji službeni list objavlja dva ukaza: v prvem ukazom se ukinja dosedanja položaja poveljnika vseh kopinskih sil, z drugim ukazom pa je bil general Weygand imenovan za načelnika štaba narodne obrambe in za vrhovnega poveljnika vseh operacij. Ukinjeni položaj je doslej zavzemal Gamelin.

Švicarska sodba o vzrokih Gamelinove odstavitve

Curih, 20. maja. z. Po mnenju »Neue Zürcher Zeitung« za »menovanje generala Weyganda za vrhovnega poveljnika zavezniških sil niso bile merodajne toliko napake, ki jih je morda napravil dosednji generalisim Gamelin, kakor pa nevarna situacija, ki je nastala zaradi nemške ofenzive. Tako v Parizu kakor v Londonu so prišli do prepričanja, da je potreben na vodstvu mož drugačnega temperameta in drugačne strategije, dasiravno je Gamelin užil

val neokrnjeno zaupanje tako vse Angleže in Francoze, kakor vse vojske. Toda izkazalo se je, da se je Gamelin izogibal vsakemu riziku, kar je v veliki meri omogočilo naglo nemško prodiranje. Morda je zagrešil tudi o napako, da je nemškemu vojnemu vodstvu podtakal lastne ideje. Gamelin ni razumel s tem, da bo Nemčija takoj pričela ofenzivo v stilu odločilne bitke z vsem svojim vojnimi potencialom. Gamelin je računel z nemskim napadom v Lotaringiji, ki pa pričakoval tako silnega napada na desni nemškem krilu.

Ofenziva in defenziva

London, 20. maja. z. Po mnenju angleških vojaških krogov je postala Gamelinova teorija, da je mogoče moderno vojno dobiti s samo vztrajno defenzivo, kar pa so zadnji dogodki temeljito ovrgli. Naprotito je novi zavezniški vrhovni poveljnik general Weygand bil vedno pristal ofenzive in se v tem pogledu daleč strinja z ministrskim predsednikom Reynaudom, ki je že leta 1935 pobijal Gamelinovo tendenco defenzivne borbe izza Maginotove linije.

Rusija na straži

Stockholm, 20. maja. z. »Dagens Nichte« poroča, da je imel predsednik Sovjetske unije Kalinin o priliki svojega nedavnega obiska v Viborgu govor, s katerim je naglasil, da mora biti sovjetska Rusija pripravljena na vsako eventualnost. V zvezi s tem piše organ sovjetske vojske »Rdeča zvezda« da kapitalistične države v sedanjih vojni trošijo svoje moči, sovjetska Rusija pa zbira svoje sile, ker se zaveda, da morda kmalu napočne čas, ko bo tudi Rusija morala nastopiti v obrambo svojih interesov. V Moskvi se dobro zavedajo, piše list, kaj bi pomenila absolutna nadvlada te ali one velesile v Evropi. Zaradi tega mora sovjetska Rusija pravočasno spremeniti svojo dosedanja zunanjo politiko in stremeti za tem, da odvrne tako nevarnost od sovjetske Rusije. V moskovskih diplomatskih krogih je to pisanje vodilnega sovjetskega lista izzvalo veliko pozornost.

Velika bitka na Kitajskem

London, 20. maja. br. V pokrajinski Honan in Hopei je po kitajskih poročilih končala tridnevna bitka s porazom Japoncev. Le mali oddelki japonskih čet so se lahko umaknili. Japonci so imeli 48.000 mrtvih ter dvakrat toliko ranjenih blizu 50.000 pa so jih Kitajci ujeli. Z japonske strani ta poraz demantirajo in naglašajo, da gre zgolj za strateški umik pri čemer pa je Japoncem uspelo da so obkolili blizu 200.000 Kitajcev. Japonci poročijo priznava, da so Kitajci zopet zavzeli mesto Saujan trda naglašajo da se je pričela nova bitka na 200 km dolgi fronti.

Pariški listi samo na dveh straneh

Pariz, 20. maja. AA. (Havas). Po sklepu sindikata pariških tiska bodo pariški listi od 21. maja »zajeli« samo na dveh straneh. Ta ukrep ima namen prihraniti prevoz papirja za časopise in tako razbremeniti tudi prevozno službo, da se bo mogla posvetiti izključno narodni obrambi. Ta ukrep bo ukinjen, čim bodo razmere dovolile, in sicer čimprej.

Pariški nadškoj v Madridu

Saragoza, 20. maja. AA. (Havas). Pariški kardinal na škof Suhard je v spremstvu škofov iz Utrache, Lourda, Bayonne in Perpignana nadaljeval svojo pot v Madrid. V Madridu bo obiskal španskega kardinala primasa msgr. Gomeza.

Bruseljski župan

Bruselj, 20. maja. o. Nemške okupacijske oblasti so pozvale Bruseljskega župana, naj ostane na svojem mestu. Župan je poziv sprejel toda pod pogojem, da bo mesto lahko upravljalo po belgijskih zakonih.

Sovjetska delegacija

zagostila Berlin

Berlin, 20. maja. AA. (DNB). Sovjetska letalska delegacija, ki se je pod vodstvom ravnatelja sovjetskega civilnega letalstva in člana sveta ljudskih komisarjev Molokova pripeljala 14. maja v Berlin, je spet zapustila Nemčijo. Delegacija si je v Nemčiji ogledala letalske naprave.

Požar na jugoslovanskem parniku v Angliji

London, 20. maja. p. Jugoslovanski parnik »Boka« (5.570 ton), ki se muči v nekem angleškem pristanišču, je v plamenih. Ni še pojasnjeno, kakor je nastal ogenj. Podrobnosti še niso znane.

Smrt srbskega politika

Beograd, 20. maja. p. Danes je preminil po daljšem bolehanju bivši narodni poslanec in podpredsednik narodne skupščine Stevan Janković, oče bivšega poslanca in ministra Djure Jankovića. Pokojni je dolga leta zastopal v narodni skupščini važnejši srez in je bil znan kot velik domoljub.

Obisk madžarskih avtomobilistov v Jugoslaviji

Beograd, 20. maja. AA. Jugoslovansko-madžarsko društvo v Budimpešti pripravlja skupaj z madžarskim avtomobilnim klubom madžarskih avtomobilistov v Jugoslavijo v manifestaciji prijateljstva med avtomobilisti obeh držav. Izleta se udeležijo najmanj 30 madžarskih avtomobilistov. Pripeljali se bodo 23. t. m. v Subotico kjer jim priredi sprejem. Nato bodo rad ližvali vožnjo v Beograd. Društvo pravi, da bo priložnost podeljeval madžarski avtomobilist na Avalo in bodo tam položili vence na grob neznane ženske, potem pa na Oplenac, da položijo vence na grob kralja Aleksandra I. Dalje so na programu še drugi obiski in prireditve. V nedeljo se bodo madžarski gostje odpravili iz naše države.

Zemunska vremenska napoved: Postopno zboljšanje vremena. Delno oblačno v zahodni polovici. Sredi države in na severovzhodu bo vladala še precejšnja oblačnost. Tu pa tam bodo tudi plohe. Topota brez posebne spremembe.

Naši kraji in ljudje

Mali ljudje

Na binkoštni ponedeljek je bilo v skromnem zaselku Vel. Sirja nad Rimskimi Toplicami redko, a vendar za naše kulturne razmere značilno slavlje: množica rodoljubov in spoštovateljev nesmrtnega pesnika Antona Askerca se je zbrala k svečanemu zaključku nabiralne akcije, za katero je dal pobudo šentpetrski podružnica CMD, da zagotovi družini pesnikovega brata vsaj slamnato streho nad glavo. Povod za to akcijo je dalo dejstvo, da so Askerčevi po sklepu dobre tete Ajdke izgubili dve posesti in bi bili siromaki ostali na cesti, če jim ne bi napredna in nacionalna javnost priskočila na pomoč.

Propagando za to akcijo, ki je v resnici lepo uspešna, je vršilo izključno samo napredno časopisje »Jutro« na čelu, a podrobno organizacijo so izvedle napredne in nacionalne organizacije na deželi in poštvalni častilci Askerčeve pesni in duha. Vse te mesece, odkar je bilo zbiranje v teku, nismo v tisku »Slovenčevega« tabora čitali niti vrstice o stvari. Zdar, ko je »Jutro« moglo poročati o lepem uspehu zbirke, ki je imela dvojni namen, dati malo zadostnega preganjanemu Askerčevemu imenu in pomagati družini njegovega pokojnega brata do varnega obstanka — pa se je oglasil »Slovenčeve« opoldnevnik, da bi z nekaj neiskrenimi, iz trte izvitimi pripombami omalovaževal opravljeno delo.

Tisto, kar boli pisca v »Slovenskem domu«, je predvsem besedilo na spominski plošči, ki je bila na binkoštni ponedeljek odkrita na novi Askerčevi domačiji in katerega začetek se po njem glasi: »Velikemu borcu in glasniku svobode Antonu Askercu...« (Podčrtano v »Slov. domu«). Z ljudmi, ki jim je v spotiko, da častilci enega naših največjih pesnikov označujejo za »velikega borca in glasnika svobode«, v teh časih, ko je svoboda postala vrhovni simbol vseh narodov in vseh velikih duhov, pač ni mogoče resen pomenek. A tisto, kar je hotel mali pisec v »Slov. domu« v resnici povedati, so zlobne, žaljive besede. In še nekaj pripomnimo: Notranjščina Askerčevega doma nudi kljub »obnovi« tako žalosten pogled, da bi ne smel hiše v takem stanju pripravljati odbor privoščiti kot bivališče nobenemu človeku, pa niti (!) Askerčevim sorodnikom!

Stilizacija izdaja pisca ali vsaj njegovega pobudnika. To mora biti velik gospod, ki udobno sedi na dveh, treh lahko pridobljenih grunthi, a kljub temu, da ve, kolikšna krivica se je zgodila Askerčevi družini, hoče noselce njegovega imena stigmatizirati za vrsto manjvrednih, le prezira in mržnje vrednih ljudi. Ta človek dobro ve, da je po bregovih med Zidanim mostom in Smarjetu pri Rimskih Toplicah na kupe še brez primere bolj siromaki bajtice, kakor je nova Askerčeva domačija. Vse skupaj je privlelo samo iz onemoglega gneva, da je akcija kljub bojkotu od pisčeve strani tako lepo uspešna, da je preganjanji Askerčevi družini enkrat za vseh zagotovila miren, varen dom in je še povečala njeno imetje pod vrhom Stražnika. Toda vse je zaman: poskrbljeno je, da Askerčev rod ne more biti več s svoje grude preganjan!

★

Akcijiski odbor za rešitev Askerčeve domačije nas naproša za naslednjo objavo:

»Slovenski dom« je v sredo objavil pod naslovom »K slavnosti na Askerčevem domu« daljši članek o zaključku akcije, ki smo jo podvzeli, da rodilni pesnikovega brata, pokojnega Mihe Askerca, zagotovi skromno streho nad glavo. Akcijiski odbor se je preko tiska, z nabiralnimi polnili in z osebnimi prošnjami obrnil na vso našo kulturno javnost, naj pomaga pri izvedbi plemenite zamisli. Ugotoviti moramo, da so oni kulturno-politični krogi, ki so bili Antonu Askercu že za življenje sovražni, ostali zvesti svojo nuvar držanju tudi zdaj, ko smo v počastitev njegovega spomina skušali rešiti rodno njegovega brata. V nasprotju s pisanjem »Slovenskega doma« je namreč res, da se našemu pizmu k sodelovanju ni odzvala nobena organizacija katoliške smeri, pa tudi v seznamu darovalcev bi zmanjkali imeni ljudi, ki stoje izven naprednih vrst, čeprav se sicer radi trkajo na prsa kot kulturnosoci. Samo za primer naj vedemo, da v tem seznamu manjka tudi ime mestne občine ljubljanske, dasi je pokojni Anton Askerce dobrodojno mero svojega življenjskega dela kot mestni arhivar

posvetil Ljubljani. S sredstvi iz zbirke je odkor izplačal hipoteke, dokupil lep kos sveta in postavil dve kravi v hlev. Ker je stvar naša in naši napredni javnosti tako lep odmev, da darovi po zaključku zbirke še zmerom prihajajo, bo odbor, kakor vse kaže, počest Askerčevih lahko še povečal.

Slovenski vinogradniki v Dolnji Lendavi

Lepo uspel kongres z razstavo in vinskim sejmom

Dolnja Lendava, 20. maja. Slovenski vinogradniki so si letos izbrali starinsko, prikopno in zaradi oddaljenosti žal nekoliko zapostavljeno Doljno Lendavo za torišče svoje letne skupščine. Iz bira kraja je bila prav gotovo zelo posrečena, saj je Dolnja Lendava pokrajinsko močno zanimiva in leži ob vnožju vinskih gor. Udeležba je bila prav zadovoljiva, lahko pa bi bila še večja, saj ima Vinarsko društvo 22 podružnic iz 1375 članov.

Občni zbor vinogradnikov je bil v soboto zvečer in ga je vodil predsednik Šerbinček. Banskno upravo je zastopal načelnik kmetijskega oddelka inž. Anton Podgoršek. Posebno tople pozdrave sta sporočila vodja lendavskih vinogradnikov in domači župan. O delovanju Vinarskega društva je podrobneje poročal kmetijski referent Novak iz Maribora. Njegovo tajniško poročilo zlasti poudarja, da je društvo sodelovalo pri novem viničarskem redu, ki naj kolikor le morega zadovoljivo služi vinarjem kakor viničarjem. Društvo je pregledalo osnutek uredbe o omejitvi zasajenja vinogradov, kakor tudi osnutek zakona o sadjarstvu in vinogradništvu. Društvo je doseglo maksimiranje trošarine na vino, vztraja pa nadalje na tem, da se uvede pavšalno pobiranje. Društvo je imelo

66.000 din dohodkov in 58.000 din izdatkov. Ob zaključku je spregovoril načelnik inž. Podgoršek nekaj bodrilnih besed.

V nedeljo dopoldne so v hotelu »Kron« otvorili tretjo vinarstvo z vinskim sejmom. Prišli so poleg vinogradnikov vsi domači predstavniki oblasti in je izpregovoril načelnik inž. Podgoršek, opisujoč pomen lendavskih gor, ki nam rodijo prav dobro pitno vino. Čestital je prirediteljem ter otvoril razstavo in sejem. Oba sta prav zanimiva, saj je razstavljenih 150 vrst različnega vina. Sreški načelnik Grabijan je sporočil pozdrave domačih oblasti in ortal razmere, v katerih žive vinogradniki lendavskega sreza. Vsi gostje so bili pogosteni in poskušali vin je vse zadovoljilo. Sledil je 12. vinarški kongres, s katerega so poslali vdanostne brzojavke na dvor ter pozdrave predsedniku vlade in drugim predstavnikom v Beogradu in Ljubljani. O selekciji po vinogradih je poročal banovinski kmetijski svetnik referent Kurent, o dobrem kletarstvu pa vinarški nadzornik Vojsk. Kmetijski referent inž. Petercel je spregovoril o lendavski podružnici in lendavskem vinogradništvu. Sprejeta je bila resolucija, ki točkoma navaja težnje in potrebe slovenskih vinogradnikov. Dolnja Lendava se je v vsakem pogledu potrudila, da so gostje odnesli najlepše vtise.

Zanimiv plen pri ponarejevalcu Majcnu

Kako so orožniki izsledili Majcna v Skorbi

Murska Sobota, 20. maja.

Vest, da je bil v ptujski okolici aretiran zloglasni ponarejevalec Franc Majcne, je vzbudila veliko zadoščenje, ker ljudje ne bodo več tako s strahom sprejemali 500-dinarskih bankovcev. Zaslugu za aretacijo nevarnega ponarejevalca gre orožniški patrili iz Hodoša, v kateri sta bila narednik Franc Perhavec in kaplar Dušan Damjanovič. Aretirani Josip Belec je v Salovcih skušal zamenjati ponarejeni bankovec pri trgovcu Francu Švarcu, ki je opozoril orožnike. En bankovec je že zamenjal malo prej pri gostilničarju Davidu Voglu, ki ni opazil ponaredka. Belec je izpovedal, da mu je Majcne 9. maja sporočil, naj pride na Hajdino, kjer mu mora nekaj zelo važnega sporočiti. Izročil mu je 10 ponarejenih bankovcev po 500 din z naročilom, naj jih razpeče in prinese polovico izkupička njemu, polovico pa naj si obdrži. V gostilni Kotže v Spodnjem Bregu je zamenjal prvi ponarejeni bankovec, s katerim je plačal

pol litra vina. Z drugimi bankovci je šel poskušat srečo v Prekmurje, kjer je bil prijat.

Orožniki iz Hodoša sta se takoj podala v Ptuj in skupno s tamošnjimi orožniki so potem v Skorbi aretirali Majcna. Pri njem so našli poleg 774 ponarejenih bankovcev po 500 din, tri cele fotografske posnetke na steklu, ploščo za vodni vtisk s kraljevo glavo, 25 kosov raznih svinčnikov za ponarejanje denarja, kovinski žig z vtisnjeno kraljevo glavo za ponarejanje vodnega otiska, 18 kosov kovinskih palčic s številkami, 4 zavitke raznih barv, steklenico tuša, 2 mali dozi za barvo za ponarejanje denarja in s svinčnikom pisana »Pravila za ponarejanje denarja«, delo neznanega avtorja. Vse ta ponarejevalski material je imel Majcne spravljen v čebelnem panju, vendar pa so orožniki našli tudi to nenavadno skrivališče. Majcne je trdil, da je vse predmete za ponarejanje prinesel s seboj iz Radeč pri Zidanem mostu, od koder je pobegnil v marcu in so ga zamen iskali.

Smrt Pavla Marušiča na grški meji

Primorski rojaki so izgubili delavnega pionirja

V Poljurcih, občina Bogdanci pri Djevdjelijah v Južni Srbiji, je umrl po daljši bolezni g. Pavle Marušič v 60. letu starosti.

Pokojnik je bil po rodu iz Opatjega sela pri Gorici iz znane narodne družine Marušičev, brat bivšega bana v Ljubljani. Pred vojno je služboval nekaj let kot orožnik v Istri in kasneje v svojem kraju kot poštni odprenik. Po vojni v najtežjih časih, ko so se Opatjelci, razganzani z doma, vračali v podrti ali drago, sončno kraško domaćijo in največ potrebovali pomoči, je bil dolgo let župan domače občine in poštvalen odobnik županske zveze. Neustrašno se je zavzemal za svojo občino in občinarije ter s podpisanim občinskim tajnikom v zelo kratkem času dosegel, da so vojne sirote, vdove in invalidi dobili potrebne redne mesečne podpore, kakor tudi vsi vrtniški se občinarji izdatno pomoč. Dosegel je tudi mnogo drugih javnih del, da so prišli domačini do kruha, čeravno je bil proti temu, da se vsi vračajo v svoj kraj, dobro vedeč, da bodo težko tam vsi našli dovolj kruha, kajti tudi polje je bilo vse uničeno in ni ostala niti ena hiša cela.

Preselivši se kasneje s mnogimi sosedi

iz Opatjega sela v bližnji Vermeljani v občini Ronkahi z njimi zgradil skoraj celo ulico, ki so jo imenovali domačini »Kraško ulico« (Via carsolini). Tu so se z domačini prav dobro razumeli. Od tod je prišel Marušič v Maribor, kjer je zaradi poloma gospodarskega društva »Drava« prišel ob lepo hišo. Nato se je preselil v Podsed pri Zagrebu. Tu se je zelo zanimal za naselitev v južnih krajih. Sam se je naselil najprej v Bistrenici na Vardarju na primorsko-zadružni zemlji. Po dolgem prizadevanju je uspešno dobil precej zemlje od ministrstva v Poljurcih pri Djevdjelijah, kjer si je Marušič z nekaterimi Goricani postavil in uredil lep dom pol ure izpod vrha, od koder vidiš na Egejsko morje in na solumsko pokrajino. Skoraj največ je pripomogel pokojni pri zgraditvi 30 hišic primorskega naselja Dušanovca pri Dojranem jezeru ob grški meji, dve uri daleč od Poljurcev. Naselje se žalibog zaradi premalega razumevanja državnih činitelejev iz Skoplja ni obdržalo. Lep cementni vodnjak z izviračjo vodo, edino v Dušanovcu, imenovan »Marušičeva česma«, pričča o njegovi skrbi za ožje rojake. Bil je za to delo na licu mesta pohvaljen leta

Kulturni pregled

Še o Švarovi »Kleopatrick«

Repriza Švarove »Kleopatrick« je podkrepila vtis krstne predstave, da tvori delo zaključeno in dobro odtehtano celoto. Bolj kot pri premieri se je pokazala učinkovitost dvodelnost tako v dejanju kakor v glasbi. Tu znaga, izdajstvo, umor, triumf, zarota — tam ljubezen, zaslepljenost, poraz, prostovoljna žrtev. Ta kontrastirajoča razlika ni mogla ostati brez vpliva na glasbo. Bežne, disonantnejše so harmonije v prvem delu, rezkejši so zvoki, nemirnejši je ritem, bučnejši preplet glasov. Trd in krepke glasbeni značaj prevladuje. — V drugem delu se tok glasbe umiri. Pevski glas izstopa, njegovo valovanje postaja toplejšje in zalitje, ritem stopa, razen v plesih, v ozadje, akordi so mehkejši, instrumentacija redkejša.

Zalet v predigri k prvi sliki se razvzloja v prodornih signalih in fanfarah. Navdušeno slika Cezar (Janko) v palači Aleksandrije svojo zmago nad Egipčani. Iznenadi in pridobi ga kraljica Kleopatra (Heybalova) s svojo tveganostjo in razsodnostjo in zmanjka skuša Cezarja od nje odvrti njen zakleti sovražnik, podkralj Potinos. Da bi jo spravil s sveta, se Potinos skrije v njeni sobi, toda vprico Cezarja ga čuječa Kleopatra umori. V tej drugi sliki je basovska vloga Potinosa sicer posebno pri kraju napisana izredno visoka. Je pa v okviru dobre pevnosti tako razgibana od strasti in maščevalnosti, da ne zgreši svojega glasbenega cilja. Našla je v Betettu pravega interpreta. Za triumf tretje slike

(Rim) je deloma uporabljeno glasbeno gradivo začetne predigre. Tu počene skladateljevi številni zbor od prodornih viškov. Ker sodeluje tudi ves balet, postaja scena prezoka. Ob močnem gibanju sodelujočih in hrupni glasbi je Cezarjeva prisotnost kar odveč. Njegova pogibel na Martove ide je predmet trem nadaljnjim slikam, od katerih je prva glasbeno najmočnejša. Kleopatra zle slutnje in sanje, polne temnega in tajinstvenega razpoloženja v glasbi, rastejo ob tolažilnem spevu zbora do učinkovite vzpona, ki ga pretrga nenadni Cezarjev prihod. Njegovo smrt naznani stotnik. Uvodni ženski zbor k tem slikam je najdisonantnejši od vseh, a kljub temu najoriginalnejši v najboljšem smislu.

Drugi del opere (sedmo sliko) uvaja orkester s prav ugodnim oponašanjem valov. Kleopatra čaka na ladji pri Tarzu Antonija (Franci), premišljujoč o usodi Egipta po Cezarjevi smrti. Ne čaka zaman. Antonij je mlad in lep. Omaničen od razkošja plesov (prvi ugaja zlasti po živahni temi) in zapeljan po Kleopatrin milini, pozablja na svojo dolžnost, na zavojevanje Egipta. V osmi sliki, ki jo vpelje zasajana in iz pihal v ostale instrumente prehajajoča orientalska melodija, poseže v njiju ljubeznost zatišje kruti Rim, hoteč zmago v orientu. Kleopatra naj se v prid Egiptu odloči za edino rešilo dejanje — zastrupi naj Antonija. Toda že je prepozno. Rim ji je napovedal vojno. Antonij se postavi na njeno stran, je premagan, podvomi o njeni

zvestobi in se usmrti. Kačji pik tudi Kleopatri pretrga življenje. Ob boleštini izbruh glasbe doseže v tem delu pevski in igralski part Kleopatere svoj široko razpredeni višek. V njem se je Heybalova vsestransko uveljavila.

Preprosto poslušalčevu uho, ki je nevaženo take opere glasbe, kakor je po novotarijah Švarova, se morda v dobrem delu opere ne more sprijazniti z izredno množino naglo se prelivajočih disonantnih zvokov in s številnimi, neobičajnimi pevskimi linijami, ki ne očitujejo čustveno sentimentalnih mest. Zaradi poslednega poteka glasbe pa se prav gotovo privadi uho na njegov izraz v toliki meri, da more slediti drugemu, laže pristopemu delu opere in najti v njem užitka. Vsa po mnenju občinstva, ki je pokazalo delo vsekrog naklonjeno stališče, bi tako sodil. Sicer pa je v teh dvajsetih letih šlo preko ljubljanskega do zdelo toliko glasbenih novotarskih del (in skladatelji švari v ponos se je »Kleopatra« uspešno uvrstila med nje), da disonanca sama in delna nenavajenost na njo ne more biti več pri ljubiteljih operne glasbe odločujoče merilo za kakovost in obisk dela. Ponovno poslušanje prav takih del je potrebno, če hočeš s stopnjevanjem užitkom slediti glasbi. Dejanje samo pa bo nedvomno povečalo mikavnost in privabilo čim več opernega občinstva. P. S.

Naš igralski naraščaj

V soboto so se v Hubadovi dvorani predstavili gojenci, ki študirajo pri prof. Šestu osnovne pojme iz dramatike. Spored je obsegal recitacije in monologe in posamezne prizore iz »Ukročene trmoglavke«, »Hamleta« in »Orliča«.

Pri tako razbitem programu, ki je bil sicer pester, ne more gledalec spoznati

ustvarjalne možnosti posameznih izvajalcev, izvajalec sam pa se je v posameznih recitacijah in prizorih ne more tako razviti, kakor bi se lahko, zato mislim, da bi bilo pametneje, če bi prihodnjič izbral profesor šest igr, ki bi obsegala celotno produkcijo.

Pri recitacijah sta najbolj ugajala z izvrstnim prednašanjem in dikcijo Božić s Prešernovo »Soldasko« in Praprotnikova z »Romanjem v Kevlaru«. Heinjeve pesmi v Zupančičevem prevodu. Med drugimi bi omenil še Pfeiferja, ki je recitiral Zupančičevega »Kralja Matjaža«.

Osrednja in daleko najboljša točka programa je bil znani monolog vojvoda Reichstadskega iz Rostandovega »Orliča«, ki ga je odlično podajala Baukارتova, Molitev Marjetice iz Goethevega »Fausta« je občuteno podala Praprotnikova.

V sceni Laertesovega slovesa iz »Hamleta« se je odlično predstavil Tiran kot Laertes; uveljavil se je tudi Raztresen kot Polonij. Baukارتova (voj. Reichstadska), Tiran (Metternich) in Raztresen (cesar Franc) so izvajali dobro, morda nekoliko prehrupno Rostandovega »Orliča«. Prizor iz »Ukročene trmoglavke« je bil nesrečno in medlo podan.

Med posamezniki so pokazali Raztresen, Tiran in Baukارتova, da so za cel razred boljši od ostalih gojencev.

Med prisotnim občinstvom (največ je bilo mladine) nismo žal opazili niti enega člana uprave Narodnega gledališča. Radovedno se vprašujemo, kdaj se bodo začeli pri nas zanimati za dramski naraščaj in čutili potrebo po ustanovitvi dramskega studia, kakor ga je že ustanovilo zagrebško gledališče. D. B.

Imena za denar na Slovenskem

V Polineziji nekeje imajo milinske kame-nega platež. Pri nas niti brusnika (brusnega kamena) ne rabimo za plačilo, čeprav smo pred vojno petkronski kovance nazivali »brus«, po vojni pa dvodinarski novce »mali brus« v Ljubljani. Niti lesniko nismo nikdar uvedli v obtoč, kakor jih je mesto Blain (Pensilvanija) pred par leti izdalo in so jih otroci ponekod imeli za igranje (Zis 1938, knj. 23,387 »Lesen drobiž«, ljubovi, lesenci, okroglijaci).

Akoprav smo se torej ogibali obeh skrajnosti in se držali zlate sredine, premoreno vendar obsežno nazivje za kovance in »znanjkovec«, kakor so šaljivi Ižanci krstili nestanovitne bankovce. O besednem obilju priča razprava, ki jo je pod gorenjim naslovom objavil prof. Bunc v glasilu »Slov. jezik« 1940. Ker se že prijatelj Stanko B. priporoča za nove prispevke glede besed v mamljivem mamono naj iz Pletersnika navedem bogatin (četrt quatrina) in nemško grivno (marko), sprejeto od severnih Slovanov. Pri »dinariju« dodam, da je še danes v Perziji običajen. Ob »bajuku« pripominjam, da je lastno ime Bajuk iz shv. bajuk ali bank (volk). Polovičarju so Tolminci dejali: polek, polkar, popolčnik. Flika (šestica, desetica) nam bo umiliva, če se domislamo da se je nekdanji papirnati goldinar trgal na kose, krpe, zaplate. Razširjena je bila precej, saj jo srečamo v parodiji na Prešernovo »Luno«. Dans, k ma flike (Meče čike) Tja okol po tleh... Češko flek = bankovec. Med imeni za »votek« ali za »kar se izpod palca zmika« pogrešam: šumac (šumeti, Vel. Lašče), Tavčarjeva lire (Ljubljana), stotinka (tako so Primorci pogosto prevajali centesimo), boškovič

Lepota žene je v njenih zobeh

Z uporabo malo zobne kreme ODOL pritegnete, milostiva gospa, poglede vseh nase, zakaj Vaši zobje postanejo beli ko sneg. Milijoni žena vsega sveta so za svoje lepe in zdrave zobe dolžne hvalo peni zobne kreme ODOL, ki temeljito čisti, krepi dlesni in osvežuje dah.

1 TUBA ODOL-PA VELJA PO KOLIČINI IN UČINKU ZA 2.

1933. od bivšega predsednika senata, ki je obiskal te kraje in primorske rojake.

Urediš si v novi domačiji v Poljurcih ob malem potoku lep mlín in napravo za navodnjavanje enega dela polja, bi mogel zdaj, dragi Pavle, po dolgem trudu in delu v miru uživati plodove svojega pionirskega dela kot najjužnejši slovenski naseljenec ob grški meji. Videl sem, kako so te domačini spoštovali. Bil si kakor ž njimi zrasel in si jim vedno pomagal z delom

in nasvetom, saj Ti nisi živel za sebe, niti samo za svojo drago družino, marveč za svojo okolico, za svoje južne brate, ki si jih tolikanj vzljubil. Dragi Pavle, nadejali smo se, da se nam kdaj vrneš na sever, ali smrt je prestrigla tvojo vrnitev. Tam ob temno zelenih murvah in belih platanah naj ti bo lahka južnosrbska zemljica. Večnaja Ti pamjat! Pokojnikovi soprog gospa Mariji, hčerki, sinovom in bratom iskreno sožalje!

Zeljko Vižintin (Zagreb).

Sodba za velikansko tatvino ur

Zaradi 127.000 din vrednosti obsojenih 14 oseb

Maribor, 20. maja

Danes dopoldne ob 11. uri je predsednik malega kazenskega senata s. o. s. Kolšek razglasil sodbo v razpravi, ki se nanaša na veliko tatvino ur in skupni vrednosti 127.000 din, ki je bila izvršena dne 8. novembra 1939 v veži nekega tukajšnjega lokala v Jurčičevi ulici.

Kakor smo svojčas poročali, so varnostna oblastva v rekordnem času pojasnila podrobnosti velike tatvine, zaradi katere je bilo zajetih 14 oseb, ki so se morale zagovarjati pred tukajšnjim malim kazenskim senatom. Velika in drzna tatvina, zaradi katere je bil po izsleditvi storilec in razjasnitvi tatvine oskodoval g. Slavko Rus iz Celja za 20.000 din, je imela svoj odmev že v petek pred mariborskim malim kazenskim senatom. Sodba pa je bila izrečena danes ob navedenem času. Obsojeni so: 20-letni Ivan Maček, ki je ukradel kovčec z urami, na 4 leta in 6 mesecev robije, 35-letni Ivan Klavž na 2 leti, 3 mesece in 15 dni strogega zaporu ter na globu 400 din, 24-letni Ivan Peklar na 7 mesecev strogega zaporu ter 1000 din globe, 33-letni Anton Weiss na 2 leti in mesec dni strogega zaporu in 6000 din globe, 29-letni Ferdo Kraner na 4 mesece in 10 dni strogega zaporu in 600 din glo-

be, 28-letni Slavko Robič na 3 mesece strogega zaporu in 1200 din globe, 30-letni Janez Lazar na 4 mesece in 15 dni strogega zaporu in 1800 din globe, 38-letni Jurij Romih na 2 mesca in 10 dni zaporu. 34-letni Jakob Kumer na 2 mesca zaporu in 1200 din globe, 46-letna Julijana Tardinova na 500 din globe, 43-letni Jurij Ajdnik na 1000 din globe, 32-letni Martin Ros na 400 din globe, 21-letni Mirko Voglar na 500 din globe, 47-letni Ivan Schönbacher pa na 2 mesca strogega zaporu ter na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 2 let.

Iz nič ni nič!

Tomo Vukotić je bil svoj čas policijski upravitelj Cetinja. Bil je svobodomec in dober govornik. Samo da njegovi govori pogostokrat niso bili všeč tedanjemu režimu. Pa ga pokliče knez Nikola in mu jezen naroči, da brez njegovega dovoljenja ne sme več govoriti narodu. Takole se je knez obregnil ob Tomaža:

»To menda veš, da lahko iz človeka napravim ničilo in iz ničilo človeka.«
»Gospodar!« je mirno odvrnil Tomaž.
»Četudi si Gospodar, iz ničesar ne moreš ustvariti človeka, kajti nič ostane, vedno nič!«

1940

Protituberkulozni teden

Noben jetični bolnik ne sme ostati brez bolniške postelje! Posebno v resnih časih mora zrel narod spoštovati prizadevanje svojih ljudsko-zdravstvenih društev in ustanov. Protituberkulozna zveza kliče vsakega posameznika na pomoč, da sodeluje v borbi proti jetiki. Pomoč bolnim pomeni zaščito zdravim!

Prispevajte za slovensko borbo proti jetiki! Nikogar ne sme biti, ki ne bi položil svojega prispevka za ta namen! Jetika nikomur ne prizanaša, maščuje pa se rada nad onim, ki v zdravju in sreči noče pomagati bolnim in revnim! Poslušajte se naših položnic, kupujte naše nabiralne listke! Jačajmo narodovo obrambno moč!

PROTITUBERKULOZNA ZVEZA
V LJUBLJANI.

Domače vesti

Pax vobiscum!

V Ptuj imamo ljudsko vseučilišče, ki se je prav nedavno dan izkazalo kot nepriestranska javna tribuna. Duhovnik prof. Trstenjak iz Maribora je predaval o narodnih vzgoji. Klicel je k slogi, ki naj v današnjih časih vlada med nami. Vsakomur bodi prepričanje svobodno. Pozabimo na vse, kar nas razdvaja, da bomo v skrajnem primeru z vsemi silami složno nastopili proti skupnemu sovražniku, ki bi kjerkoli segel z grabelčivo roko po naši lepi zemlji in naši skupni svobodi. Predavanje je vzbudilo mnogo navdušenja in mnogo iskrenih odobravanj. In po Ptuj, ki je v našo zgodovino zapisan kot kraj ognjenih tal, gre splošna parola: Resnični domoljubi lahko zastran svojih društev in nazorov stopamo vsak svojo pot, toda udariti moramo skupno!

Se bolj kakor v Ptuj samem je potrebno složno delo v ptujski okolici. In prav zaradi te nujnosti ne moremo opustiti, da ne bi pokazali tudi na naličje iskrenega prizadevanja po slogi. Pribijamo naslednji primer:

V lepem kraju nize Ptuja se je lani ustanovilo prosvetno društvo z edinim namenom, da se bo trudilo za kmečko prosveto. V kratki dobi je postavilo na oder lepo število uspešnih iger najboljših domačih avtorjev. Zraven tega goji glasbo, ima taboriški zbor in razposoja po okolici med samo kmetijsko ljudstvo dobre knjige. Delavnost tega mladega društva je pridobivala vedno več članov in so se pridružili tudi nekateri iz fantovskega odseka. To je pač njihova svobodna volja. Ali gospodu kaplanu se je društvo s tem strašno zamrzilo. Sklepal je sestanke zoper društvo in rotli, naj nihče ne pristopi v društvo. Zabil je svojim ožjim pristajem obiskovanje društevni prireditelj. Javno obsoja, da se dovoljuje delavnemu društvu šolski prostori za gledališke predstave. Vse prireditve tega društva proglašja za protiverške, čeprav so na sporedu tudi Finžgarjeve igre.

O, ti nesrečni protiverški pečat, s katerim nepremišljeni ljudje zgizajo vsak samonikel društveni napredek! Koliko moralne škode je že napravil! Seveda je bil tudi v tem kraju učinek prav nasproten od onega, ki ga je gospod želel. Člani društva, skoraj sami kmečki fantje in dekleta (in z njimi vsa razsodna javnost), se zgražajo nad izpadi in se vprašujejo: ali je res mogoča v današnji dobi tolikšna zagrizenost duhovnega gospoda nasproti društvu, ki nima nobenega drugega namena, kakor skrbeti za ljudsko izobraževanje — vse to javno, pod nadzorstvom strogih oblasti!

Pri lenivosti črevesja je naravna Franz-Josefova grenčica prijetno, dobro učinkujoče sredstvo, ki zmanjšuje težkoč, ker pogosto že male količine dobro delujejo.

Reg. S. br. 15485/35.

* Varujte se pred zlorabami! Iz verodostojnih virov smo doznali, da se razprodajo priložnosti protituberkuloznega tedna nabiralni listki stare izdaje, ne pa listki s slikama »zdravilišče Golnik« in »bolnik«. Opozorjamo občinstvo, da kupuje samo ilustrirane nabiralne listke ter jih po nakupu takoj uniži. Listki brez slik so iz prejšnjih let in niso več veljavni. Takisto se razprodajajo tudi tablice z napisom »Ne pljuvaj na tla!«, ki niso opremljene z imenom založnice Protituberkulozne zveze.

Kadar zazvonijo mrtvaški zvon, se vprašajmo, ali ni spet kdo umrl za jetiko. Spomni se jetičnih bolnikov in daruj za njihovo zdravljenje!

(petdesetdinarski kovanec 1936-7, po krivotvorcu B.). Kak izraz utegne najti v rokovarščini (Benkovič, DS 1891). — Razlagi črnomajski »matilde« (stokata, vendar mornar omeniti čudno sličnost s češko hančirko ali latovščino, ki je proti koncu pokojne Avstrije z imenom »matylda« mislijo na zamazano rožnate eno- in dvokronske bankovce (Prager Presse 8. IV. 1934, kjer naletiš še na uplavitve — pojemalni denar, Schwundgeld (prav za prav: griza, driska), torej: zmanjkanje, medtem ko Treimer (das tschechische Rotwelsch, 1937) tega pojma še ne pozna.

A. D.

Zapiski

Ingoličovo mladinsko igr »Sirota«, ki je imela v ptujski uprizoritvi pod vodstvom mladega režiserja Žilka velik uspeh, je pričel objavljati v pravkar izšli priprilsko-majniški številki družinski list »Zilka« v Ljubljani.

Hrvatska študija o Paulu Valeriju. Znanstveni hrvatski pesnik in esejist dr. Antun Bonifazić je pravkar izdal v posebni knjigi daljšo študijo o znamenitem francoskem pesniku in esejistu Paulu Valeriju.

Obramba Pen-kluba. Na literarnem večeru, ki ga je priredil beograjski Pen-klub, je njegov sedanjí predsednik Gligorić Božović poudaril zvestobo te organizacije književnikov njeni osnovni ideji: »zaščiti svobode umetnosti in književnosti, ki je daleč od siehne politike in kakršnih koli političnih tendenc«. Nato je dejal: »Nedav-

Vse takšne tablice, ki niso označene z imenom naše organizacije, odločno odklanjajte. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

* Poroka dveh mladih sokoških parov. Na binkoštno nedeljo se je poročil v Slovenski Bistrici uradnik davčne uprave g. Milan Cirk z odvetniško uradnico gđ. Terezijsko Brinovecovo, oba sta iz Brežic. V katoliški cerkvi sv. Antona v Beogradu pa sta se poročila g. Irfai Diklič, filozof in kaligr. risar vojnegeografskega instituta v Beogradu, ter gđ. Zvonimira Vaševa, bivša sodna uradnica v Bežicah, zdaj v Beogradu, Hadji Ruvimova 23. — Mladima sokolskima paroma iskreno čestitamo in jima na novi poti življenja želimo polno srečo in zadovoljstva.

* Zanimivi predlogi hrvatskih staršev in vzgojiteljev. V nedeljo je v Zagrebu zborovala zajednica »Šola in dom« in so starši kakor posamezni vzgojitelji stali zanimive predloge o preostavi srednjih šol. Obširno je govoril zlasti gimnazijski ravnatelj Novljan, ki je poudarjal, da je treba na srednjih šolah posvetiti večjo pozornost prirodnim in praktičnim veščinam, skratka, da mora realna gimnazija zares postati realna. Dijakstvo mora bolje spoznati kemijo, fiziko in ostale prirodne vede, razširiti se mora pouk matematike, stenografija mora biti obvezna. Tuji jeziki naj bodo »prometno sredstvo« hrvatskega naroda z ostalimi narodi, toda po njih naj se enostransko ne sprejemajo tuji kulturni pojavi. Zato je ravnatelj Novljan predlagal, da se takoj v prvem razredu realne gimnazije uvede namesto francosčine — esperanto, češ: to naj bi bil temeljni jezik, ki se ga je mogoče naučiti v dveh letih, nato pa bi se dijaštvo lahko seznanilo z drugimi tujimi jeziki. V tretjem razredu naj bi se uvedla latinščina, ki je potrebna intelektualcu v današnjih praktičnih vedah, zlasti pa tudi vsakemu Hrvatju, ki hoče spoznavati svojo zgodovino. Stavljeni so bili predlogi, da se ukinejo mala kakor velika matura pa tudi sprejemni izpiti. Izbrana naj se izvrši v šoli sami, ko profesor spozna učenčeve sposobnosti. V ostalem naj bi bili sprejemni izpiti samo na visokih šolah. Glede vzgoje dijaštva so zagrebški starši predlagali, da se organizirajo posebne filmske predstave za dijaštvo. Uvede naj se poseben dijaški list in obvezno enotno dijaško združenje z neznatno članarino. V tem združenju naj bi se posvečala pozornost vsestranski izobrazbi. Po vseh srednjih šolah naj bi se ustanovila zavetišča, kjer bi siromašni dijak lahko študirali in dobivali hrano.

* Zborovanje učiteljev slovenjebistriškega društva je bilo v soboto v Slovenski Bistrici. Po poročilu predsednika Milosa Tajnika je bil poudarjen težaven gnetni položaj učiteljstva, ki je zahteval draginji ustrežajoče povišanje plač, odpravo 3. plačilnega razreda in izenačenje prejemkov poročenih učiteljev s prejemki učiteljev. Spet je bilo ugotovljeno, da so bili pri razpisu praznih učiteljskih mest prezrti večji kraji, trgi in mesta. Učiteljstvo je sklenilo, da pristopi k prostovoljnemu zavarovanju učiteljstva pri bolniški blagajni trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani. Ugodnosti zavarovanja so brezplačna zdravniška pomoč, oddaja zdravil, porodniška pomoč, nega zob itd. Predaval je učitelj g. Čuk o krasoti naših gor in njihovem gospodarskem pomenu. Zanimivo predavanje so pojasnjevale skioptične slike.

* Hrvatska naselja v Južni Italiji. V pokrajini Campobasso živijo še danes Hrvati, ki so se tam naselili v 15. stoletju. Ohranili so svoj jezik, čeprav od naselitev dalje nimajo s staro domovino nobenih zvez. To so ostanki nekdanjih številnih hrvatskih kolonij in so na glasu zelo dobri ljudje. Italijani jim pravijo kratko »Slavie« in jih spoštujejo zaradi prikupnega, mirnega značaja. V svetovni vojni je ta in oni hrvatski ujetnik prišel z njimi v stike. Pogostejše so jih že pred vojno obiskovali dr. Smolaka, nedavno umrli profesor Barač

no je neki naš najbolj znani politik na javnem zborovanju negativno spregovoril o našem Pen-klubu in ga uvrstil v tisto skupino današnjih internacionalno raznovrstnih barv, s katerih ideologijami in težnjami nima Pen-klub absolutno nič skupnega. Mi to potvarjanje odločno odklanjamo, globoko obžalujemo, da je moglo poteči od človeka, ki ima zanj najmanjšo pravico in ki je v samem sedu našega političnega življenja in naše zemlje... Predsednik beograjskega Pen-kluba je nadalje svečano izjavil, da nima ta organizacija nič skupnega z nobeno internacionalno in da v nji združeni pisatelji skupno s svojimi tovariši v svetu »služijo idealom svobode, resnice, pravice, miru in bratstva med ljudmi in da bodo, ker so globoko nacionalni, in sicer predvsem nacionalni, ostali tudi še nadalje zvesti tem načelom svoje zemlje in svojega naroda.

Dvanajste pomladne razstave jugoslovanske umetnosti, ki jo je v nedeljo otvoril prosvetni minister Maksimović v paviljonu Cvijete Zuzorić v Beogradu, se udeležujejo naslednji slovenski umetniki: Drago Vidmar, Nande Vidmar, France Gorše, France Zupan, Božidar Jakac, Matija Jama, Tine Kos, France Kralj, Tone Kralj, Miha Maleš, France Mihelič, Zoran Mušič in Maksim Sedej.

Benška Biennale, 18. maja je bila v Benetkah svečano otvorjena 22. mednarodna umetnostna razstava, Slovenski akt je izvršil sam italijanski kralj in cesar v prisotnosti prosvetnega ministra Botta in drugih odličnikov. Na razstavi so zastopane

Ne vedo kaj delajo

Predstave ob 16., 19., 21. uri. KINO SLOGA, tel. 27-30.

Burka, ki Vas bo razvedrila
kar si tudi sami želite v teh razburljivih dneh! Smejati se boste — za to Vam jamči naslednji trio komikov:
PAUL KEMP — LUCIE ENGLISH — GEORG ALEKSANDER

iz Splita, slikar Vidović in drugi hrvatski intelektualci. V nedeljskem »Hrvatskem dnevniku« obširno razpravlja o teh starih hrvatskih kolonijah v Italiji inž. Željko Macan in pravi, da je sestanek s temi rojaki doživljaj, ki mora ostati človeku trajno v spominu.

* Vabilo za prijavo krvodajalcev v obli državnih bolnic v Ljubljani. Vsi oni, ki bi bili pripravljeni oddajati za oškodno krio bolnikom tega zavoda, naj se javijo čimprej v bolnici in sicer na I. kirurškem oddelku ob ponedeljskih in četrtnih v popoldanskih urah. Pogoj za sprejem v krvodajalsko skupino je neoporečno zdravstveno stanje in stalna pripravljenost ter dosegljivost podnevi in ponoči. Za enkratno oddajo krvi plača bolniška uprava 250 din.

* Starokotliki-vojaški obvezniki se pozivajo, da se zgledajo pri pristojnem starokotliškem župnem uradu zaradi pristojbine prostega potrdila o verski pripadnosti.

* Služba banovinskega cestarja je razpisala. Pri okrajnem cestnem odboru v Slovenjem Gradcu je razpisano službeno mesto banovinskega cestarja na banovinski cesti II. reda št. 208 Smartno — Legen — Slovenj Gradec od km 0.000 do 4.000. Prosilci morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredb o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in v banovinskem kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravilnimi in zadostno kolkovanimi prilgami je treba vložiti najkasneje do 1. junija 1940 pri okrajnem cestnem odboru v Slovenjem Gradcu.

* Razpis prostih učiteljskih mest. Kr. banska uprava v Ljubljani opozarja učitelstvo, da morajo prazidati po ministrskemu razpisu III. br. 25684 z dne II. t. m. vložiti zadevne prošnje pri šolskih upraviteljih najpozneje do 25. t. m. V zvezi s tem se pripominja, da je v šolanju prosto mesto le za učitelja pomožnega oddelka, dočim v Studencih in na Hajdini sedaj sploh ni prostih mest. Prav tako tudi doslej niso prosta mesta v št. Vidu pri Stični, Dol. Nemški vasi, Draščih in Tinju. Pač pa so poleg v »Službenih Novinah« objavljenih mest prosta še tale: Skopice (Krško) 2, Jančje (Litijska), Konjšica (Litijska), Krizevci (Ljutomer) 1, Stogovci (Ljutomer) 1, Črna (Dravograd) 1, Kotlej (Dravograd) 1, Kapla (Dravograd) 1, Planina (Črnomelj) 1, Zvenavje (Murska Sobota) 1 in v ambulantni šoli Šokat Podvolovci (Gornji grad) 1.

* Rdeči ruski emigrant Boris Viktor Nečiporenko, o katerem smo poročali, da ga je prijavila premožna Zagrebčanka Ida Schwartz-Rogerjeva, češ da ji je odnesel za 150.000 din dragotin, se je sam prijavil zagrebški policiji. Obtožil je gospo, da ga je po krivem prijavila zgolj zato, ker je bila nanj ljubosumna. Pravi, da si je želela njegove ljubezni, katere ji pa ni hotel nuditi in se mu je zato maščevala. Nečiporenko sicer prizna, da je nekoč že bil kaznovan zaradi korupcije, a vendar da je drugače finančni strokovnjak in da ima visoke zveze. Med drugim je baje general Ljavič, inspektor sovjetske pešadije, njegov tast. Zagrebška policija bo zdaj skrbno proučila, v koliko je resnice na eni in na drugi strani.

* Tako piše zaveden oče. V rokah imamo pismo, ki ga je poslal oče svojemu sinu na madžarsko mejo, ko je bil sin v službi domovine. Takole je zapisano na koncu: »Vsako jutro se spominjam kralja in domovine; čuvaj rodno zemljo Jugoslavijo do zadnjega zdihljaja. Očetov blagoslov naj Te spremlja v družbi jugoslovanske vojske! — Tvoj ata.«

* Iz izvršnega odbora Jadranske straže. V teku aprila je izvršni odbor JS v Splitu izdal novo trimesečno revijo in jo razpisal raznim osebam v državi. Naproseni so vsi, ki so revijo prejeli, da blagovolijo nazakati izvršnemu odboru JS v Splitu enoletno naročnino bore 12 din (dvanaest), aka tega doslej še niso stili, da se jim bo lahko poslala tudi druga številki trimesečne revije, ki je že v pripravi. Gospoda, ki ne morejo ali ne želijo zadržati lista in plačati naročnine, naj blagovolijo prvo številko vrniti v Split.

Ljudje, ki trpe poleg trde stolice na zapeki, morajo poizkusiti za čiščenje črevesja jutraj in zvečer četrtino čase naravne Franz-Josefove grenčice.

Reg. S. br. 15485/35.

države: Italija, Nemčija, Češko-moravski protektorat, Združene države ameriške, Španija, Madžarska, Belgija, Holandska, Grčija, Rumunija, Švica in Jugoslavija. Med jugoslovanskimi razstavljenci je mlad slovenski umetnik M. Sedej.

Smetanovo opero »Dalibor« bo vprizorila na jesen berlinska Državna opera v predelavi dr. J. Kappa.

O Leopoldu kot filozofskem pisatelju razpravlja v najnovejšem »Glasu kr. Srpske akademije« znani filozof dr. Branislav Petronijević.

Češka zgodovina svetovne literature. Praska založba »Orbis« pripravlja monumentalno izdajo velike Zgodovine svetovne literature. Redakcijo tega znanstvenega zasnovega dela, ki bo obsegalo 4 debele knjige, vsaka približno po 1000 strani, je prevzel docent dr. Václav Černý, ki zavzema v današnji češki kritiki po smrti F. X. Šalde in Arneja Nováka vodilno mesto v češki kritiki. To ogromno delo, h kateremu je urednik pritegnil najodličnejše domače strokovnjake, bo zasnovano na najmodernejših metodah in načelih literarne vede. Izhajalo bo v smopčih.

Zbornik o češki literarni kritiki. Literarno zgodovinsko društvo v Pragi je izdalo zbornik »O češki literarni kritiki«, ki obravnava češke kritike iz generacije devetdesetih let prejšnjega stoletja. V tej knjigi so med drugim obdelani kot literarni kritiki T. G. Masaryk, H. G. Schauer, F. X. Šalda, F. V. Krejčí, J. Vodak in drugi.

Film močne socialne vsebine, ki opozarja javnost na zapuščenost in vsej socialni bedi izpostavljen mladino ter daje merodajnim pobudo za ustvarjanje socialnih ustanov, kjer naj se brezdomci vzgoje za bodoče poštene državljane! V gl. v. Silvia Sidney in Joel Mc Crea, s sodelovanjem hollywoodske nadebudne mladeži. **Premiera danes!**

NAŠA MALA ŽENKA

V glavni vlogi šarmantna Subotičanka **KATHE NAGY**
KINO UNION — Tel. 22-21 Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Dolina velikanov

Premiera!

V naravnih barvah!

Ob 16., 19. in 21. uri.

Režija: William Keighley, tvorec filma »Robin Hood«.

Rušijo se stoletna debila, nasipi, mostovi in železnice. Požar se širi in kri se preliva... za svobodo hrabrega naroda.

KINO MATICA, tel. 21-24

* Za spomenik prvim prekmurskim narodnim buditeljem, ki so ga postavili v Murski Soboti in bo v kratkem odkrit, so darovali posamezni Sobotčani lepe zneske. Odbor apelira na rojake Prekmurce v Sloveniji, da s skromnim prispevkom pomagajo postaviti spomenik. Prispevki naj se pošljejo meddržavstvenemu odboru v Murski Soboti.

* Vse čita dnevnike, a najvnetejši čitatelj v Jugoslaviji je 118letni Radovan Komnenić, ki živi v vasi Pilatovcih ne daleč iz Nikšića. Ta kremeniti črnogorski junak, ki se je do poznih let ohranil nenavadno čil, je pismen že od zgodnje mladosti. Je živa zgodovina svojega okraja. Boril se je v hercegovski vstaji. Dan za dnem vneta prebira liste in zna tudi izvrstno pripovedovati svoje spomine. Tudi mladina se danes marsikdo že zgoda nauči branja. V vasi Prekopju pri Drvarju ima orožniški narednik Ahmed Pirić 3letnega sinčka Mohameda, ki se je letos že naučil čitati in pisati.

* 500 polžev je pojedel za enkratno malico gostničar Stefan Fleckenstein v Slavovskem šamcu. Fleckenstein je velik ljubitelj polžev in je zadnje čase sploh treniral, da bi dosegel svojevrsten rekord. Prvi dan je pospravil 190 polžev, drugi dan je bil že boljsega apetita in jih je pojedel 300. Tretji dan pa je pripravil senzacijo s tem, da je pogoltnil nič manj kakor 500 polžev. To se pravi, da je v treh dneh pojedel tisoč polžev. A tu ni šlo za stavo, marveč je Fleckenstein še sam moral posteno plačati, če je hotel, da mu je otročad po vsej okolici nabirala polže za trikratni približek. Stefan Fleckenstein ima seveda tudi primerne prostore, kamor lahko takšne zaloge shrani. Je namreč pravičati orjak, ki tehta 160 kg.

* Obsiren pregled stanja hrvatske živinoreje bo podan 26. t. m. v Krizevcih, kjer bo imela Zveza hrvatskih živinorejskih združenj svoje letno zborovanje. Dr. inž. Jovan Jelenić je za ta zbor sestavil strokovno poročilo, v katerem pravi, da se je zlasti zadnje leto posvetila hrvatski živinoreji posebna skrb in je začelo delovati 7 živinorejskih združenj in 6 živinorejskih postaj, tako da ima zveza zdaj skupno 98 združenj in 12 postaj z 8.827 glavami goveje živine, vpisane v rejne knjige. Najbolje se obnaša simentalška pasma, o kateri je doganjano, da je povprečni donos mleka po kravi 2.600 litrov na leto. Nabavili so večje število krasnih bikov iz Švice. Zveza živinorejskih združenj je tudi poskrbela za čim boljše prodajo plemenske živine ne samo v domovini, marveč tudi na tujem.

* Lokomotiva je razmesarila v nedeljo jutraj na Livadarskem odvoju v Zagrebu 17letnega delavčevega sina Ivana Protolipa. Brččas gre za nesrečo. Razmesarjeno truplo so prenesli v mrtvašnico, kjer je nesrečni oče spoznal v pokojniku svojega sina.

* Velika razstava plemenske živine je bila v soboto otvorena v Novem Sadu. Zlasti v nedeljo je bilo mnogo obiska in so vsi občudovali krasno plemensko živino iz dunavske banovine. Razstava je jubilejna, deseta. Poleg goveje živine so bili razstavljeni tudi krasni konji. Maršal dvora g. Čolak Antić je izročil kraljev pokal vzgojitelju najlepšega konja, zrebca »Grabca«, kmetovalcu Milivoju Kucuru, posestniku iz Starega Futoga pri Novem Sadu. Med biki pa je bilo priznano prvenstvo krasni živali nekega srbskega kmeta. Vobe so srbijanski kmetovalci odnesli največje število nagrad. Več kakor štiri petine plemenske govee so prodajali povprečno po 9 do 10.000 din, nekatera celo po 20.000 din. Plemenski merjaci so bili prodani po 1500 do 3500 din. Odkupovalce so največ obične in živinorejske zadruge, nekaj pa tudi zasebniki. Posamezni konji so dosegli izredno lepe cene.

Iz Ljubljane

u— Šentpetrski podružnici CMD, moška in ženska, imata za seboj prav plodno leto. Drevi ob 20. želita oba odbora položiti obračun. Pridite torej, zavedni rodoljubi in rodoljubice, drevi v restavracijo na glavnem kolodvoru, da čujemo, kaj se je storilo in kaj bo še treba storiti v prihodni obrambi. Vsi prisrčno vabljani!

u— Poroka. V nedeljo sta se poročila na Brezjah g. Ciril Janežič iz ugledne trgovske rodbine in založnik »Hram«, ter gđ. Iva Rivčeva, primorska rojakinja. Poročil ju je šentjakovski župnik g. Janko Barle. Uglednemu paru naše iskrene čestitke!

MOSKE SRAJCE POMERI
Alojzij Potrat — prej
JOS. KUNC & Co.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 32.

u— Krajevna organizacija JNS za sodni okraj sporoča, da je umrl njen zvesti član gosp. Alojz Bučar, oče našega predsednika. Vabimo člane naše in sosednih organizacij, da se udeležijo pogreba, ki bo danes, v torek, ob pol 15. iz mrtvašnice zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti na pokopališče k Sv. Križu.

u— Proslava 40letnega umetniškega dela člana Drme Josipa Daneša, ki je bila preložena zaradi njegove bolezni, se bo vršila v nedeljo 26. maja v opernem gledališču. Igral se bo Gogoljev »Revizor«. V vlogi poglavarja bo gostoval namesto Ivana Cesarja, ki je na orožnih vajah, veliki hrvatski igralec Marković, ki šteje to vlogo med svoje najboljše. — Vstopnice,

kupljene za 9. april, veljajo za to predstavo. Opozorjamo na ta izredni dogodek. Občinstvo, ki je rezerviralo vstopnice, je prošeno, da jih dvigne do petka 24. maja popoldne. Za jubilej našega najstarejšega in priljubljenega igralca je veliko zanimanja zato segajte po vstopnicah, ki so v predprodaji v operi.

u— Naša šarmantna rojakinja Katia Nagyjeva v veseli burki »Naša mala ženka«. V dobi, ko sta nam smeh in razvedrilo tako zelo potrebna, predvaja kino Union eno najzabavnejših burk avtorja in režiserja nepozabne veseloigre »Vzorni soprog« s Heinzom Rühmannom, veselo burko »Naša mala ženka«. Troje najpopularnejših komikov: Paul Kemp, Lucie English in Georg Aleksander, je najzanesljivejšje jamstvo, da je film res izvrsten, odličen in zabaven. Glavno vlogo »male ženke«, ki je šarmantna, ljubezna, obenem je tudi nagajiva in ljubosumna, igra Kathe Nagy, znamenita in vsepovsod priljubljena rojakinja iz Subotice. Film ima obilo situacijske komike, obilo zdravega in vedrega humorja, tako da se gledalec pri tej burki res od srca lahko nasmeje in izvrstno zabava. Kdor hoče tedaj v teh burnih dnevih pozabiti na tegobe, ki nas tarejo, si bo z veseljem ogledal film v kinu Union in si privoščil dve uri odlične zabave (—)

u— V zadnjih letih je nastopila cela vrsta mladih izsolanih solistov-pevcev, ki so se deloma že uveljavili doma in v tujini, deloma pa so pravkar končali svoje pevske študije. Med slednje spada tudi gosposdična Ksenija Kušjeva, koloraturna sopranistka, ki bo nastopila na koncertnem odru na lastnem koncertu v ponedeljek 27. t. m. Našemu občinstvu ni nepoznana, saj se že ponovno nastopala kot solistka. Prav gotovo bo zelo zanimiva sedaj po uspešno dovršenih študijah v inozemstvu. Na koncertu Ksenije Kušjeve bosta tudi sodelovala pianist Pavel Šivic in klarinetist Milutin Raubar. Koncert bo v veliki Filharmonični dvorani, vstopnice pa so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice. (—)

u— JNAD Jugoslavija. Danes ob 18. uri sestanek ženske sekcije s predavanjem. Udeležba obvezna.

u— Še tri prometne nezgode. Včeraj popoldne so na kirurški oddelku pripeljal 21letnega brezposelnega pekoveškega pomočnika Stanka Turka, ki je iz Kamne gorice doma. V Dravljah je iz gozda nemotno smrekovih vej pa se je neki motokiklist zaletel vanj in mu prizadel hude poškodbe. V bolnišnico je moral tudi 60letni posestnik France Erzlin iz Smartnega pri Tuhinju, ki ga je pri Menšu podrl s kolesom neki avtomobilist. Razen prask po glavi je dobil tudi notranje poškodbe. Avtoprevozniku Ivanu Urbasu iz Ljubljane pa se je v nedeljo popoldne, ko je pred svojim vozom pozanjal motor, avto premaknil in ga podrl, da so mu šla kolesa čez noge.

u— V spomin na blagopokojno gosposdično Marijo Grebenčovo daruje gospa Vera Papež za gluhoonem mladino 150 din.

u— Dostavek. Pogreba pokojnega Toneta Zdravica se je udeležila tudi deputacija Sokola štepanja vsa z br. starostu na čelu in številni člani Sokola I., kar smo zadnjič v naglici pozabili omeniti.

u— Dramatičen prizor v Prešernovi ulici se je odigral v nedeljo okrog šestih zvečer. Mlad fant je pridrljaj s tricklom, na katerem je imel naložen sodček z vsebino 25 litrov piva. Malo od pošte nizdol je trickl zavozil med tračnice električne cestne železnice in se prevrnil z voznikom vred in sodčkom, ki se je zakotalil po viseči ulici med velikim špalirjem občinstva na obeh straneh proti Marijinemu trgu, kjer ga je ustavlil mlad človek pred stopnicami franciskanske cerkve. Šele nekaj minut pozneje je privozil trickl, ki ga je med tem njegov voznik uredil, spravil v tir in naložil nanj prevrtni sodček. Služboju strážnik v začaranem krogu je zelo resno motril kršitelja cestno-policijskega reda. Nenavaden prizor je občudovalo na stotine vsakovrstnih gledalcev, katerih je ob tem času, ko se vrše pri franciskanih smernice, vse polno na Marijinem trgu. Sreča pa je bila, da ni bilo na izpregled tramvaja z nobene strani in je tako izostala večja senzacija.

u— V nedeljo popoldne se je izgubil v bližini Medvod pes, nemški ovčar, ki sliši na ime »Deček«. Po hrbtu je črn, glava tigrasta in ima usnat nagobčnik. Odda naj se v ogl. oddelku »Jutras«.

u— Tatvine. V brezkonno kroniko kolesarskih tatvin spada tatvina moškega kolesa znamke »Bizzoto«, ki ga je nekdo odpeljal dne 14. t. m. izpred gostilne »Pajke« v Linhartovi ulici Mihaelu Belaku. Vredno je 600 din. Tatovom pride pač vse prav in niso posebno izbirčni v svojem nepoštenem poslu. Tako so pred dnevi izginile na I. državni realni gimnaziji v Vegovi ulici tri žoge odbojke in znaša škoda na račun gimnazijske uprave 390 din. Dne 16. t. m. je nekdo z motornega kolesa pred gostilno »Gajev hram« v Gajevi ulici izmaknil aktovko z raznimi spisi ter napravil Albertu Gogali 300 din škode.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Iz Celja

Na Telovo bo ob 8. slovesna služba božja v opatijski cerkvi. Nato bo krenila telovska procesija po Gosposki ulici do vojašnice kralja Petra, kjer bo prvi evangelij, po Dekovski trgu, Prešernovi ulici in Kralja Petra ceste do križišča Kralja Petra in Cankarjeve ceste, kjer bo drugi evangelij, po Cankarjevi cesti in trgu Kralja Aleksandra do kolodvorov, kjer bo tretji evangelij, nato pa bo ulici dr. Gregorja Zverjave na Glavni trg, kjer bo zadnji evangelij. Zaradi procesije bodo ta dan premeštili živilski trg z Glavnega trga na prostor za stari okrogli sodišče.

»Uježa«. Sentaškobski gledališče iz Ljubljane je gostovalo v nedeljo v Celju in uprizorilo zvečer v nabito polnem Mestnem gledališču duhovito in učinkovito Nušičevo komedijo »Uježa« v teatralni režiji G. Petroviča. Sentaškobski oder je tudi v Celju potrdil upravičenost svojega slovesa. V tej igralski skupini je mnogo odličnih talentov, poleg tega pa se pozna igralcem velika občinska rutina. Njihova igra je naravna, privlačna in karakterni krepko podčrtana. Prav posebno so se uveljavile dame Bučarjeve, Santicova, Šubičeva, Prachova in Porentova ter gg. Lavric, Pleveč in Moser. Gostje so nudili več zdravega humora in umetniškega užitka. Občinstvo jim je navdušeno ploskalo. Splošna želja je, da bi gostje v doglednem času spet obiskali Celje. — R. P.

Krajevna organizacija Legije koroskih borcev v Celju sporoča svojemu članstvu, da bo v nedeljo 2. junija ob 9. dopoldne prisega v vojašnici kralja Petra. To bo prisega po dveh članov-prič, ki jih potrebujejo oni člani, ki nimajo dokumentov kot dokazila, ki ga zahteva vojaška oblast kot prilogo k prijavnim tiskovinam za spominsko kolajno. Člani, ki bodo prišli k prisegi, naj nam to javijo do 26. t. m. Člani, ki še niso poravnali članarine, naj storijo to najkasneje do 31. t. m. in sicer člani iz Celja v društveni pisarni v gostilni »Pri angelu« dnevo od 18. do 19.30, vsi ostali pa pri svojih poverjenikih. Člani iz Celja naj tudi takoj dvignejo prijavne tiskovine, ki so bile skoraj vse vrnjene v izpopolnitev. Tudi srečke za loterijo se že obijo, na kar še posebej opozarjamo članstvo. Kakor lani, se bo tudi letos 28. maja ob priliki slave celjskega polka brala masa za padle in umrle koroske borce in sicer ob 8. zjutraj v opatijski cerkvi. Po maši bo žalna svečanost pred spomenikom padlim koroskim borcem na dvorišču vojašnice kralja Petra. Za članstvo je udeležba obvezna, občinstvo je vladno vabljeno.

Iz starokatoliške cerkve. Zaradi cerkvene sinode v Zagrebu v nedeljo 26. t. m. ne bo službe božje v Celju.

Dijaki kuhinji v Celju je daroval g. dr. Karel Telavčič, sreski načelnik v Laškem, 100 din namesto cvetja na krsto g. Josipa Osolina, trgovca in posestnika v Laškem.

Napad na mostu. V sredo se je 37 letni posestnik Leopold Škorjanec iz Olimja pri Podčetrtku na mostu v Olimju sprl s svojim bratom. Brat je pograbil kol in zabodel Leopolda s konico v vrat. Težko poškodovanega Leopolda Škorjanca so oddali v celjsko bolnišnico.

Mož in žena sta se ponesrečila pri požaru. V soboto ponoči se je iz neznanega vzroka vnela v Breznu pri Humu ob Sotli kočja 53letnega dninarja Alojza Praha in njegove 45letne žene Bare. Prah in njegova žena sta v zadnjem trenutku rešila iz gorečnega poslopja, dobila pa sta tako hude opekline na glavi in rokah, da so ju morali oddati v celjsko bolnišnico. Njuna kočja je zgorela do tal.

Iz Maribora

Rezervni podoficirji mariborskega vojnega okrožja se organizirajo. V ta namen bo 26. t. m. ob 10. pri »Novem svet« sestanek, ki se ga mora udeležiti vsak rezervni podoficir. Pismene prijave sprejema F. Crepinko, Tomšičeva ulica št. 27, ustmene pa v pisarni na Rotovškem trgu št. 1 vsak četrtek od 18. do 19. Rezervni podoficirji, ki se ne bodo prijavili, ne bodo deležni ugodnosti v smislu novega zakona o ustroju vojske in mornarice.

Meningitis. O tej temi predava jutri v sredo v dvorani Ljudske univerze ob 20. uri ga. dr. S. Lebanova. Občinstvo se opozarja na aktualno predavanje, zlasti starši in članice Zenskega društva.

Uspeh nabiralne akcije Protituberkulozne tedna zaznamuje lep uspeh in plemenitost Mariborčanov. V soboto in nedeljo je bilo nabranih 7205 din. Vneto so sodelovale dijakinje II. real. gimn. in dr. trg. akademije.

Žebelj »Franca Sagaja« bo zabil 26. t. m. selniški Sokol ob razvitu naraščajočega prapora v počastitev spomina neustrašnega narodnjaka Franceta Sagaja, ki je pred vojno skupno s pok. dr. Rosin in pok. dr. Pivkom zasnoval misel ustanovitve Sokola v Selnici pri Dravi.

3 in pol : 3 in pol. Ob priliki nedeljskega šahovskega tekmovanja med najboljšimi šahisti Ljubljanskega šah. kluba in mariborskega »Vidmarja« za prvenstvo Slovenske šahovske zveze je bil dokončen rezultat 3 in pol : 3 in pol (1). Revanžno tekmovanje bo 2. junija v Ljubljani.

Mariborski zadržarji, organizirani v Nabavljalni zadrugi državnih uslužbencev v Mariboru so zborovali pod vodstvom g. Reherja v veliki dvorani Narodnega doma. Na občnem zboru je bila določena vsota, do katere se sme zadovoljiti upravni odbor z blagom in raznimi posojili. Zadržarja šteje 5458 članov. Letni promet 25 milijonov din. Pri nadomestnih volitvah so bili izvoljeni v upravni odbor T. Bajt, H. Bračičeva, D. Gracner, J. Križan in L. Mlakar, v nadzorni odbor S. Roče in A. Šuman.

Lep nastop učiteljskihnikov. V Narodnem domu so imeli mariborski učiteljskiški uspešno akademijo s pevskimi, godbenimi in odskriimi točkami. Pevski zbor je odlično vodil prof. K. Pahor, orkester pa prof. Družević. Nastopajoči so pokazali mnogo poštovanost in čuta za sigurno, uspešno nastopanje.

Matičarji v Slovenski Bistrici. V nedeljo so imeli naši poštovanilni matičarji lep koncert v dvorani okrajne hranilnice v Slov. Bistrici. Pod vodstvom svojega dirigenta g. Pertota so izvajali matičarji in matičarke izbran koncertni program narodnih in umetnih pesmi, ki so vzbujale tolo priznanje občinstva.

Iz policijskih vrst. Prirčen je bil poslovljeni večer, ki so ga priredili uslužbenci predstojništva mestne policije glavnemu arhivariju g. Andrejčiču in pomožnemu tajniku g. Knezu, ki sta bila upokojena. Njune službene in tovariške odlike so poudarjali v prisrčnih besedah policijskih

ski predstojnik S. Kos ter gg. Belšak in Smodej. Gg. Andrejčič in Knez sta bila v službovanju vestna in korektna uradnika.

Javna produkcija gojenecv matične glasbene šole bo drevi ob 20. uri v Narodnem domu. Jutri bo istotam produkcija gojenecv višje stopnje.

Zaključek predavalne sezone Ljudske univerze. V ponedeljek 27. t. m. ob 20. uri je občni zbor Ljudske univerze. S tem je zaključena sezona 1939-1940.

Srebrno poroko praznujeta danes v krogu dragih svojcev znani mariborski pesnik in pisatelj ter nacionalni delavec učitelj Anton Mohor in njegova ljubezna soproga gospa Milica. Iskreno čestitamo!

Gospodarstvo

Poštna hranilnica ima iz Slovenije 433 milijonov din vlog

Državna hipotekarna banka je nedavno v svojem letnem poročilu privkral objavila podatke o razdelitvi lokalnih sredstev in lokalnih naložb na posamezne pokrajine v naši državi, o čemer smo obširneje poročali (glej »Jutro« od 5. t. m.). Sedaj objavlja slično statistiko Poštna hranilnica. Tudi ta državni zavod ni dolejal objavljati svojih letnih poročil, koliko hranilnih vlog izvira iz posameznih delov države. Dosedanji podatki o čekovnih vlogah po podružnicah niso mogli dati prave slike o celotnem poslovanju Poštne hranilnice na posameznih področjih države, zlasti, ker Poštna hranilnica ni objavljala tudi nobenih podatkov o razdelitvi naložb po posameznih pokrajinah. Poslovno poročilo Poštne hranilnice, ki ga je sestavil novi generalni direktor g. Milenko Marković, navaja glede razdelitve hranilnih vlog po pokrajinah naslednje zanimive podatke:

Slovenija	108.5 milij. din	10.6%
banovina Hrvatska	174.2 milij. din	17.1%
ostala država	713.7 milij. din	69.7%
mrtvi računi in izseljenke vloge	26.9 milij. din	2.6%

1023.3 milij. din 100.0%

Statistika nadalje navaja, da ima Poštna hranilnica iz Slovenije 44.471 vlagateljev. Povprečno odpade na enega vlagatelja v Sloveniji 2440 din v banovini Hrvatski 2200 din in v ostali državi 2460 din.

Podatki o čekovnih vlogah se nanašajo še na podružnice. Od celotnega stanja čekovnih vlog ob koncu lanskega leta v višini 2023 milijonov je odpadlo na centrale in posamezne podružnice (v milijonih din):

	1936.	1937.	1938.	1939.
Beograd	666	889	799	904
Zagreb	378	433	393	508
Ljubljana	211	237	277	325
Sarajevo	161	171	154	184
Skopje	51	82	60	74
Podgorica	—	28	28	29

Postopek pri izdaji norm za posamezne gospodarske stroke

V soboto 18. maja je bila v Zagrebu seja ožjega izvršilnega odbora jugoslovanskega nacionalnega odbora za normalizacijo. Na seji so razpravljali o važnih vprašanjih. Seje so se udeležili predsednik odbora inž. Pavle Vasić, vseučiliški profesor, nadalje inž. Zvonimir Pavešić, predstojnik tehniškega oddelka banke oblasti, dr. Ciril Pavlin, svetnik zbornice za TOI v Ljubljani, inž. Stojan Ulepić, inženjersko-tehniški major in šef oddelka v vojnem ministrstvu, Josip Boncelj, vseučiliški profesor iz Zagreba, dr. Miroslav Hestetić, tajnik Trgovinske zbornice iz Zagreba.

Izvršilni odbor je izdelal poslovnik o postopanju pri izdaji norm. Izdelava načrta o normah bo poverjena strokovnim komisijam in po potrebi podkomisijam, v katerih bodo zastopani strokovnjaki, predstavniki producentov, konsumentov, javnih ustanov in znanstvenih institucij. Načrti za posamezne norme bodo izšli v strokovnem tisku in bo določen rok, v katerem se lahko izrazijo pomisleki proti njemu. Te pomisleke bo treba upoštevati, ko bodo prišle norme ponovno pred strokovno komisijo. Oni, ki je stavljal ugovor, bo imel priložnost ustno in strokovno zagovarjati svoje stališče. Po končani proučitvi pripomb k načrtu o normah in ko se bodo izjavili vsi prizadejci, bo strokovna komisija odločila o dokončnem besedilu. Pri tem se bo gledalo na to, da bodo vsi sklepi soglasno sprejeti. Izdelani načrt pride pred izvršilni odbor, leta bo pa odločil, ali naj se načrt vrne komisiji v nadaljnje delo, ali naj ga bo izvršilni odbor izglasoval sprejme. Norme, ki jih bo ta odbor sprejel, bodo postale uradne, ko dobe pristanek ministrstva, kakor določa uredba.

Ker zahteva delo za te norme precej časa, je v načrtu skrajšan postopek za primer, kadar to okoliščine dovoljujejo in kadar razmere zahtevajo hitre sklepe. Posebno važno je pripomniti, da je namenarvan poseben postopek, da se omogočijo izpremembe glede obstoječih strokovnih in tehniških pogojev, in sicer v tistih primerih, kjer je očitno, da to ustreza potrebam in možnostim našega gospodarstva.

S sprejetjem tega poslovnika so določena načela dela za uvedbo norm. Pri tem je bila upoštevana potreba, da se vsi strokovnjaki, ki lahko sodelujejo pri tej stvari, združijo pri skupnem delu za boljši razvoj našega gospodarstva. V strokovnih komisijah bodo delovali najbolj poklicani strokovnjaki iz vse države.

Pripravljeni so že načrti norm za soboslikarska dela in norm za betonske ceste, o katerih bodo razpravljali še strokovnjaki. V pripravi pa so norme za moko, za mlinsko industrijo, za divjala, za gradbeno dela, za proučevanje premoga, za kmetijstvo in živinorejo.

Odbor je z zadovoljstvom sprejel informacije o zanimanju, ki ga kaže industrija za delovanje tega odbora in o izgleh za finančno podporo, ki bi jo industrija mogla dati odboru za njegovo delovanje. Iz vloge neke industrijske organizacije je razvidno, da bo normaliziranje za določeno industrijsko stroko prineslo prihranke ne samo pri produkcijskih stroških, ampak tudi na kapitalu, potrebnem za vzdrževanje skladišč. Pri eni sami takšni tvornici bi znašali prihranki samo na obrestih preko 150.000 din na leto.

a — Novi filol v stroju se je pojavil na mariborskem trgu. Cena 28 din za kg. Dobijo ga z juga.

Ali bodo slikarski pomočniki prenehali s stavko? Na svojem zborovanju so mariborski slikarski in plesarski mojstri v zvezi s stavko 87 pomočnikov sklenili, da morajo pomočniki, ki so prestali učno dobo, dobiti prvih šest mesecev minimalno mezd po din 3.50 na uro. To dobivajo pomočniki do konca tretjega leta, po tretjem letu pa minimalno mezd do 5 na uro. V obeh zadnjih primerih lahko zvišajo mojstri mezd po sposobnosti pomočnikov. Mojstri pozivajo pomočnike, da nastopijo danes v torek delo, ker se sicer ne sprejmejo več na delo.

pa se je dolg finančnega ministrstva po tekočem računu za 20 na 746 milijonov (lani 831). Terjatve po tekočih računih so se povečale za 220 na 2957 milijonov din. Omeniti je še vrednostne papirje, ki so v teku aprila narasli za 15 na 1635 milijonov (lani 1366).

Hrvatski peki nameravajo ustanoviti lastno mlinsko podjetje. Iz Zagreba poročajo: Po vzoru gostilničarjev, ki so si v Laskem zgradili svojo pivovarno in v Zagrebu svojo tvornico sodavice, nameravajo sedaj hrvatski peki ustanoviti svoj lastni mlin. Na posebni konferenci, ki je bila v Zagrebu, so razpravljali o skupni nabavi moka in kvasa ter ostalih potrebščin, predvsem pa o tem, da si zgradijo svoj lastni mlin. V ta namen bodo zbrali glavno 4 milijonov din.

Tretja tvornica radijskih aparatov. Obrtni odsek zagrebske mestne občine je dal Franju Holujeviču iz Zagrebu na osnovi prehodnega dovoljenja banke oblasti obrtno dovoljenje za izdelovanje radijskih aparatov na industrijski način. V novi tvornici bodo izdelovali radijske aparate znamke »Pan«. To bo tretja tvornica radijskih aparatov v naši državi. Največjo in najmodernejšo je zgradila tvrdka Philips v Pančevu, v Beogradu pa ima tako tvornico tvrdka Tungsram, in sicer v prostorih tvornice Godjevac.

Reorganizacija obrtnih združenj v srezo Škofja Loka. V zvezi z reorganizacijo obrtnih združenj v škofjeloškem okraju, smo prejeli dopis, ki pravi med drugim naslednje:

Po razpustu obrtnih združenj bi pripadalo skupnemu združenju obrtnikov v Škofji Loki na novo okoli 380 članov in bi šlo novo združenje nekaj nad 500 pripadnikov. Brez dvoma bi bila to močna gospodarska enota, ki bi predstavljala tudi na zunaj važen faktor v sklopu javnih korporacij. Notranja povezanost članov z natičo bi pomenila velik uspeh obrtnikov samih, kajti nič nam ne manjka bolj kakor dobre opore za naša vsakdanja prizadevanja zlasti v današnjih časih. Našli pa so se ljudje, ki že sklicujejo steskanke za hrbtom združenja ter sestavljajo novo bodočo upravo tega združenja. Ako hočemo postaviti novo združenje na zdrave temelje tako, da bomo imeli koristi od priporjenih uspehov vsi ne glede na svojo politično pripadnost, tedaj bodimo iskreni eden naproti drugemu. Ne vsiljujmo v obrtniške organizacije svoje politične nestrpnosti ter pustimo svobodno izvolitev nove uprave za to poklicanemu forumu. Pri združenju pa se ne odlašaj več s sklicanjem občega zbora, ki je nujno potreben že zaradi nastalih sprememb. Združenje krojačev v Škofji Loki in skupno združenje obrtnikov v Gorncji vasi ter v srezo delujoči fotografiji so že priključeni k skupnemu združenju, vendar pa popolna likvidacija imenovanib še ni izvršena. Nekateri člani sedanje uprave so že ponovno zahtevali od predsedstva združenja, naj se to nerešeno vprašanje že vendar uredi in odstavi z dnevnega reda. Žal smo naleteli na čuden odpor zlasti pri tajniku združenja, ki niti na zahtevo g. predsednika ne čuti potrebe in odreka skicanju seje vsako važnost. Poudarjam, da odbor svoje dobre volje po ureditvi razmer v združenju ne more uveljaviti, ker je vodstvo povsem drugih naziranj. Kam naj vodi tako postopanje vemo dobro, bodimo pa verjeti, da ne vodijo nikogar k blagostanju.

Nemški denar v zasednem ozemlju. Iz Berlina poročajo, da imajo nemški kreditni boni, ki veljajo kot plačilno sredstvo v zasedenih pokrajinah (v ta namen je na razpolago kredit 3 milijard mark), pri zamenjavi tole vrednost: na Nizozemskem: 1 holandski goldinar = 51.50 marke, v Belgiji 1 frank = 0.10 marke, v Luksemburgu 1 frank = 0.10 marke, na Francoskem 1 frank = 0.05 marke. Pri določitvi tečaja na Nizozemskem in v Belgiji je bila vrednost domače valute zaokrožena navzgor, v Luksemburgu je bilo treba tečaj znižati.

Borze

20. maja. Na jugoslovanskih borzah notirajo nemški klirinski čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Zagrebu in Beogradu trgovali po 28.50, bolgarski klirinski čeki pa so se v Beogradu nudili po 97. Tečaj na svobodnem trgu se ravna po nadalje po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektmnet tržišču je bila v nasprotju z beograjsko borzo tenčenca nekoliko prijaznejša. Vojna škoda se je

Murska Sobota potrebuje Glasbeno Matico Izredno živahno kulturno gibanje v zadnjem času

Murska Sobota, 16. maja. Človek bi mislil, da v takemle podeželskem mestu, kakršno je Murska Sobota, vlada v pomladnem času pravo kulturno mrtvilo. Pa ni tako. V prekmurski metropoli je bilo v teku zadnjega meseca toliko lepih prireditev, da človek ne ve, ali bi bolj pohvalil prizadevanje naših marljivih društev, ali pa poštovanost soboskega občinstva, ki je ob vseh prireditvah napolnilo dvorane in jih tako tudi gmotno dobro podprlo.

Prva v nizu prireditev je bila 18. aprila gimnazijska akademija, pri kateri so nastopili soboski dijaki s telovadnimi, pevskimi in orkestralnimi točkami. Dvorana Sokolskega doma je bila nabito polna. — Soboska sokolska mladina je 1. maja priredila koncert, ki je bil eden najboljših v Soboti in prav tako dobro obiskan.

Nekaj dni za tem, 4. maja je nastop mladinskega pevskega zbora PRK na osnovni šoli napolnil dvorano Sokolskega doma do vrha. Pod vodstvom učitelja g. Franja Bračka so mladi pevci pogumno odpeli program slovenskih umetnih in narodnih pesmi, ki so navzočce ganile prav do srca. Med pesmimi so ugajale predvsem domače prekmurske. Želimo, da bi mlade pevce zopet kmalu slišali z novim sporedom. Naslednji dan, v nedeljo 5. maja, je bila na stadionu SK Mure uprizoritev Petančičeve igre »Slovenskega kmeta povest« v režiji prof. Potokarja. Kljub neugodnemu vremenu je občinstvo vztrajalo do konca uprizoritve in kakor lani ob uprizoritvi »Veronike Deseniške« tudi to pot poudarilo svojo željo po prireditvah te vrste.

Gluhonemi so nastopili v Soboti 12. in 13. maja z dvema igrama in sporedom, kakršnega so izvajali v Ljutomeru in drugod. Obakrat je bila dvorana razprodana, kar je dokaz, da je sobosko občinstvo znalo v polni meri ceniti napore gluhonemih.

trgovala po 410 — 415 (v Beogradu po 413). Promet je bil še v 4% severnih agrarnih obveznicah po 51 — 51.50, v 7% Seligmanovem posojilu po 100 in v delnicah Trboveljske po 236 — 238.

DEVIZE

Ljubljana, Oficelni tečaji: London 143.40 — 146.60, Pariz 80.55 — 83.15, New York 44.25 — 44.85, Curih 995 — 1005. Tečaj na svobodnem trgu: London 177.21 — 180.41, Pariz 99.97 — 102.27, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18.

Curih. Beograd 10, Pariz 8.20, London 14.14, New York 446, Milan 22.50, Madrid 45, Berlin 178.75, Stockholm 106.25, Sofija 5.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.10, Carigrad 3.12, Bukarešta 2.37.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 412 — 415 (410 — 415), 4% agrarne 50 bl., 4% severne agrarne 50.50 — 51.50 (51 — 51.50), 6% begluske 71 bl., 6% dalm. agrarne 61 bl., 6% šumske 61 bl., 7% stabiliz. 95 bl., 7% invest. 97 bl., 7% Seligman 100 — 101 (100), 8% Blair 95 bl.; ceimice: PAB 180 bl., Trboveljska 238 — 240 (236 — 238), Gutmann 53 bl., Sečerača Osljek 215 den., Oceania 600 den., Jadranska 380 den.

Beograd. Vojna škoda 412.50 — 413.50 (431), 6% begluske 68 — 70, 6% dalm. agrarne 60 bl. (60 — 60.50), 6% šumske 59 — 61, 8% Blair 95 bl. (94.50), Narodna banka 7900 — 7950 (7900), PAB 175 den. (175).

Blagovna tržišča

+ Chicago, 20. maja. Začetni tečaji: pšenica: za julij 82, za sept. 83; koruza: za julij 62, za sept. 61.50.

+ Winnipeg, 20. maja. Začetni tečaji: pšenica: julij 73.50, za sept. 75.

+ Novosadska blagovna borza (20. t. m.) Tendence nespremenljive. Pšenica: baška okolica Novi Sad 248 — 250; sremiska 248 — 250; slav. 248 — 250; ban. 248 — 250; baška ladja Tisa 250 — 252. Rž: baška 200 — 202. Oves: sremiski 194 — 196; slavonski 196 — 198. Ječmen: baški in sremiski 64/65 kg 207.50 — 210. Koruza: baška 191 — 192; par. Indija 196 — 198. Moka: baška in ban. »0g« in »0gg« 362.50 — 372.50; »2« 342.50 — 352.50; »3« 322.50 — 332.50; »4« 302.50 — 312.50; »5« 272.50 — 282.50; »6« 175 — 180; Otrubi: baški in sremiski 162.50 — 165; banatski 160 — 162.50. Fižol: sremiski beli brez vreč 435 — 440.

Dve smrtni nezgodi

Ljubljana 20. maja. Na Vrhniki se je v nedeljo popoldne pripetila huda prometna nesreča, ki je zahtevala življenje 32letnega mehanika državnih železnic Ivana Zdešarja z Biatne Brezovice. Na Vrhniki je bila v nedeljo tombola h kateri se je tudi Zdešar odpeljal z motornim kolesom. Ko je privozil na trg, kjer se je zbirala množica ljudi, mu je po nesreči s hodnika stopil nasprotni neki berač. Da bi se izognil, je Zdešar napravil oster ovinek, pri tem pa je padel in z glavo priletel ob betonski roč kraj ceste, da je nezavestno obležal v krvi. Prisotni so mu brž priskočili na pomoč, ga prenesli v bližnjo hišo in priključili zdravniku, nato pa so ga dali odpeljati v ljubljansko bolnišnico. Na kirurškem oddelku so si močno prizadevali, da ga obvarujejo najhujšega, ves trud je ostal zaman. Nekaj pred polnočjo je Zdešar podlegel.

Zrtev premale pozornosti je postal nekaj nad leto dni star pismoševsinec Tičev Janezek z Vaš nad Litijo. V nedeljo dopoldne je zlezal na peč in zadržal, medtem pa je mati pripravila omenjeno kosilo. Peč se je naglo razgrzela, a Janezek se je predramil šele, ko je bil že ves opečen po životu. Naglo so ga prepeljali v bolnišnico v Ljubljano, a že po nekaj urah je v hudih bolečinah izdihnil.

Vlom v Škofji vasi pri Celju

Celje, 20. maja. V noči od sobote na nedeljo je bilo vlomljeno v novo trgovino v Škofji vasi pri Celju. Vlomilec je odnesel manufakturnega in speccerjskega blaga za 16.000 din in je s plenom brzkone krenil proti Vojniku, ker so našli tamkaj ob državni cesti več pavonogavic, ki so bile ukradene pri vladu v Škofji vasi. Orožniki si prizadevajo, da bi čim prej izsledili vlomilca in našli ukradenno blago.

Zične ovire na Angleškem

V angleških pristaniških mestih postavljajo povsod žične ovire, da se ubranijo proti morebitnim izkrcavalnim poskusom nemške vojske

Kako posluje »peta kolona«

Poskus vojne zmede v Londonu

Prošlo sredo se je v Londonu pripetel naslednji značilni primer, ki zgovorno kaže način in metode delovanja »pete kolone«. Ob 8. uri zjutraj je nekdo poklical po telefonu ravnanstvo londonskega radia in dejal z zelo mirnim, trdnim in moškim glasom: »Tu letalsko ministrstvo. Zelo nujno je, da čim prej objavite po radiu naslednji dve obvestili, ki vam jih bom narekoval.« Službojči uradnik je pripravil zveček in začel stenografirati narek. Eno izmed obvestil je pozivalo vse dobrovoljce rezervnih oddelkov, ki so na dopustu, in vse civilne osebe, ki so se kdaj priglasiše za pomožno službo, naj se takoj javijo na določena mesta, da zavzamejo svoje posele. Drugo obvestilo se je glasil: »Ministrstvo za letalstvo naroča vsem evakuiranim otrokom ter onim, ki bodo v kratkem evakuirani, naj se na noben način ne bližajo postojankam angleške letalske sile, da ne bi s tem izdali neprijatelju zelo važnih skrivnosti.« Uradnik je hotel obe obvestili takoj predati radiu, da jih razglasi, pa mu je vzbudilo pomisleke dejstvo, da se ministrstvo za letalstvo obrača naravnost na otroke, namesto na vodstvo posameznih skupin evakuiranih otrok. V dveh minutah je pričakal šefa, nato pa povprašal v ministrstvu, kaj je prav za prav z omenjenima obvestilima.

Dobil je odgovor, da ministrstvo ni dalo takih naročil in da gre očitno za protizakonito zlorabo s temnim namenom. Ob 7. uri zvečer je neznanec zopet poklical upravo radia in zahteval, naj se naročijo vendar takoj oddata, ker sta zelo važni in nujni. To pot je mož dosegel svoj namen. Zvečer službojči uradnik ni bil obveščen o stvari ter je čez 15 minut točno sporočil javnosti vsebino obeh naročil. Ministrstvo je moralo ob desetih zvečer preklicati oddani vesti ter naglasiti, da gre v tem primeru za zlorabo. Dobrovoljci in zlasti civilisti so se bili že začeli zbirati in na dotičnih mestih nihče ni vedel, kaj bi z njimi počel. Možu »pete kolone« je tedaj uspelo vsaj za nekoliko ur napraviti zmedo. Radio je moral potem še dvakrat ponoviti svoj preklc, preden so bili vsi obveščeni o zlorabi.

Tanki rešujejo letalce

Zanimiva epizoda iz sedanjih bojev na zapadu

Pri zračnih bojih dne 15. maja je bil južno od Sedana sestreljen nemški bombnik. Izstrelki je zadel naravnost v motor in letalo je bilo prisiljeno pristati za postojankami na francoskem ozemlju. Posadka bombnika je štela štiri moške. Dva od njih sta bila ranjena, dva sta ostala nepoškodovana.

Neranjena letalca sta odnesla ranjena tovariša v bližnji gozd, nato pa sta skušala zažgati letalo. Toda ta poskus se jima ni posrečil. Morala sta napeti vse sile, da sta prišla do vžgalice. Res se jima je nato posrečilo zažgati bencinski tank, toda v tem se jima je tudi že približalo prebivalstvo, oboroženo z gorjaci in lovskimi puškami. Neranjena letalca sta se ubranila napada s svojimi pištolami. Končno sta se umaknila globoko v gozd.

Nemški tanki so opazili zasilni pristonek letala in so se zaradi tega spustili daleč za francoske črte. Trem se je posrečilo, da so dospeli tik do kraja, kjer sta ležala ranjena pilota in njuna tovariša. Francoski oddelki so bili sicer kmalu za njimi, toda Nemci so medtem že naložili letalce in so se z njimi vrnili nazaj k svojim oddelkom.

Železniška nesreča v Ameriki

Pri Niagara Falls v Zedinjenih državah se je nedavno iztril vlak. Trinindeset potnikov je bilo ubitih, 120 pa ranjenih

Najobčutljivejša točka

Francoska Maginotova linija sega v jedru od Belforta do Longwyja, odnosno do Montmedya. Nasproti luksemburški in belgijski meji Francozi niso utrili svojega ozemlja, deloma iz političnih, deloma iz finančnih razlogov. Šele pred letom dni so zgradili tam okrog nekaj utrdb, tako zvane »Daladierove črte«, ki se pri Longwyju priključijo Maginotovu obrambnemu sistemu. Najšibkejša točka te obrambe je bila ravno med Sedanom, Montmedjem in Maubeugeom, kjer so zadnji teden Nemci vdrli na francosko ozemlje.

Operacija slepiča po radiu

Nekemu Louisu Cameronu iz Seattlea v Kaliforniji so izrezali slepič tako rekoč ob navzočnosti vse Amerike. Poleg operacijske mize je počakal šefa, nato pa povprašal s pomočjo mikrofona natanko opisoval vsako podrobnost med operacijo. Ob koncu prenosa je bil pacient še dovolj krepek, da se je nasmehnil in zaklical »svojim« poslušalcem po radiu razmeroma veselo: »halo!«

515.000 besed

»ameriščine«

Ameriški jezik se razvija do čedalje večje samostojnosti. V Ameriki tvorijo posebno dosti novih besed, ki jih britska angleščina ne pozna. To in pa drugi razlogi povzročajo, da se Anglež in Amerikan pogostoma že prav težko razumeta. Da je ameriščina nekaj posebnega, je v ostalem razvidno tudi iz njenega besednega zaklada, ki obsega, kakor so našli iz največjega ameriškega besednjaka, nič manj nego 515.000 besed.

Novi vrhovni poveljnik zavezniških vojsk

Te dni je bil objavljen ukaz francoske vlade, ki pravi, da je prevzel vrhovno vodstvo zavezniških vojsk dosedanj poveljnik na Bližnjem vzhodu, general Maximo Weygand, ki mu je zdaj 73 let

Prebivalstvo pozdravlja tanke

Pri mimohodu skozi francosko vas v zaledju pozdravlja prebivalstvo tanke svoje vojske

Prej dekla, zdaj plemenitaševa žena

Življenjski roman iz Angleške

Na posestvu Newtontonu v angleški grofiji Kentski se je odigral življenjski roman, ki bi si ga ne mogel izmisliti boljše niti najbolj kičasti pisatelj. Ob navzočnosti velike ljudske množice se je sir John Fagge poročil z miss Ivy Frierovo, ki jo bodo odslej imenovali lady, čeprav je bila pred poroko samo služkinja.

Tudi sira Johna so doslej poznali le kot hlapca hlevarja Johna Williama Faggea, vedeli so pa, da je bila njegova rodbina stotletja lastnica bližnjega gradu Cranbrook. Ta grad je že dolgo prazen in čeprav je bil za majhno ceno na prodaj, ga potomec Faggeovih vendarle ni mogel kupiti, saj je zaslužil na teden komaj 2 funta

sterlingov. Danes šteje mož 29 let in je bil že dalj časa zaročen s Frierovo, toda mlada človeka nista imela denarja, da bi se poročila. Tedaj je prišla iz Amerike nepričakovana vest, da je tam umrl neki Johnov stric, ki je nosil naslov barona.

Po njegovi smrti je naslov pripadel Johnu, z naslovom pa tudi stričeva zapuščina, ki sicer ni kdo ve kako velika. Zadoščala pa je, da se je mladi plemenitaš-hlapec poročil s svojo Ivy in da sta si kupila hišico v Favershamu. Novinarji so ju seveda intervjuvali. John je izjavil, da se v njegovem življenju ne bo nič spremenilo. Svoje mesto bo obdržal, dokler si ne bo mogel kupiti dovolj zemlje, da bo lahko začel sam kmetovati.

Prodajal je vstopnice za nebesa

Posli »čudežnega meniha« v Transilvaniji

Na svetu se lahko lotiš najbolj čudnih poslov, treba ti je le primernih domislov. Aleksander Proskuv, »čudežni menih« iz Transilvanskih Alp, je znal s posebno spretnostjo vnovčiti vstopnice za nebesa.

Z vsakovrstnimi čarovnijami, prerokovanji in zdravljenji se je znal pred ljudi postaviti v pozo čudodejavnega svetnika. Ni se pa zadovoljil samo s tem, da bi za primeren odškodnino oddajal ljudem svoje zdravilne zeli in svoje napovedi, razlagal jim je, da si pri njem lahko kupijo sedeže in stolišča za svet na oni strani. Kakor kakšen gledališki blagajnik je imel pravi »načrt« nebes in na tem načrtu so bili označeni vsi prostori, »ki so še prosti«. Cene za posamezne prostore so bile različne, kakor so pač različne v kakšnem gledališču. Kdor je hotel prebiti večnost v bližini nebesnih trum, je moral plačati več, bolj oddaljena mesta so bila cenejša.

Seveda si je Proskuv za prizorišče svojega nenavadnega delovanja izbral primeren ozemlje. Izbral si je težko dostopno

gorsko deželo, kjer živijo samo kmetje, ki so si ohranili dolga stoletja svoje življenjske navade in stare šege. Med tem zaupljivim ljudstvom si je iskal svojih žrtev. Vabil jih je v svojo jamo, kazal jim je načrt »paradiža«, govoril jim je o različnih cenah ter jim ponujal prosta mesta.

Lahko bi dobil n.p.r. prostor »v bližini nadangela Gabriela« ali pa si lahko izbral še kakšno redko razpoložljivo mesto »pri kerubinih«, ki si ga dobil že za 1000 lejev. Proskuv pa je v najširši meri upošteval tudi želje svojih klientov. Če si je kdo želel, da bi po smrti bival v raju poleg svoje pokojne žene, mu je Proskuv takoj ustregel. Bili so ljudje, ki so prodajali svoje kraje in njive ali žrtvovali svoje zadnje prihranke, da so si zagotovili boljše ali slabše mesto v raju. Končno so pa oblasti vendarle postale pozorne na čudovite kupčije prekanjenega meniha in so mu jih onemogočile s tem, da so ga vtaknile za zapah. Za ta prostorček na zemlji mu ne bo treba nič plačati.

Če še ne veš, zdaj izveš

da Zedinjene države niso pozvale svojih državljanov, naj se vrnejo iz Anglije v Ameriko;

da so razen enega vsi listi v Bruslju prenehali izhajati;

da je na podlagi nemških uspehov na Nizozemskem tudi rumunska vojska dobila svoje padalce;

da je italijansko vojno ministrstvo razpisalo mesta za 3000 novih pilotov;

da tvori blistveni program sedanjih vojaških manevrov na Grškem obramba pred tujo invazijo;

da je bil voditelj belgijskih reksistov Degrelle aretiran in interniran »nekje« v Franciji;

da stane na Nizozemskem holandski goldinar 1.60 nemške marke, belgijski frank pa 0.50 RM;

da se je na poziv angleške vlade priglasilo k oddelkom proti padalcem že četr milijona Angležev;

da bo nemška vlada dovolila bivšemu cesarju Viljemu II. povratek v Nemčijo, vendar pod pogojem, da bo živel strogo zasebno;

da so na neki javni dražbi pisem v Parizu prodali pismo Napoleona Bonaparta njegovi ženi Jožefini za 65.000 frankov;

da je prezident Sovjetske unije Kalinin prošle dni obiskal Viborg;

da je pri angleški vladi ustanovljeno posebno ministrstvo za petroleje

A N E K D O T A

Na poti do vseučilišča je pesnik Uhland opazil slabotnega vajenca, ki je s težavo potiskal naložen ročni voziček po vegasti ulici navzgor. Na pol poti deček ni mogel več naprej, Uhland je pristopil in mu pomagal. Z združenimi močmi sta voziček zvelika na vrh.

»Kaj si je neki mislil tvoj mojster, da te je poslal na to pot s tako težkim tovorom!« je menil pesnik.

»Mojster je dejal: Le pojdi, bo že prišel kakšen osel, da ti bo pomagal, je odgovoril vajenec.

VS AK DAN ENA

Če je postrešček mesečen... (»Judge«)

Edinstvena operacija

V bližini Bratislave je 17-leten fant po nerodnosti obstrlel svojega prijatelja, v svojem strahu ga je skušal potem sam operirati. Ranjenca, ki je dobil kroglo iz samokresa v trebuh, je zvelikel domov. Tam mu je z navadnim kuhinjskim nožem trebuh prerezal in mu izvlekel kroglo z golo roko. Da bi ustavil kri, je v odprto rano vlijel joda, potem je rano za silo obvezal. Šele tedaj je stopil k orožnikom in jim javil stvar. Zdravniška pomoč je prišla prepozno, težko ranjeni je kmalu po tisti »operaciji« umrl.

Poskusi z novo podmornico

Iz Tarenta poročajo, da so napravili v italijanski vojni mornarici zanimive poskuse z novo podmornico »Leonardo da Vinci«. Podmornici se je posrečilo potopiti se 112 m globoko, nakar je zopet izplavala na površje.

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

MICHEL ZÉVACO:

Don Juan

ROMAN.

»Izvrstno.« je dejal Klotar. »Hvala lepa.« Dostojanstveni Jakob Aubriot je odvedel gosta v veliko častno dvorano ter odšel poročat o njegovem prihodu.

Pod dojemom bogatega, strogega lica tega prostora in čudnega molka, ki je vladal v vsem dvorcu, se je mlad človek nehote spomnil očeta in pomislil:

»Oh, oče moj, dobri Filip Ponthuški! Zakaj te ni več da bi me podpiral s svojo ljubeznijo in mi pomagal s svojimi nasveti? Moj edini prijatelj si bil; odkar sem te izgubil, se nimam s kom posvetovati... Sam sem in zapuščen!«

Ob tej misli sta ga napadla zmedenost in strah. »Kaj naj storim?« »?« se je razburjeno vprašal. »Kaj naj rečem? Po kaj sem prišel? Nekaj trenutkov še, in v dvorano bo vstopil namestnik Ulloa. Kaj naj mu rečem? Ali me ne bo imel za blaznega, če mu pokažem čudno sporočilo, ki so mi ga prinesli in posebno še, če mu povem svoj razgovor s suprogo Juana Tenoria? Naj mu morda ponudim svojo pomoč? Čemu?« bo odgovoril. »Kaj mi grozi? Idite dobri mladenič: ako bi se približal temu dvorcu nevarnost, imam okrog sebe dovolj očiščanih služabnikov, da se lahko branim. Ako bi moja hči potrebovala pomoči, kdo je bolj

poklican, da je zasloni s svojo močno roko, kakor njen lastni oče?« Da, tako bi mi odgovoril Sancho de Ulloa. In njegova hči...»

»Srce se mu je skrčilo in oči so se mu zameglele. »Leonora!« je vzdihnil. »Ali jo bom vobče videl? Najbrže ne. Namestnik me bo sam sprejel; on bo govoril z menoj vljudno in visokostno se mi bo zahvalil za tiste bore, kar sem mogel storiti, in če bi nu v brezumnosti črnil le besedico o skrivnosti svojega srca, bi mi prav tako vljudno in visokostno povedal, da sem s takimi sanjami na mal izbrisal maženostno uslugo, ki sem mu jo storil s tem, da sem izdrl meč za njegovo rodbinsko čast. Kolikokrat mi je Filip Ponthuški zabijal: »Nikar nikoli ne pričakuje plačila za to, kar si storil dobrega, kajti tedaj ne bi imel nič več zasluge, nego jo ima trgovec, ki proda vatel sukna po določeni ceni!« Kaj naj torej rečem namestniku de Ulloa? Pokaj sem prišel semkaj?«

Tedajci se je zdrznil. Obraz se mu je zjasnil, kakor bi ga bila obsijala nepričakovana svetloba. Razburjeno je stopil nekajkrat po sobi sem ter tja.

»Da sem mogel pozabiti!« je vzkliknil sam pri sebi. »Mar sta mi srce in duh res tolikanj zmedena, da stojim v Arronškem dvorcu in niti ne pomislim na to, da s svojim prihodom izpolnjujem očetov ukaz? Mar so me sanjarije, ki se jim vdam naj-njone dni, tolikanj prevzele, da pozabljam svoj naj-sveteljši dolg? Tu sem v Arronškem dvorcu! Prišel sem, da razložim namestniku de Ulloa pravico in dolžnost, ki mi veva preiskati kapelico dvorca!

V kapelici najdem sliko, ime in zgodbo svoje matere...«

Naglo je segel v telovnik ter izvlekel orumenel papir, ki ga je spoštljivo poljubil.

»Filipovo pismo.« je dejal, »pismo, ki sem ga našel v ročniku Ponthusovega meča! Tu je zapisano. Ukazuje mi, naj grem prej ko mogoče v kapelico Arronškega dvorca. Tam najdem materino ime in njeno zgodbo, ki jo je sama napisala zame!... Ime svojega pravega očeta!... Sedem pisem svojega očeta, ki so dokaz mojih sinovskih pravic! In medaljon z materino sliko!... O, mati! Dragga neznanca, ki mi ni bilo dano, da bi smel oboževati tvoj smehljaj!...«

Nekakšna vročica se ga je bila polastila. »Da, da.« je nadaljeval, »vse to stoji v pismu, in da najdem železno skrinjico, v kateri počivajo ti ostanki, moram v kapelici vzdigniti ploščo, ki leži natanko sredi prostora...«

Spravil je papir, ki ga je bil znova prebral, dasi je znal njegovo vsebino na pamet. Silen zanos ga je obhajal, vse drugo je izginjalo iz njegovih misli; celo Leonorina slika se je umikala v ozadje. Duša mu je bila prevzeta od burne, nepremagljive želje, steči v kapelico, vzdigniti kamenito ploščo, odpreti skrinjico in z drhtečimi rokami prijeti za medaljon, v katerem bo prvikrat zagledal svojo mater!...

A zdajci mu je planila v zavest čudna, nepričakovana misel...

V nehotnem, skoraj plahem čiščenju je sklonil hrbet...

In tiho, tako tiho, da je sam komaj slišal, je zamrmral:

»Sporočilo! Skrivnostno sporočilo, ki obsega eno samo besedo: Pridite!... Tega ukaza mi ni poslala Leonora de Ulloa! Ne, niti Niti mi ga ni poslala Christa, Leonorina sestra, kakor meni žena Juana Tenoria! Ne!... Sporočilo je prišlo od Filipa Ponthuskega!... Filip de Ponthus je tisti, ki me s kratko, osorno besedo zavrača na pot dolžnosti!«

Vzravnaval se je in si popravil meč, kakor da bi odhajal v boj.

»Nu.« je dejal, »ker imam ukaz, naj grem v kapelico Arronškega dvorca...«

Tako misleč je krenil proti vratom častne dvorane.

Mahoma pa je obstal v duši mu je zavrela zmehnjava, srce mu je jelo blazno razbijati...

Vrata so se odpirala...

Na pragu se je pokazala Leonora...

Hitro je stopila proti njemu in iztegnila roko, rekoč:

»Dobro mi došli, gospod de Ponthus; ne zamerite, da ste morali čakati kakor kak neznanec... Molila sem v grajski kapelici... vrli Jakob Aubriot se me ni upal motiti, dokler nisem končala... Santa Virgen! Kakšna nadloga so časih prevneti služabniki!«

Klotar, ki je bil v resnici že zdaj pijan od Leonorine navzočnosti in njenega glasu, se je s spoštljivo, plemenito preprostostjo priklonil. Leonora pa mu je pokazala naslanjač ter mirno in neprisljivo nadaljevala:

Razgovor z Molotovom

Vtisi uglednega člana naše moskovske delegacije

Našim čitateljem podajamo nekaj zanimivih zapisa naše trgovinske delegacije v Moskvi, ki smo jih dobili od člana te delegacije, ki se je nedavno po srečno zaključenih pogajanjih vrnila v domovino.

»Meni se ne mudi, gospodje. Jaz imam dovolj časa. Zelo so mi prijetni ti prijateljski posveti z vami.«

To so besede, ki jih je Molotov parkiral ponovno ob priliki triurnega pogovora z jugoslovensko delegacijo v Moskvi. Predsednik sovjetske vlade Molotov je nadaljeval:

»Glede na to, kako dobrodošli ste povsod pri nas. Prepričan sem, da so vam vsi naši ljudje izrazili enako veliko zadovoljstvo, da vas vidijo tu in da lahko skupaj z vami rešujemo rešne in koristne zadeve. Danes se dogajajo razvijajo tako, da je prav, ako se odnosajo dveh držav, kakršni sta naši, normalizirajo. Verjemite, da bomo vsi imeli velike koristi od tega. Gotovo ste že izvedeli, da med nami obstojajo simpatije za Jugoslavijo. Ni vam bilo težko opaziti tudi tega, koliko stori narodni komisar za zunanjo trgovino Mikojaev, da bi pogajanja tekla gladko in da bi se izognili vsemu, kar bi lahko oviralo normalni potek razgovorov. S svoje strani vas bom tudi jaz z največjim veseljem in iskreno podpori v toku pogajanj, ako bi bilo to potrebno in ako bi se slučajno pojavile težave.«

Molotovu gredo besede gladko od ust. Govori naravno, neprisiljeno in mirno. Vsa njegova poveda nosi pečat dobrodušnosti. Tudi, če je, kakor si običajno predstavljamo tipičnega ruskega človeka — tistega, ki nosi brado.

Ali se Sovjetska unija zanima za Jugoslavijo? Vsekakor smo skušali postaviti to vprašanje. In ali se Sovjetska unija zaradi svojega gospodarstva, ki vse bolj zastojuje samemu sebi, ne zapira tudi politično v svoje nepregledne ruske horizonte, preko katerih ne sega zanimanje za dogodke po svetu?

Molotov, ki je obenem tudi minister za zunanje zadeve, zmerom ljubezljiv in s smehom na ustih, pozna naše misli in pravi s svojim prijetnim glasom:

»Kakor vidite, potekajo naša trgovinska pogajanja zelo povoljno. Tudi to je že normaliziranje odnosov in vzbuja v nas veselje. Mi želimo, da bi bila Jugoslavija z našim narodom zadovoljen in da bi imeli v naših nadaljnjih pogajanjih obilo sreče.«

Poslovili smo se od Molotova, zadovoljni s sprejemom, z njegovo točno poučenostjo in z ljubeznivostjo s katero nam je skušal povsod koristiti, kjer je le mogel. Njegova želja, da bi nam pomagal pri pogajanjih, je bila resnično iskrena.

Zapustili smo Kremelj, kjer nas je bil sprejel g. Molotov, z največjim zadovoljstvom in se podali na razsvetlevene ulice Moskve, ki so bile kljub pozni uri zelo žive. Ne smemo pozabiti, da v Rusiji ho-

dijo pozno spat. Tudi to je tradicija.

Bili pa smo prijetno presenečeni, ko smo v gledališču videli komade z domoljubno tendenco. Na prvem mestu se nahajajo vse-kakor Solovjevlev »Feldmaršal Kutuzov«. Igrali so ga v Bahtangovem gledališču, ki je bilo postavljeno kot simbol novega, reformiranega teatra. Igrali so ta komad tudi na predvečer 1. maja, na dan prvega maja pa so vzporedno ob navzočnosti vse vlade v Velikem gledališču opero »Ivan Susanin«, pesem o borbi ruskega naroda z njegovimi sovražniki. Ruska dežela se brani. In zmaga. Rusija je svobodna. To je stara opera Glinke, iz carskih časov. Danes jo izvajajo v novi opremi morda še z večjim sijajem, a sigurno s prav takšnim uspehom kakor nekoč.

Velikokrat sem se spraševal, kako Rusi danes žive, kakšni so njihovi nazori in njihove težnje. Sovjetska unija ima mnogo projektov. To je dežela, kjer se mnogo dela, mnogo gradi. Ne nastajajo samo veliki kanali in ogromna električna podjetja, temveč tudi poslopja, ki po svoji veličini spominjajo na zamisli Američanov. O tem bi se dalo govoriti na drugem mestu. Danes je gotovo, da v Sovjetski uniji teže k velikim uspehom, ki bodo pokazali vsemu svetu, kaj zmora Rusija. Življenje za ruskega človeka pa je sigurno težko. Raja na svetu pač ni nikjer.

Zapustili smo Rusijo prepričani, da se kolo zgodovine nikoli ne vrača popolnoma, toda da tudi noben narod ne more prekiniti svoje zgodovine in začeti živeti znova. Tudi današnja Rusija je očevala iste ambicije, ki so nekoč tako plemenito težile Petra Velikega. Tudi danes spoznavamo ruska država stare razvoje črte svoje politike in je prav tako občutljiva na gotovih točkah svojega življenjskega prostora, kakor je bila nekoč...

Ko smo na povratku pri Tiraspolu zapuščali rusko ozemlje, je poslal predsednik naše delegacije dr. Milorad Djordjević ljudskemu komisarju Mikojaevu sledečo brzojavko:

»Odhajajoč z ozemlja Sovjetske zveze izražam v imenu jugoslovanske gospodarske delegacije našo najglobljo zahvalo za izkazano nam gostoljubje in za vneto sodelovanje sovjetske vlade in vas samih pri uspešnem zaključku pogajanj za trgovinski sporazum med Sovjetsko unijo in Jugoslavijo. Izražam svoje trdno prepričanje, da bo vzpostavitev tesnega gospodarskega sodelovanja med našima državama koristila delu za okrepitev prijateljstva med Sovjetsko unijo in Jugoslavijo v dobrobiti njenih narodov.«

Kmalu nato je dr. Djordjević sprejel sledeči odgovor komisarja Mikojaeva:

»Iskreno se vam, gospod predsednik, zahvaljujem za vaš prijateljski pozdrav in za izražena čustva povodom zaključka trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Sovjetsko unijo.«

Poplava beguncev v Parizu

Slike s pariškega severnega kolodvora

Pariz, 17. maja

V teh nemirnih in razburljivih dneh je nekoliko opustela francoska prestolnica. Zapolna vsakovrstnih ljudi in evakuacije se skoro prav nič ne pozna. To velja predvsem za one mestne dele, ki leže okoli severnega kolodvora. Kakor popreje odhaja s tega kolodvora vlak za vlakom, napolnjeni z vojaštvom, s topovi in drugimi potrebščinami sodobne tehnične vojne. Doslej so se ti vlaki vračali natrpni z dopustniki, sedaj pa je to popolnoma prestopilo, zato pa prihajajo s severa vlaki beguncev in ta reka se brez prestanka vlija v Pariz noč in dan, kakor da je to najvarnejša točka na vsem božjem svetu. Begunci so iz Belgije, Nizozemske, iz Luksemburga in iz severne vzhodne Francije. Tisoči žensk, otrok, starcev in mož se dnevno izkrcavajo iz vlakov, posedajo trdni in izmučeni na svojih kovčgih in culah ter potrpežljivo čakajo, da jih pokličejo, nakar zopet zasedajo vlake in se odpravijo v notranjost Francije, na jug in na zapad.

Skupine čakajočih so razdeljene po državah. V enem koncu so Francozi, nad čakašnico I. in II. razreda vsi tablica z napisom »Nizozemci«, sosednji oddelek pa je odkazan Belgijcem. V sredi med temi skupinami se je improviziral oddelek mladih, ki so na vrsti nabor delavskih sil oboje spola, jim izroča delovne nakaznice in jih takoj odpeljuje v določene kraje, na kmetje ali v tovarne. Veliko nesrečo in obup v izdatni meri zmanjšuje točno in brezhibno delovanje organizacije. Izkustva iz leta 1914. in 1915. so še v spominu, zato je vse urejeno smotno, da vsakdo dobje pripravljen prenočišče na kar mora takoj naslednji dan odpotovati na kraj, ki je določen za bivanje. Organizacija ima v roki Rdeči križ, pomagajo pa mu ženske organizacije in skavti. Na sredi kolodvora delujejo brez prenehanja noč in dan ogromna kuhinja, kjer begunci lahko vsako uro dobe mleko ali kavo, klobaso, sir ali obložene kruhke.

Kolodvor je seveda samo prehodna postaja, zato tu ne ostane nihče dolgo, kajti treba je napraviti prostor za vedno nove množice, ki jih kar bruhajo prihajajoči vlaki. K vlakom takoj pristopajo bolniške sestre, sanitetci z nosilci, zdravniki, nosači in drugo osebje, določeno za postrežbo nesrečnikom. Policija mora skrbeti za red ter zadržati množico radovednežev, ki se jih tudi v Parizu ne manjka. Mlajše pokolenje česa sličnega še ni videlo zato je naval na kolodvor tudi s strani Parižanov vedno velik.

Ravnokar kriče železniški nameščenci in zaganjajo ljudi s tirov: nov vlak prihaja. Prikaže se stroj in za njim kakih trideset potniških in tovornih vagonov. Vlak prihaja iz nevarnih krajev: na šipah in na stenah so sledovi obstreljevanja. K nekaterim vagonom hite zdravniki in sanitetci z nosili. Tam so nedvomno ranjeni. Ti vagonov se vsiljuje potniki: nekateri sploh nimajo niti najmanjše priloge. Ti pripovedujejo, da jih je napad sovražnih letal popolnoma presenetil, da so komaj oteli otroke vse ostalo pa so morali popustiti v gorečih domovih. Nekateri nosijo odeje in blazine, košare in kovčke, večina pa ima vreče in nahrbtnike, kamor

je pomašila v naglici potrebnejše stvari ali pa take, ki so se v splošni zmešnjavi zdele najpomembnejše. Tu vodi izmučena žena tri otroke s seboj, poleg tega pa ima še psa na vrvi. Njega so oteli otroci, ki ves čas lepo skrbijo za svojega štirinogrega prijatelja. Oče družine je ostal nekje v Belgiji pri armadi. Neki stavec, veteran iz svetovne vojne, si je nadel vse medalje. Vsi so pozorni nanj in on pripoveduje: »Našo vas so obstreljevali v petek. Vse črno je bilo letal. V moj vrtič so padle tri bombe in so seveda vse uničile. Pravdo čudo je, da smo se lahko rešili iz tega grozovitega razdejavanja.«

Strežno osebje deli med begunce okrepčila. Zlasti jim je dobrodošla topla juha: pa kava in mleko za deco. Spotoma je bilo malo prilike, da bi bili dobili kaj gorkega. Na postajah se vlak ni mnogo mudil in vsi so bili zadovoljni s to naglico. Zdaž se le čutilo na varnem in marsikateri mater se ta občutek sprosti v glasen jok. Neka starša se obrača naravnost na odposlanca belgijskega poslanstva in ga vprašuje, ali ni morda že prispela v Pariz njena hči z dvema otrokoma, »Vem«, pravi starša, »da je hotela iz Liègea v Francijo«. Uradniki poslaništva si zapisujejo ime in mire vzmernje-mater in babico, da se bodo čim prej informirali in jo obvestili.

To pa je kaj težka naloga. Mnogi so spotoma izgubili svoje sorodnike. Mnogo družin je raztrganih in razpršenih. Razkropljeni in osamelci se pridružijo kake drugi skupini, meščani meščanom, kmetje kmetom, delavci delavcem. Neki podeželjski župnik si je nabral celo čredo takih razpršenih žensk in otrok. Drugi je pripeljal vse ženske prebivalstvo svoje vasi z otroci. Mož upa, da jih bodo skupno naselili. Njih očete in možje so na bojiščih. Mimo neso ženo z obvezano glavo, komaj se človek ozre za njo, se čuje klic: Izpraznite progno, nov vlak prihaja!

Ves film obupa, nesreče in zbežnosti se ponovi in to vsaj vsako uro dvakrat. Vedno z novimi podrobnostmi, toda z isto žalostno osnovno noto.

P. N.

Interesi italijanskega naroda

Italijanska poluradna zunanje-politična revija »Relazioni Internazionali« je objavila v svoji poslednji številki uvodnik pod naslovom: »Usoda italijanskega naroda«. V njem čitamo med drugim:

»Italijanski narod ne vodi politike čustev, temveč izključno politiko interesov. Interesi italijanskega naroda odgovarjajo današnjemu mednarodnemu položaju Italije. Italijanski narod ni v vojni, toda to pomeni, da v določenem trenutku lahko zgrabi za orožje. So namreč interesi, ki bi jih bilo treba braniti in ki jih bomo branili. Kateri so ti interesi? To so prav oni interesi, ki jih Francozi in Angličani skušajo zanikati in pobiti. V Parizu in Londonu stalno govorijo o italijanski tradiciji, o sredozemskem ravnotežju in podobnih stvareh. Toda v Londonu in Parizu zahtevajo, da bi tradicija in ravnotežje služili samo ciljem njihovega imperalizma. V Parizu in Londonu želi italijansko prijateljstvo, kadar to nosi naziv politične pokor-

Beležke

Neutralsnost jugoslovnskega časopisja

»Hrvatski dnevnik« objavlja v nedeljski številki uvodnik o naši zunanji politiki, ki temelji na načelu najstrožje neutralsnosti. Glasilo dr. Mačka pravi med drugim:

»Jugoslavija se trudi, da bi z vsemi državami vzdrževala kar najboljše politične in gospodarske odnose. V tem pogledu je ni v Evropi države, ki bi jo nadkrilila. Prav tako se je držal vse doslej ves naš tisk hrvatski, srbski in slovenski, čim najbolj objektivno. Zadovoljil se je s tem, da je objektivno priobčeval poročila in stališča obeh se vojujočih taborov brez kakršnihkoli komentarjev. Za časa španske vojne so naši listi sistematično označevali vse vesti po tem, da li izvirajo iz levčarskih, ali španskih nacionalističnih virov. Sličen primer je tudi sedaj. Naši listi objavljajo službena poročila obeh vojujočih se taborov, kakor tudi pojasnila raznih njihovih agencij. Ta poročila pa so naravno čisto tako obsirna, da jih ne morejo v celoti objavljati niti naši največji listi, kaj šele manjši. Zaradi tega izbira vsako uredništvo iz grmade svojega poročevalskega gradiva samo najbolj važne vesti. V zadnjem času prevladujejo v naslovih naših listov politične vesti iz nemških virov. To pa zaradi tega, ker so nemške čete dosegle uspehe, ki jih ne more zatajiti noben objektivni novinar. Novinarji ne odločujejo o poteku borb in uspehih na bojišču. Njihova dolžnost je samo, da beležijo njihov potek in izid. Ministrska uredba o sankcijah proti novinarjem, ki bi pisali pristransko v korist enega ali drugega tabora, ima bolj politično deklarativni, kakor pa stvarni pomen. Nam ni znan noben primer, da bi se bil v tem pogledu pri nas kak list že pregrešil. Uredba je bila uzakonjena v prvi vrsti zato, da se zadovolji občutljivost zainteresiranih držav in da se s tem ponovno manifestira odločna volja merodajnih činiteljev naše zunanje politike, da se Jugoslavija niti s tiskom ne vmešava v spore in boje velikih.«

Dr. Maček o ustanovitvi banovine

Glasilo dr. Mačka poroča, da je bila v Zagrebu deputacija slovenske Zupanske zveze, v kateri so vključeni slovenski župani, ki pripadajo JRZ. V soboto je deputacija sprejel tudi hrvatski ban dr. Šubišić. Uredniku »Hrvatskega dnevnika« je povedal predsednik Zupanske zveze Nande Novak iz Kamnika, da je bila deputacija v Beogradu sprejeta tudi pri dr. Mačku, ki ji je izjavil da se sicer strinja z zahtevu po banovini Sloveniji, vendar pa je ustanovitev banovine Slovenije sedaj nemogoča zaradi zunanjepolitičnega položaja.

Balkan hoče ostati složen

V zvezi s prihodom grške trgovinske delegacije v Sofijo je sofijski »Mira« zapisal te dni med drugim:

»V Sofijo prihaja velika gospodarska delegacija iz Grčije, v kateri so odlični gospodarski pionirji in štiri bivši ministri. V Svilengradu pa se je na Djurdjev dan vršila veličastna manifestacija bolgarsko-turškega prijateljstva. Višji oficirji so s svojimi družinami prisostvovali vojaški paradi. Prav tako smo v dobrih odnosih z ostalima dvema našima sosedoma. Zato vprašujemo, kakšen interes morajo imeti listi obeh vojniš taborov na zapadu, ko slikajo zapletljive med balkanskimi narodi. Ne želimo odgovarjati na to vprašanje, rečemo pa, da niso bile balkanske države nikdar tako miroljubne in tako strpne med seboj kakor sedaj. Ako je torej samo od njih odvisno, ne ne bodo ustvarile nikakih zapletljiv.«

Podobno so ob prihodu grške gospodarske delegacije v Sofijo pisali tudi drugi sofijski listi. Tako je »Slovo« med drugim pozdravilo »celitno skupino, ki jo pošilja naša sosed« z željo, da bi se gospodarski, kulturni in vsi drugi stiki med balkanskimi narodi vselej poglobljali na tak način, to se pravi neposredno in brez kakršnihkoli škodljivih posredovalcev.

Zbliževanje med obema ameriškimima strankama

V zvezi s posvetovanji, ki jih je imel prežičen Roosevelt pretekli teden z nekaterimi republikanskimi prvaki — Roosevelt pripada demokratiški stranki — so se v ameriških listih pojavile domneve o pripravljanju nekakšne koncentracijske vlade v Zedinjenih državah. Po pisanju »New York Timesa« naj bi bil dal pobudo za to sam Roosevelt, ki je baje nekaterim vidnejšim republikanskim prvakom že ponudil, naj vstopijo v vlado. V prvi vrsti se imenuje ime polkovnika Friderika Knoxa, ki naj bi postal minister enega izmed obrambnih resorov. Knox je bil leta 1936 kandidat republikanske stranke za podpredsednika Zedinjenih držav. Listi opozarjajo na njegov velik vpliv v ameriški javnosti. Kajti Knox je lastnik velikega ameriškega dnevnika »Chicago Daily News«.

Zbližanje med republikansko in demokratsko stranko, odnosno samim Rooseveltom ki napravilo v ameriški javnosti, kakor pišejo listi, najgloblji vtis. Velik pomen, pripisujejo temu okoliščini, da se je za Rooseveltove obrambne načrte izrekel bivši državni predsednik Hoover, i

Lašcica
PRED VPLIVOM
SONCA IN SVETLOBE

Orizol
kot dopolnjenje delovanja
Orizol-kreme
ki Vas je gotovo vedno zadovoljila!

V VSEH SPECIALNIH TRGOVINAH!

Prvi rezultati hrvatskih volitev

Volitve so bile v 620 od 709 občin

V nedeljo so se vršile občinske volitve v banovini Hrvatski. Banovina šteje 117 srezov s skupno 709 občinami. Posebej je še 25 avtonomnih mest, kjer pa občinske volitve niso bile razpisane, temveč so bili občinski sveti nedavno imenovani. Volitve so niso vršile v vseh srezih. V 27 srezih so bile iz raznih razlogov odložene in od 709 občin jih je volilo samo 620. Volilno pravico v občinah hrvatske banovine imajo moški državljani šele s 24 letom. Zaradi tega je število volilnih upravičencev za občinske volitve dokaj manjše od onega za skupščinske in znaša okrog 860.000 volilcev.

V 620 občinah je bilo potrjenih vsega 1053 kandidatov list. Hrvatska seljačka stranka (HSS) je postavila samostojne liste v 470 občinah. Od teh jih je bilo 322 brez protilist. V 292 občinah, ki so imele po več list, je bilo potrjenih 731 kandidatov list. Od teh jih je bilo 223 HSS. Samostojna demokratska stranka je postavila 76 svojih list, 93 list pa je bilo vloženih pod imenom Kmetstvo demokratske koalicije. Štiri liste so predstavljale koalicijo HSS in muslimanov, ostale liste pa so bile porazdeljene na razne krajevne koalicije strank in kupin izven Kmetstvo demokratske koalicije. Te liste so bile vlozene pod

različni imeni: meščanske, srbske, nestranske, gospodarske itd. 10 list je bilo levčarskih, 12 jih je nastopalo pod imenom delavske liste. 4 liste so bile nemške. V srbskih občinah, zlasti v Liku in severni Dalmaciji, je bila živahna borba med SDS in listami, sestavljenimi na poziv predsednika Cvetkovića »Srbi na obup«. V nekaterih občinah je navzlic težkim prilikam uspelo sestaviti tudi opozicijske liste z izrecno jugoslovenskim oboježjem, na katerih so kandidirali Hrvati in Srbi.

Službeni izidi volitev še niso objavljeni, razen iz 16 srbskih občin, glede katerih prinašajo ponedeljkovi beograjski listi sledeče službeno poročilo agencije Avala: »V 16 občinah s srbsko večino je lista predsednika vlade zmagala v 14 občinah, v dveh občinah pa je večina glasovala za SDS. Posebno pozornost vzbujajo, da je za listo predsednika vlade v občini Vrginmost bilo oddanih dvakrat več glasov nego za listo SDS; v občini Krnjak je lista predsednika vlade napram listi SDS dobila ogromno večino. Isto je slučaj tudi v občini Lapac.«

(Občina Vrginmost je središče sreza enakega imena, občina Krnjak leži v srezu Vojnić, Lapac je sedež sreza Donji Lapac. Op. ur.)

Trije lepi koncerti APZ

Na Golniku, v Trzinu in v mestnem zavetišču v Ljubljani

V soboto 11. t. m. je Akademski pevski zbor iz Ljubljane priredil dva lepa uspeša koncerta umetne in narodne pesmi na Golniku in v Trzinu. Malo dvorano zdravilišča so napolnili bolniki z vsem zdravniškim osebjem. Poslušalci so z zanimanjem in tiho hvalečnostjo v srcu spremljali lepo pesem. Navdušenje je raslo, čim bolj so se pevec bližali zadnji točki sporeda »Hercegovski«, ki je za nekaj trenutkov pretrgala čudoviti mir golniškega zavoda. Zbor je moral še dodati »Zdravico«. Po koncertu je uprava zdravilišča pripravila APZ-ju zakusko v Maljavi, gostilni.

V prijetnem razpoloženju se je zbor poslovil od Golnika ter se na dveh avtobusih odpravil proti Trzinu. Tu je pevce presenetil lep sprejem, pri katerem je sodelovala tudi trziška godba. Med gostim špalirjem Tržičanov se je razvil sprevod; z godbo na čelu je APZ odšel proti domu, kjer je imel ob 20.30 koncert. Koncerta se je udeležilo izredno dosti občinstva. Med koncertom je prišlo po nekaterih točkah do naravnost burnih aplavzov. Ponavljati APZ zaradi utrujenosti ni mogel, toda ob koncu je moral dodati. Po prvem delu je govornik v imenu občinstva pozdravil zbor ter mu čestital za uspehe in poudaril pomen APZ-jevega dela za narod in našo ljubljeno Jugoslavijo. Po večerji pri »Stari pošti« se je razvil prav prijetno razpoloženje med pevci in domačini. Okrog 1. ure se je APZ vrnil v Ljubljano.

Najlepše doživetje pa je APZ pripravil ljudem v mestnem zavetišču v Ljubljani v četrtek 16. t. m. ob 19. uri. Tu so obenem pevci sami doživeli morda najgloblje tiho veselje in zadovoljstvo nad iskrenim poslušalstvom, ki že leta ni slišalo pesmi. Zbor je zapel deset pesmi, narodnih in umetnih. Bolj kot ploskanje je prepečevala in gnila solza teh ljudi. Obrazi svetlih pogledov in nasmeha, pomešanega s prikritimi trpkimi izrazom, so z globoko hvalečnostjo zrlji na pevce. Težko je opisati doživetje, ki so se porodili v človeku zlasti v pogovornih s temi ljudmi po koncertu. Poleg pohvale zastopnika mestne občine, ki je APZ-ju poklonila venec v mestnih barvah, se je zahvalil tudi zastopnik varovancev zavoda. Povedal je, da je za vse, ki so kakor pozabljeni, taka prireditev največji praznik. APZ je tam ljudem s svojim koncertom vrnil zavest, da so enakovredni člani človeške družbe, in jim je zopet vrnil veselje do življenja. APZ je nato še dodal, pa kljub temu je čas poslušalcev prehitro potekel. Tiho zadoseženo je prevzelo tudi pevce same, ker so živo čutili, da so napravili preprosto plemenito veselje ljudem, ki jim življenje poteka dan za dnem monotonno za zidovi. Po koncertu je uprava pevce prijazno in lepo pogostila. Ko se je zavod po malem pogrezel že v spanje, je APZ zapel še nekaj narodnih v zadovoljstvo vseh.

Drzen vlom sredi Ljubljane

Včeraj popoldne je neznan razbojnik z revolverjem v roki vpričo lastnika oplenil Černetovo draguljarno

Ljubljana, 20. maja.

Danes se je sredi dneva in v sredini mesta dogodil drzen razbojniški vlom, roparski napad, kakršni se običajno dogajajo le kje v velikih mestih.

V času popoldanskega odhoda, ko odhajajo ljudje iz služb na svoje domove in so ceste najbolj živahne, je v obljudeni Wolf-ovi ulici stopil v juvelirsko trgovino g. Ludvika Černejca neznan, visok mož. Bil je že nekaj minut čez dvajseto in g. Černe je pravkar kanil zapreti trgovino. Njegova prodajalka je tudi že odšla. Neznane je v hrvatskem jeziku poprosil zlatarja, naj mu pokaže nekaj prstanov, rad bi namreč enega kupil pa se za mulo mudi. G. Černe se je, nič hudega sluteč, sklonil in vzel iz omare tujtje s prstani, da mu jih pokaže na izbiro. Tisti trenutek pa je potegnil neznanec bliskovito samokres iz žepa in ga nameril na zlatarja:

„Ruke u vis!“

Černe je ves osupel in prestrašen seveda takoj ubogal. Potlej je vzel neznanec že pripravljeno vrvi, veli zlatarju, naj sede v oddaljen kot trgovine, in mu zvezal roke na hrbtu.

»Bile so strašne te minute molka,« pripoveduje g. Černe, »in bilo je teh minut najmanj petindvajset. Nisem mogel niti črtniti, kajti vse preveč jasno in povsem gotovo je bilo, da bi razbojnik brez odlašanja streljal na vsak moj krik.« Prav nič drugega ni kazalo zlatarju ko da molči in brez moči prisostvuje vlomilčevemu pljenjenju.

Razbojnik je pošteno praznil predale ..

Razbojnik je pošteno praznil predale. Najbrž je moral imeti vlomilec s seboj prostorno aktovko ali kaj, česar se g. Černe v razburjenju natanko ne spominja. Pobral je veliko množico zlatih ur, vratnih verižic, zapestnic, prstanov in podobnih zlatih reči, katerih število in vrednost se v prvi zmedbi še ni dala natanko ugotoviti.

Vsekakor pa je škoda ogromna in gre v težke desetisoče. Tako je pobral prav vso zalogo zlatih verižic in zapestnic in so ostale samo tiste, ki so razstavljene v izložbe-

nih oknih. Šele pozneje je juvelir zapazil, da so mu izginile tudi cele kasete z dragimi kamni in da na vseh straneh omar zijajo prazni predali, kjer so se prej bleščale dragocene zlate ure, prstani in verižice za zapestnice in zlati obeski z dragulji in biseri. Vlomilec je pač dobro poznal vrednost juvelirskih blaga, kajti ni se niti dotaknil srebrnih predmetov, v dober plen mu je bilo samo zlato in drago kamenje.

... in izgubil

Ko se mu je zazdelo, da je že zadosti naplenil, je počasi, čisto mirno odšel iz trgovine, kakor je ves svoj rop opravljal z veliko ravnodušnostjo in hladnokrvnostjo prevejanega vlomilca. Izgubil je v množici, ki se pretaka po ulicah sredi mesta ta čas, zapustivši v lokalno na smrt prestrašene juvelirja, zvezanega kakor je bil. S težavo se je g. Černe dvignil — sedel je z obrazom obrnjen v steno — in odšel zvezanih rok skozi stranski izhod v vežo, da bi priklical pomoč. Neka gospa, ki v hiši stanuje, ga je srečala in ga osvobodila vezi, bil pa je še od prestanega razbojništva toliko zmeden, da ji ni mogel natančno pojasniti, kaj se je zgodilo.

Pogon za neznanecem

Zapeli so telefoni in čez čas so prispeli uradniki kriminalnega oddelka z g. Zajdelo, Lovrečičem in organi tehniške policiskega oddelka. S spraznjenih predalov so posneli daktiloskopske odtise. Po površnem opisu neznanca, ki ga je navedel napadeni g. Černe, je bil vlomilec star okrog 40 let, elegantno obločen, visok okrog 170 cm, debele postave, angleško pristrženih rjavih brkov in najbrž rjavih las. Obločen je bil v sivkasto-rjavo križasto obleko govoril je hrvatsko s primorskim naglasom. Nobenega dvoma torej ni, da je prišel gangster z juga na svoj zločinski posel. O drznem vladu so bile takoj obveščene vse policijske uprave, prav tako je še v svoji opoldanski oddaji ljubljanski radio razširil vest o razbojništvu v široki svet. Škoda še ni ugotovljena, govore pa se baje številke, ki gredo v stotisoče.

Natančnejše podatke o nakradeni zlatni ni pa bo prinesla preiskava, ki se z vso intenzivnostjo nadaljuje.

SPORT

Razočaranje iz Zagreba

Včeraj sta bila v teniskem turnirju med Italijo in Jugoslavijo odigrana še zadnja dva singla, ki so ju naši oba izgubili — Turnir se je tako končal s 4:1 za goste

Zagreb, 20. maja. Zadnji dan teniskega dvoboja za pokal JTS med Italijo in Jugoslavijo smo po končanih igrah v dvoje doživeli veliko razočaranje, ker sta naša igralca izgubila tudi ta dva singla in so tako Italijani s skupnim rezultatom 4:1 zmagali nad Jugoslavo.

Najprej je Cucelli zmagal nad Pallado po štirih setih 6:3, 6:3, 3:6, 8:6, nato pa

je Italijan Romanoni prav tako v štirih setih gladko odpravil našega prvaka Puncića s 6:1, 3:6, 6:4, 6:3.

Naši igralci so se vse tri dni tega turnirja borili z mnogo volje do zmage, toda v vseh nastopih so pokazali samo to, da so očitno v slabi formi, tako da je zelo dobrim Italijanom uspelo, predvsem zaradi velike požrtvovalnosti, doseči ta nadvse častni uspeh nad našo teniško elito.

Dva atletska mitinga in še kaj

Razen nogometašev so se preteklo nedeljo pridno udeleževali tudi atleti in kolesarji

Atletski miting v Kranju

V nedeljo je bil na igrišču SK Kranja lahkoatletski miting za naslove prvakov mesta Kranja v posameznih disciplinah. Poleg domačih atletov so nastopili še atleti Ilirije, Planine, Sokola in ZFO Kranja in Smartnega. Najzanimivejša disciplina je bila met kopja, kjer je Mavsar napovedal, da bo zrušil jugoslovski in balkanski rekord, (61.57 m), žal mu polizkus ni uspel, ker se mu je pri drugem metu zlomilo kopje in je zaradi tega moral prenehati metati. Toda rekordni znamki se je močno približal že s prvim metom, s katerim je zaostal samo na 17 cm. Rezultati v posameznih disciplinah so bili naslednji:

Tek 100 m: 1) Kavalir (Kranj) 11.4, 2) Rutar (Kr.) 12, 3) Andrašić (Kr.) 12.5.

Tek 1500 m: 1) Magušar (Ilirija) 4:36.6,

2) Proj Ivo (ZFS) 4:41.2, 3) Bele (Kr.) 4:59.

Met kopja: Mavsar (Planina) 61.40 m. **Met kroglice:** 1) Pribovšek (Sokol Jesenice) 11.53 m, 2) Nečemar (Il) 11.46 m, 3) Mavsar (Pl) 10.96.

Met diska: 1) Mavsar (Pl) 40.48 m, 2) Gogala (ZFS) 34.84 m, 3) Zej 34.59.

Skok v višino: 1) Mavsar (Pl) 1.60 m, 2) Plahuta (Sokol Kr.) 1.50, 3) Engelman (Kr.) 1.50.

Skok v daljino: 1) Engelman (Kr.) 5.66 m, 2) Rutar (Kr.) 5.46 m, 3) Ramovž (ZFK) 5.36 m.

Troskok: 1) Mavsar (Pl.) 11.34 m, 2) Engelman (Kr.) in Plahuta (Sokol Kr.) 11.04.

Nekateri rezultati so prav dobri, dočim so ostali tudi zadovoljivi, če vzamemo v

poštev, da so tekalci in zalet pri skokih v zelo slabem stanju.

Miting je privabil na igrišče mnogo gledalcev, kar je znak, da je zanimanje za to panogo sporta tudi v Kranju naraslo. Toda, kakor povsod so tudi v Kranju nekateri neredi, ki delo mladih sportnikov samo zavirajo...

Drugi letošnji miting v Mariboru

V nedeljo je bil na stadionu SK Železničarja že drugi letošnji miting v Mariboru, in sicer v izvedbi SK Marathona.

Podrobni rezultati so bili naslednji: **100 m:** juniorji B: 1. Bratovž (Planina) 12; juniorji C: 1. Hrovatin (Železničar) 11.8; seniorji: 1. Cerne (Pl) 11.6, 2. Gracianski (2) 11.7, 3. Les (Rapid) 11.8.

400 m: 1. Šmiderer (R) 57.1, 2. Sernee (Marathon) 58.5, 3. Kocutar (PL) 59.7.

1000 m B in C jun.: 1. Potočnik (Pl) 2.55.8.

5000 m: 1. Krepfl (Mt) 17:23.4, 2. Sibi-rec (2) 17:34.7, 3. Marhel (Mt) 17:36.4.

Skok v višino: 1. Zorko (2) 170, 2. Lužnik (Mt) 165, 3. Gregorovič (2) 165.

Skok ob palci: 1. Fika (Mt) 320, 2. Stojan (2) 310, 3. Mihelič (Pl) 270.

Met diska 1.5 kg jun. B in C: 1. Stojan (2) 36.66.

Met diska 2 kg sen.: 1. Lužnik (Mt) 37.98, 2. Jeglič (Pl) 34.86, 3. Fika (Mt) 27.35.

Met kroglice 7.25 sen.: 1. Zorko (2) 12.61, 2. Lužnik (Mt) 12.29, 3. Jeglič (Pl) 12.26.

Skok v daljino: 1. Zorko (2) 652, 2. Požar (Primorje) 606, 3. Dr. Časny (Pl) 606.

Pri štafeti 4x100 je zasedel 1. mesto SK Železničar, 2. Planina, 3. pa Marathon.

Otvoritevna kolesarska dirka v Slovenjem Gradcu

Koroška kolesarska podzveza je otvorila letošnjo sezono z medklubsko dirko, ki je bila preteklo nedeljo iz Slovenjega Gradca do Mislinj in nazaj (27 km). Udeležba dirkačev je bila zelo majhna, kar gre deloma na račun razburljivih časov, deloma pa je od prirediteljev odpravilo dirkače tudi slabo vreme. Na start, ki je bil ob 14, jih je prišlo samo 6, med temi edino eden domačega kluba, ostali pa člani mariborskih. Start in cilj sta bila pred Sokolskim domom v Slovenjem Gradcu, kjer se je zbralo tudi precej občinstva, ki je z zanimanjem spremljalo potek tekmovanja.

Vrstni red na cilju je bil naslednji: 1. Rozman Oskar (Edelweis) 48:45, 2. Pelicon Franc (Slov. Gradec) 49:15, 3. Grmek Anton (Železničar) 49:23, 4. Šlander Kurt (E.) 51:25, 5. Amon Gustl (E.) 55:40, 6. Sojčić Ivan 57. Zadnji je bil večji del proge v vodstvu, vendar je moral pozneje zaradi defekta zaostati.

Po končani dirki so prejeli dirkači čaj v Sokolskem domu, nato pa jim je predsednik podzveze po kratkem nagovoru razdelil darila. Čudno se zdi, zakaj nista prišla dirkat domačina Grabec in Gregorič. Dirka je kljub temu v vsakem pogledu dobro uspela.

★

V Zagrebu so imeli v nedeljo izredni občni zbor kolesarji, na katerem naj bi bila dokončana izvedena organizacija vrhove kolesarske zveze za vso državo. Občni zbor ni prišel do zaključka, ker se srbski in slovenski delegati najprej niso mogli sporazumeti s hrvatskimi glede pravilnega zastopstva posameznih narodnih zvez, pozneje pa je prišlo še do hujskih nasprotstev zaradi načelnega vprašanja, kje naj bi bil sedež bodoče zveze. Pri glasovanju o tem je prodrl zagrebški predlog, da bodi sedež trajno v Zagrebu, nakar so srbski in slovenski delegati zapustili občni zbor. Po daljši medsebojni konferenci so predložili predsedniku izjavo, v kateri so predlagali, naj delegati posameznih zvez sestavijo pravila in jih predložijo novemu občnemu zboru, ki naj bo sklican že 9. junija v Zagreb. Predsednik Vrbanc je glede na to občni zbor res tudi odgodil. Slovenski kolesarski zvez so na tem občnem zboru zastopali Vospersnik, Otrin in Fajš.

Sporod državnih prvenstvenih tekem, ki smo ga objavili v včerajšnjem »Jutru« vrelja za prihodnjo nedeljo, tekmovanje pa se bo dejansko nadaljevalo že na praznik v četrtek, in sicer iz razloga, ker je treba s tekmami hiteti zaradi bodočih tekem za mali srednjeevropski pokal. V. kolo teh tekem na dan 23. t. m. bo obsegalo naslednja tri srečanja: v Zagrebu: Jugoslavija—Gradjanski in BSK—Hašk ter v Splitu: Hajduk—Slavija.

Med nedeljskimi nogometnimi rezultati moramo navesti še izid tekme za dunavski pokal med Vojvodino in osiješko Slavijo v Novem Sadu, in sicer 2:0 v korist Vojvodine. — V Bukaresti je B reprezentanca Rumunije obremen, ko je njena prva garnitura v Budimpešti izgubila s 0:2, zmagala nad B garnituro Madžarske s 5:1 (3:1).

SK Mars. Zaradi nedeljske važne finalne tekme s ČSK vabim vse igrače I. moštva in juniorjev, da se danes udeležijo obveznega treninga na Iliriji. V četrtek na praznik naj bodo vsi igralci ob 9. na igrišču z vso opremo. V petek 24. t. m. bo ob 20. članski sestanek za I. moštvo na običnem mestu. Udeležba je obvezna.

Šaljiva nogometna tekma v Slovenjem Gradcu. V četrtek na praznik ob 15. se bosta na igrišču v Slovenjem Gradcu pomerili v nogometnem znanju dve šaljivi moštvi, in sicer moštvo zakonskih mož z moštvo zastopnikov samskega stanu. Pri-

reditev bo nudila občinstvu mnogo zabave, najbolj privlačna pa bo gotovo za ženski spol, ki bo v tej tekmi lahko videl ali svoje zakonske može ali pa kandidate za zakonski stan. Čisti dobiček te šaljive prireditve je namenjen protituberkulozni ligi v Slovenjem Gradcu in že zato naj občinstvo prireditve obišče v čim večjem številu.

Dodatek k vožnji Avtokluba

Podrobni rezultati o hitrostni dirki na Sorškem polju

O lepi prireditvi Avtokluba, ki jo je v nedeljo dopoldne izvedel za oceno avtomobilov in motorjev deloma v cestni vožnji po Gorenjskem, deloma pa s spretnostnimi tekmami na Kongresnem trgu, smo obširno poročali v ponedeljski izdaji našega lista. Tamkaj so bili objavljeni tudi podrobni tehnični rezultati za avtomobile in motocikle po posameznih kategorijah, kakor tudi glede plasmaja štirih ekip avtomobilov, v kateri konkurenci so tekmovala po tri vozila posameznih znamk. Vrstni red teh ekip (1. Adler, 2. Mercedes Benz, 3. Adler in 4. Fiat Topolino) je bil objavljen pravilno, vendar je treba naknadno dodati še podrobno sestavo Mercedes Benzove ekipe (tipa 170), v kateri so imeli kazenskih točk posamezno: Kramar Miloš 19, Rosenwirth Karol 18 in Stuzzi Valter 26, kar daje skupno 63 točk. Popraviti je treba slednjič število točk Fiatove ekipe, ki je prišla na četrto mesto in je imela vsega 116 točk, torej prav toliko, kakor tretjeplasirana Adlerjeva ekipa (in ne 136, kakor je bilo po prvem uradnem izračunu objavljeno prvič).

Omenimo naj še, da je bila med damami najboljša Rechbachova, ki je v avtomobilski kategoriji do 2000 ccm imela samo 6 slabih točk in zasedla častno drugo mesto.

Rezultate neobvezne hitrostne dirke, tako zveznega »kilometra lancee«, na Sorškem polju smo mogli objaviti le glede najhitrejših dveh udeležencev, ki sta bila Janko Šiška med motociklisti in Drago Ostrožnik med avtomobilisti. Naknadno smo prejeli še podrobne plasmaje o tej hitrostni preizkušnji, ki so naslednji:

Motocikli: 1. Šiška Janko, BMW 128.100 (najhitrejši), 2. Kobi Mirko, Norton 108.706.

3. Lapaune Jule NSU 105.260, 4. Hassl Viktor, Puch 102.500.

Avtomobili: Kategorija do 700 ccm: 1. Vidmar Stane DKW 89.700, 2. Dr. Boh Alojzij, DKW 88, 3. Jakopič Gustav, Fiat 84.700.

Kategorija do 1.500 ccm: 1. Ing. Gašpar Pavel, Škoda 92.300, 2. Kenda Ivan, Adler 91.140, 3. Dr. Žužek Bogdan, Fiat 89.700.

Kategorija do 2000 ccm: 1. Ostrožnik Drago, BMW 121.200 (najhitrejši), 2. Dr. Crobath Fred, BMW 107.800, 3. Palme Franc ml. BMW 105.300.

Kategorija nad 2000 ccm: 1. Rozman Stanko, Ford 115, 2. Maire Henry, La Salle 108, 3. Kristan Boris, Opel 104.300.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 21.: zaprto. (Gostovanje ljubljanske drame v Kranju: Asmodej.

Sreda, 22.: Strahopetec. Red sreda.

Četrtek, 23.: Asmodej. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opozarjamo na uprizoritve zanimive Lenormandove vojne drame »Strahopetec« s Kraljem v naslovni ter Levarjem in Jermanom v glavnih vlogah. Zaplet dejanja, ki kaže način, kako se skuša izogniti neki slikar vojaški dolžnosti in se zaplete v mreže vohunov, je učinkovit in napačen in nudi igralcem pestre naloge.

OPERA

Torek, 21.: Adriana Lecouvreur. Red B.

Sreda, 22.: Kleopatra. Red A.

Četrtek, 23.: Modra roža. Red četrtek.

»Adriana Lecouvreur« je lirčna opera, ki je komponirana v stilu in tradiciji največjih italijanskih glasbenih del. Dejanje je povzeto po znani E. Scribejevi rokokojki drami iz življenja znamenite pariške igralke okoli l. 1730, glasila pa je melodiozna in čustveno visoko razgibana. Naslovno partijo je v naši odlični uprizoritvi izrednim doživljem kreirala K. Vidaličeva, v glavnih partijah pa so se odlikovali zlasti še Franci, Kogejeva, Janko, Banovec in Zupan. Režija je Debečeva, dirigent A. Neffat.

Svarova »Kleopatra« je najmlajša domača izvirna opera, ki se lahko po širokotežnosti koncepta meri z največjimi opernimi deli. Zgodovinsko dejanje, ki se giblje v pestrem evokativnem egiptskem in vojaško strogem rimskem svetu, uokvirja invencijozna glasila povsem samonikle glasa izvora. V glavnih partijah se v naši uprizoritvi odlikujejo predvsem Heybalova kot Kleopatra, Janko kot Cezar, Franc kot Antonij in Betetto kot Ptolemaj. Režija je Debečeva, inscenacija inž. Franzova, dirigira pa avtor.

Ta mesec se je po vsem svetu prav slovesno praznovala stoletnica rojstva velikega ruskega skladatelja Čajkovskega. Uradna proslava naše opere bo v soboto, ko se bo uprizorila njegova na novo nastudirana opera »Evgenij Onjegin« s Popovom v naslovni partiji pod štriftovo taktirko.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 21.: Krizalida. Red A.

Sreda, 22.: zaprto.

Četrtek, 23.: Ana Christie. Zadnjič. Znižane cene.

Gospa E. F... pripoveduje, kako je mogoče izgledati mlada tudi s 50 leti.

Imam za seboj že 50 let, imam štiri odrasle hčerke in tri vnuke, ljudje pa mi vedno pravijo, da sta moja koža in polt kakor jih ima žena od 30 let. Mnogokrat me vprašujejo za mojo skrivnost. Evo je.

Vsak večer uporabljam rožnato hrano za kožo Tokalon. Ta vsebuje »Biocel«, presenetljiv vitalni element mladosti, ki ga je odkril glasoviti dermatolog. Hrani in pomlajuje kožo dokler spite. Zbudite se in vidite Vam je vsako jutro mlajši. Za dan uporabljajte dnevno hrano za kožo Tokalon (belo, ne mastno). Ona čudovito učinkuje na hrupavo, temno kožo in velo polt. Odpravlja globoko vkoreninjeno nesnago in prah iz znojnic. Zasedla kmalu izginejo in razširjene znojnice se zožijo. Koža postane sveža, jasna in gladka kot baržun in Vi izgledate za mnogo let mlajši.

Začnite že danes uporabljati hrano za kožo Tokalon. Dobijo se v vseh strokovnih prodajalnah. Uspešni rezultati so zajamčeni, ali pa se denar vrne.

Torek, 21. maja

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi in poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Solška ura (pokrajinska oddaja iz Dobropole). — 12: Mojstri harmonike (plošče). — 12:30: Poročila in objave. — 13: Napovedi. — 13:02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Koncert na violoncelu (prof. Sedibauer, pri klavirju prof. Sivio). — 18:40: Duševne prvine narodnega gospodarstva (prof. dr. Fr. Veber). — 19: Napovedi in poročila. — 19:20: Nacionalna ura. — 19:40: Objave. — 19:50: Deset minut zabave (z. Fr. Lipah). — 20: Mandoline igrajo (plošče). — 20:30: Janez Jalen: »Bratje« (igraje člani radijske igralne družine). — 22: Napovedi in poročila. — 22:15: V odlični igri radijski orkester.

Beograd 17:45: Narodne pesmi. — 18:30: Heidnova dela (plošče). — 19:40: Koncert komornega radijskega zbora. — 20:10: Schubertove skladbe (plošče). — 21:25: Plesna glasba. — Zagreb 17:15: Koncert radijskega orkestra. — 18:15: Hrvatski pisatelji. — 20: Violinski koncert Aleksandra Szegejdija. — 20:30 in 21:30: Koncert. — 22:20: Plesna glasba iz kaverne. — Sofia 18: Plesna glasba. — 18:45: Mali orkester. — 20: Vokalni koncert japonskih pesmi. — 21: Čajkovskega romane. — 22: Plesna glasba. — Praga 21:20: Narodne pesmi (plošče). — 21:35: Orkester in solisti (dela čeških skladateljev). — London 21:35: Zabavni koncert. — 22:35: Plesna glasba. — 23:05: Prenos opere »Traviata« iz Firence. — Pariz 19: Lahka glasba. — 19:45: Violina in klavir.

Iz Murske Sobote

ms. Maturanti. Zaključek šolskega leta v IV. in VIII. razredu je dal naslednje rezultate: v dveh četrtih razredih je bilo skupno 95 učencev, od tega 30 učenek. Z odličnim uspehom je izdelalo 14 učencev in učenek s prvim dobim 37, z dobim 21, popravni izpit iz enega predmeta jih ima 13, ponavljalo pa jih bo razred 9. — V VIII. razredu je bilo 25 učencev in 8 učenek, ki so vsi izdelali razred. Odličnih je bilo 6, prav dobrih 12, dobrih pa 15.

ms. Mali maturanti na izletu. Oba četrta razreda sta pod vodstvom svojih razrednikov ge. Ivce Justinove in g. Miroslava Ravbarja napravila tridnevni izlet v Ljubljano in na Bled. Izletniki so si ogledali tudi Vintgar, v Ljubljani pa so obiskali opero in dramo. Polni lepih vtisov in navdušeni nad lepoto naše domovine so se mali maturanti v nedeljo zjutraj vrnili v Mursko Soboto.

OLA

PREIZKUŠENA IN ZAHTEVANA od 1896 l.

MALI OGLASI

Službodob

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Absolventko trgov. akademije

ali dvorazredne trgovske šole, sprejme industrijsko podjetje. Začetnice niso izključene. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod znčko »Kovinska Vila«. 13434-1

Vrtnarski pomočnik

priden, pošten, vešč tudi vrtnar, 20 let star, išče stalno službo. Ceni, ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Vrtnar 1940«. 13435-2

Čevljarkega pomočnika

dobrega, iščem. Brskovič Metod, Borštnikov trg 2, Ljubljana. 13428-1

Fotograf

pomočnik, pomočnica, dober retušer, vešč laboratorijskih del, dobri nametice, Atele Viktor, Ljubljana, Knafliceva 4. 13429-1

Brivskega pomočnika

mlašega, sprejemam takoj. Grič Marjan, Ribnica na Dolenjskem. 13439-1

Postreznico

pošteno, sprejemam za vse dopoldne. Gledališka ulica 4/I. desno. 13438-1

Prodajalka

dobro izurjena v specifični stroki iščem za takojšnji nastop. Ponudbe poslati na podružnico Jutra v Celju pod znčko »Dobro izurjena«. 13440-1

Službe išče

Beseda 50 nar, davek 3 din, ter 1 din za šifro ali dajanje naslova — Najmanjši znesek 15 din.

Blagajničarka

verzvana v trgovini z mešanim blagom, z večletno prakso, želi primerne namestitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mlada in poštena«. 13442-2

Auto, moto

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Luksuzni vto

4-sedežen, v dobrem stanju kupim Naslov v vseh do slovalnicah Jutra. 13431-10

Kapital

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Hranilne knjižice vrednostne papirje najugodnejše prodaje pri Bančnem Kom. Zavedu, Maribor, Aleksandrova 40

13416

Klavin

z angleško mehaniko kupim. Plačam takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Pod navodbo cenec«. 13433-26

Lokali

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Trgovski lokal

oddam 1. avgusta. Vprašati: Tyrševa cesta št. 37, I. n. 13216-19

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Vilka trgovska hiša

v mestu Celju naprosi. Po neudbi na podruž. Jutra v Celju pod »Trgovska hiša«. 13402-20

Gozdno posestvo,

nedoračeno, in trgovsko hišo z nekaj gozda kjer koli kupim. Ponudbe na og. odd. Jutra pod »Gotovina 800.000«. 13231-20

V Beogradu na Čukarici

Radniška ulica št. 50-52, je naprodaj večji kompleks zemljišča, okroglo 5000 kv. m z zgradbami, ki se primerno obrestujejo. Posestvo teži med Savo in tramvajsko progo v bližini železniške postaje. Posestvo je posebno primerno za industrijske in trgovske namene. Pojasnila in pogoje daje Centralna banka, d. d. Beograd. Terazije št. 10/I., telefon 20-439. 13272-20

Malo posestvo

prodam. — Anton Ivanc. St. Jernej. 13430-20

Stanovanje

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali